

ՋԱՆԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԻՐ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

مرتب ۲۱۱۱ بالقاهرة ۲۰۰۳ - ۱۳۰۱۰۹۱۵
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سريديان (بالاوان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Մրտնադատ — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՍԵԱՆ

Հիմնադ. 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 569 — ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 27 ՄԱՐՏ 1975

ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԷ 4 ԵԳ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ ԴՏԿ.

۵۶۹ رقم ۲۷ مارس ۱۹۷۵

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Տ. Տ. ՎԱԶԳԷՆ ԱՌԱՋԻՆԻ

ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՔԱՐՈՉԸ

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ 30 ՄԱՐՏ 1975

ՅԱՆՈՒՆ ՀՕՐ ԵՒ ՈՐԴԻՈՅ ԵՒ ՀՈԳԻՈՅ ՍՐԲՈՅ. ԱՄԷՆ
ՏՈՒՐ ՄԵՋ ՏԷՐ. ՈՒՐԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ

Սիրելի հաւատացեալներ,

Սուրբ Յարութեան ուրախութիւնը սկիզբ առաւ խորհրդի կա- նանց և առաջին այցելու առաքեալների արտերում, Գրիգորի դա- տարկ գերեզմանի առաջ:

Նրանց հոգիներում է, որ առաջին անգամ փայտափայլեց մեծա- գոյն ուրախութիւնը՝ աշխարհի բոլոր ուրախութիւնների վեհապա- նէր այդ պահը, Մեծ Վարդապետի աստուածութեան համար, Նոր Ուխ- տի յաղթանակի համար, պատմութեան համար: Արդարեւ, յարութեան ուրախութիւնը լոյսի արագութեամբ վերածուեց ամենայնազ ժի- ղագոյնում, որ բացվաւ ու պայծառացրեց բոլոր հոգիները: Յիսուսի աշակերտների և նրանց հետևող բազմութիւնների:

Բոլոր ժամանակների մարդը բնորոշում է մահից յետոյ ապրե- լու յոյսով: Յիսուս իր քարոզութեամբ ու իր դատարկ գերեզմանով մանաւանդ, աշխարհի օրտի վրայ վառեց անմար կրակը՝ յաւէտ ապ- րելու յոյսի, կրակը յարութեան գրաւութեան:

Ի լուր յարութեան աւետիսի, անմահութեան ծախսի հոգիները մարդկանց, երկրից երկիր, սերունդէ սերունդ, բոլորը, բոլորը լրենց խնթապատ ձեռքերը դէպի երկինք կարկառած աղապակցին:

Տուր մեզ Տէր, ուրախութիւնը յարութեան:

Մեծ աւետիսով, Յիսուսի յարութեան լոյսը իջաւ նաև հայոց աշխարհի վրայ: Մեր ազգը առաջիններից եղաւ, որ կարողացաւ իր հոգու ուժերով բարձրանալ մինչև կատարները յարութեան գաղափա- րականի ու ապրել՝ ստեղծագործ կերպով, ուրախութիւնը անմահու- թեան:

Այդ օրումանից, հայերը և պատմութիւնը նրանց, հեղինակի մահը և յաղթանակի իսկ մահուան, քանզի նրանց ազգային ու պայքարի գրոշի վրայ գրեւորեց եղաւ միշտ՝ Տուր մեզ Տէր, ուրախութիւնը յարու- թեան:

Այո, յարութեան ուրախութեամբ մեր ժողովրդի գաւազները դա- րեր շարունակ մաքառեցին խաւարի ու բարբարոսութեան դէմ, ու չափաւորեցին իրենց արեւը, որովհետեւ հասարակ- լուծումը արդարութեան ու ազատութեան սկզբնի վրայ, յարութեան ճանապարհը անմահութեան: Զգարիւն է Նիզէ պատմիչի վկայութիւնը թէ՛ նրանք իր մահ համարեալ էին, և մահ խեղճեց կ'աւրջ: Միայն այդպէս կարելի է բացատրել պատմական հիշատակը՝ հայ ժողովրդի գո- յատեման:

Բուն պատմական Հայաստանի հողամասի վրայ, Սյունի թագաւո- ռութեան անկումից յետոյ, մօտ հազար տարի անապատ հայազգաբը- նակութիւնը հարստահարուեց, հայտնուեց, լոյս աւելեց: Մեր ու ան- խնայ կոտորուեց, մինչև մեր դարի իսկ սկզբին, իր 1915 թուին, Արեւմտեան Հայաստանում, նա գոհը զայնքաւ իր դէմ գլխուստ մի տնօրինակ քեղասպանութեան, որ խնց կեանքը մօտ երկու միլիոն հայերի:

Բայց մեր հաւատաւոր ժողովրդին վերադարձնելու մահուամբ մահը յաղթել՝ իւր քաջ որդւոց սուրբ արիւնքով և մի նոր կեանքի լուսաբացը ողջունել, քաղաքական երջանիկ իրադրութեան մէջ: Հա- կական նոր պետութեան ստեղծումով, սովետական մեծ եղբայրութեան դրօշի տակ, մեր ազգին վերջապէս արդարութիւն իջաւ: Հայ ժողո- վուրդը ազատ շունչ քաշեց և խաղաղութեան ու ապահովութեան պայմանների մէջ, ըմբռնեց իր ազ Թուսցող ուրախութիւնը՝ իր փըր- կութեան, իր յարութեան:

(Շարունակութիւնը տես էջ 3)

ՖԷՅՍԱԼ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՄՊԱՆՆՈՒԵՑԱԻ

Մեծահայր Արաբիոյ ֆէյ- սալ թագաւորը, Երեւանի, 25 Մարտ 1975, պալատին մէջ սպաննուեցաւ իր մէկ եղբոր- որդիին կողմէ, հազէրի գրն դակով:

Ողբացեալ թագաւորին թաղումը կատարուեցաւ էլ Ռիասի մէջ, 26 Մարտ: Այս առթիւ Եգիպտոսի նախագահը՝ Մոհամէս Անուար էլ Սաաթ, ընկերակցութեամբ

Երկրի վարչապետին, Արա- բիոյ Գործոց նախարարին եւ այլ պետական բարձրաստիճան անձնատուրութեանց Մեծահայր Արաբի մեկնեցաւ, անձամբ ցաւակցութիւն յայտնելու: Ե- գիպտոսի մէջ 14 օրերու պա- օնական սուգ յայտնաւուե- ցաւ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԸ ՀԷՆ ՆԵՐՍ

«ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՏՕՆ»ԻՆ ԱՌԹԻԻ ԹԼՅԱՍԵՂԱՆ — ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ Հինգշաբթի, 20 Մարտ 1975, Գահիրէի Հայկական Ըն- թերցարանին մէջ կազմակեր- պուած էր Թէյաւազան — Հանդի- սութիւն մը՝ նուիրուած Մաւր- ռու Տօնին, նախագահութեամբ Տիրամայր Վերդին Բապուճեանի որ տեղ գրաւած էր պատուոյ սե- ղանին կեդրոնը. իր աջին ունե- նաւով Տիկին Իսկուհի Ալեքսան- եանը, և ձախին՝ Տիկին Լիւսի Բէնթէքեանը:

Բազմաթիւ մայրեր, մեծմայ- րեր և զաւակներ պատասխանե- լին իրենց եղած հրաւերին ու ե- կած վայելելու Հայ Մօր նուիր-

առաջին կիրառին, առիթը բնա- յելով որ մարդիկ կարողանան այդ եղանակին գեղեցիկ ծաղիկներ նը- լիւրել իրենց մայրերուն: Տիկին Բէնթէքեան ապա շնորհակալու- թիւն և յաջողութիւն մաղթեց արաբ վարչապետին այս գեղեցիկ տօնակատարութեան առթիւ:

Սրահի վարչութիւնը զանա- ղան բարեսէր ազգայիններէ և հաստատութիւններէ գեղեցիկ նը- լերներ հաւաքած ըլլալով, հա- րաւորութիւնը ունեցաւ ներկայ մայրերէն իւրաքանչիւրին ըստ բազմի, յանձնելու յիշատակի նը- լերներ: Արժէքաւոր նուէրներ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

ԳԱՀԻՐԷԻ

ՏՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻՆ ՄԷՋ

Այս օրի սովետական գի- րքեր կը ցուցադրուին աւելի քան 30 երկրներու մէջ:

Գահիրէի մէջ կայացած Գի- րքերու 7-րդ միջազգային ցուցահան- դեսի, Ս. Միութեան մէջ հրաժա- րակուած մեծ թիւով գիրքեր ցու- ցադրուեցան եւ եգիպտացի հան- րութիւնը գաղափար մը կազմեց՝ սովետական գրականութեանց առեւ- տուրի կազմակերպութեան եւ սո- վետական գրականութեան հրաժա- րակուած մեծ թիւով գիրքեր ցու- ցադրուեցան եւ եգիպտացի հան- րութիւնը գաղափար մը կազմեց՝ սովետական գրականութեանց առեւ- տուրի կազմակերպութեան եւ սո- վետական գրականութեան հրաժա- րակուած մեծ թիւով գիրքեր ցու- ցադրուեցան եւ եգիպտացի հան- րութիւնը գաղափար մը կազմեց՝

Ցուցահանդէսին սովետական բաժինը գիրքի հարուստ եւ ճոխ աշխարհ մըն էր, բաղկացած՝ գի- ական, գրական, գիտական, ֆաղափական, գրական ու գեղա- ւեստական աւելի քան 1000 գի- րքով՝ որպէս նմուշ, եւ Արաբե- րէն, Ռուսերէն, Անգլերէն եւ Ֆր- անսերէն լեզուներով հրատարակ- ւած:

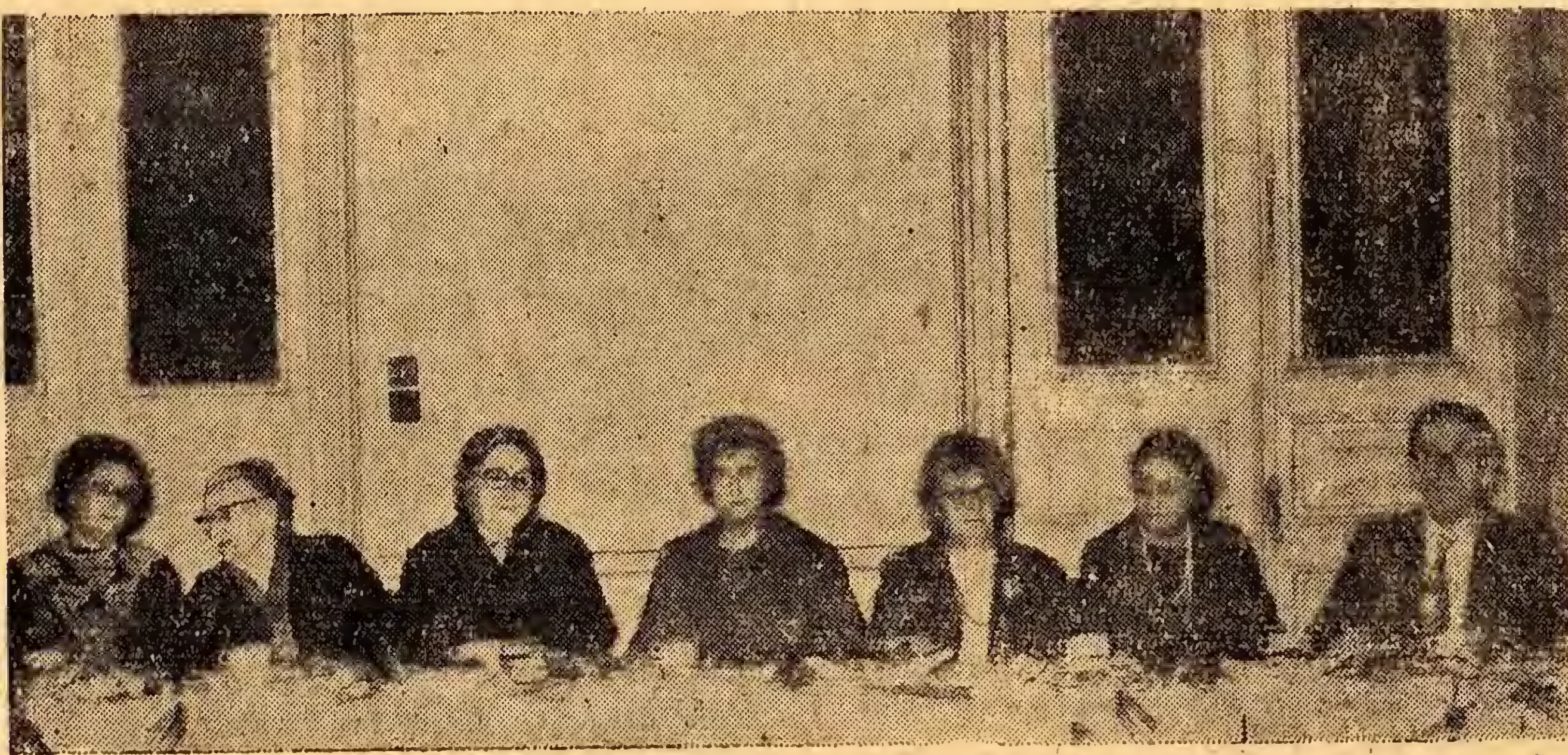
Ցուցահանդէսին այցելողները տեղեկութիւններ հաւաքեցին, որ հոյնիսկ սովետական իշխանութեան սկիզբի օրերէն, երբ հրատարակու- թեան գործը հազար քէ զարգացաւ սկսած էր, ընկերակցական պետու- րութեան մեջ նմանեց, որ գի- րքեր բոլոր ժողովուրդներու մօտեց- ւած լիազօղման միջոցներէն է:

Ցուցահանդէսին մէջ ի յայտ եկաւ Վ. Ի. Լենինի գաղափա- րներ, քէ ինչպիսի ընկերակցական պետութեան մէջ այլօր կը գործե- րէ կը զարգացաւ գիրքի առեւտուրը: Հետեւեալ փոքր գոյց կու- ան սովետական գիրքի հաժա- րաւորութիւնը:

1973 թուականին, աւելի քան 80 000 գիրքեր եւ գրքակցներ հրա- տարակուած էին Ս. Միութեան մէջ, 1500 միլիոն տպագրութիւնով, բոլոր 250 հրատարակչատուներէ աւելի քան 4000 տպագրութիւն լոյս ընծա- րած էին գրականութեան գիտութեան բոլոր մարգերէն ներս:

Սովետական իշխանութեան արիւնքներու աւելի քան 2 500 000 գիրքեր հրատարակուած են 40 000 միլիոն տպագրութիւնով:

(Շարունակ էջ 4)

Պատուոյ սեղանին նկատմամբ, Չիլիից Լուիս Բա- փուրիս, Իսկուհի Ալեքսանդր, Տիրամայր Վերդին Բապուճեան, Տիկին Լիւսի Բէնթէքեան, Արաբիոյ Գործերի Գրն դակով եւ Պ. Աւետիս Խ. Չապրեան:

Լուս մեծարանքի այս հանդիսու- թիւնը, որուն բացումը կատարեց արաբի նախագահը՝ ընկեր Մաւ- րու Պալատին և ապա խօսեցաւ մօր և մանուկի Հայ Մօր մայ- րական և ազգային կարեւոր պար- տականութեանց մասին:

Գործադրութեան կողմից յայ- տագիր մը, որուն ընթացքին ար- տասանեցին և Մայրը փառա- բանեցին հայ երկսեռ պատանիներ: Մայրերու ձօնուած գեղեցիկ ուղերձ մը կատարեց ընկեր Գերմ Գորբուն:

Խօսք առնելու հրաւիրուեցաւ հիւրերէն քաջ քս այցելող Տի- կին Լիւսի Բէնթէքեան, որ նախ պատմական ըրաւ թէ ինչ պա- րագաներու բերմամբ Ա.Մ.Ն.Ի մէջ Մայրերու Օրը հաստատուե- լէ և կը տօնուի Մայիս ամսու ան

տրուեցաւ մասնաւոր բարօրու- նախագահին: Ներկաներուն մէջ գտնուող ամենակրթնա- յօր Տիկին Մայաա Զահեանին (Աղեքս.), ամենատաղէն մօր և ամենաբազմաթիւ գրական ու- նեցող մօր Ա. Ս. Երկուքին աւար- յանացաւ Տիկին Իսկուհի Ալեք- սանդր:

Միջոցառումը ցերեմ էր ու հա- լաքայի հաճելի: Հայկական եւ իրազարեալ երաժշտութիւնն ու մօտեմիկ խօսակցութիւնները հա- ճելի դարձուցին այս թէյաւազանը: Աւելի քան խոր փոքր գոհ տրամադրութիւններով հրաժեշտ տուին ու մեկնեցան Հայկա- ընթերցարանին, շնորհակալելի և յաջող լինելու մաղթելով եւս վա- չութեան անդ՝ Տիկին Լ. և գործն անկամօհիներուն

Ս 2

Ս. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՋԱՆԱԿԻՐ

ՋԱՆԱԿԻՐԻ ԿԸ ԵՐԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲՈՒՈՐ ԱՇԽԱՏԱԿԵՆՈՐԸ
ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԸ ԵՒ ԲԱՐԵՎԱՐՈՐԸ

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՆՈՒԻՐԵԱԼԸ

(ՈՂԲ. ՍԻՄՈՆ, ՍՏԵՓՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

Մահացողներ կան՝ որոնց վրայ ոչ որ կու լայ, մահացողներ կան՝ որոնց համար կը սգան ընտանեկան պարագաներն ու մտերիմները, իսկ մահացողներ կան՝ որոնց համար կը սգան ոչ միայն հարազատները, բարեկամներն ու ծանօթները, այլ ամեն անոնք որոնք կը գիտակցին թէ այդ կորուստը լիք ընտանեկան չէ այլ համայնության, ընկերային և հասարակական:

Ահա այդպիսի մը կորուստը կրեց սեր համայնըը յանձնն ողբ. Սիմոն Ստեփաննանի, որ թուականէս քառասուն օրեր առաջ առ յաւէտ բաժնուեցաւ այս աշխարհէն և սակայն անբաժան կը մնայ զինքը ճանչցողներուն սրտերէն և որուն յիշատակը առ յաւէտ կ'ապրի իր գործը գնահատողներուն մօտ:

Ո Ր. Սիմոն Ստեփաննան
եղաւ ոչ միայն ընտանիքի բա-
րի, գուրգուրոտ և օրինակելի
հայր մը, այլ և նուիրեսլ մը՝
իր ազգին և իր համայնքին։ Իր
աշխատութիւնը չի փան/չ չու-
նէր, իր նկարագիրը անբ/ծ էր
ու իր նկիրտած օր/յ/լ/ աւ-
ստման։

Ողբ. Սիմոն Ստեփանեանի
կեանքի նշանաբանը եղաւ ծա-
ռայելը: Ծառայել անսակարկ
բոլորին, մեծին թէ փոքրին,
հարուստին թէ աղքատին, բա-
րեկամին թէ օտարին:

Իր մարդասիրական բարձր
նկարագրին մաս կազմեց սէրը՝
հանդէպ ազգին ու հայրենիքին,
սէրը Վրեժասբան չորին ու հայ գի-
րին:

Անհրաժեշտ է որ մարդ
հաճախարանաւորտ ըլլայ,
տիրոգոսներ ունենայ, կամ հա-
րուստ ըլլայ՝ իր հաւաքակ-
նութեան ծառայելու համար:

Բայց անհրաժեշտ է՝ որ մարդ
նուիրումի զգացում ունենայ,
աշխատելու կամք ունենայ և
մանաւանդ սիրէ իր նմանները,
սիրէ մարդկու թիւնը:

Որք. Սիմոն Ստեփանեան
Թէն գրող կամ բանաստեղծ է՞ր,
բայց Հայ Գիրլն սիրահար մըն
էր, իր ձեռքերուն մէջ կը խը-
նամէր հայ գիրը՝ տղայ գրան-
տառն ձեւերն մէջ, ու գորգերով
կը շոյէր իր մատներուն մէջ հա-

ՈՂԲ. ՍԻՄՈՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

յատառ կապարկները՝ որոնց-
մով լոյս և զիտութիւն պիտի
սփռուէր բոլորին, հայերէն
կարգալու հնարաւորութիւն պի-
տի ստանային ծեր թէ երիտա-
ւասոր:

Այս գծով, որը քաղաքացիական իր
թանկարժեք մասնակցությունը
բերաւ սփիւռքահայութեան հա-
յապահպանման աշխատանքնե-
րուն, հայթայթելով Մեսրոպ-
եան տառերու այլազան տեսակ-
ները՝ հայ թերթին ու հայ
տպագրիչին, յաճախ անվճար
կամ գոյական կապարի գինին
սիւսն:

Ան պաշտոնց հոյ գիրք, սակայն իր նկարագրի բարձրութիւնը բնաւ թոյլ չտուաւ իրեն, որ իր պատրաստած տառերը որպէս ազիտաբեր զէնք գործածուին՝ անհիղձ եւ չալաւիտ մարդոց կողմէ, ու փնաւ հասցնեն հաւաքականութեան, վնաս հասցնեն հայրենիքին:

Ան նուիրումով ծառայեց
նաև հայ եկեղեցիին՝ որպէս հո-
գաբարձու, հայ ակումբներու՝
որպէս վարչական և ամէն ան-
գամ որ իրմէջ աջակցութիւն ու
աշխատանք խնդրուեցաւ՝ հայ
դպրոցներու ու կազմակերպու-
թիւններու ձեռնարկներու առի-
թով, նաև ոչ միայն իր բարոյա-
կան օժանդակութիւնը՝ բերաւ
իւր գոհաբերեալ աշխատանքով,
այլ նաև իր քաակէն ու իր քրք-
րտիներ իրողար վաստակէն՝ սըր-
տանց յատկացուց շօշափելի
գումարներ ու այս բոլորը ա-
ռանց շեփոթի ու թմբուկի։ Քի-
չեր պատմահայտնօրէն տեղեկ
կ'ըլլային այդ նիւթական գոհո-
ղութիւններուն։

Այսօր, եթէ ան առ յաւտ
բաժնուած է մեզմէ և սակայն
իր յիշատակը կ'ապրի ու թարմ
պիտի մնայ բոլորին սրտերուն
մէջ:

Թող իր գործը օրինակելի
ըլլայ շաաերուն և իր ոսկորնե-
րը հանգչին խաղաղութեան Տէջ:
ՍԼԵԳԻՍ ԳՂՍԻՆ

«Հանակիր»ի Ազե-
սանդրիոյ պատուակալ
ներկայացուցիչն ու բըղ-
թակիցն է՝
Պր. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սառս Հաղուլ պող.
Հեռ. թիւ 802199

ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի ՔԱՐՈԶԸ

(Եսթոնական թիւ Ա. ԷԶԵ)

Այսօր, Սուրբ Զատիկի օրով, երբ ներշնչուած ենք մահուանն ու յարութեան առճառ խորհրդովը խաչակ Ստաւուսբորդոյն, երբ խօսում ենք ճշտանորոգ կեանքի ու շնորհի ու արգարութեան յազթութեան մասին՝ բնդդեմ չարիքի ու մահուան, երբ խօսում ենք յարութեան ու յարութեան մասին, չենք կարող չիշել պատմութեան բոլոր ժամանակներին այն աշխարհակործան սղէլը, որ սառնագլխեմ հիթլերեան Գերմանիան 1939 թուինջ սկսեալ, հրոճայակ դարձնելով սպառնալի երկրներ, բնաջինջ ահելով հայրիւրաւոր, հազարաւոր շէն ու զաքներ, կործանելով անհամար հոգեկրտ յուշամանկի ու մշակութային արժէքներ, կոտորելով տաւնեակ միլիոնաւոր անմեղ մարդկանց: Հիթլերեան յարձակումը, մի համաշխարհային ցեղապանութիւն էր, գործուած տաւնեակ ազգութիւնների դէմ, ի մասնաւորի ռուս ժողովրդի դէմ Ուրիշ ազգութիւններին ատրկաքնելու միւնոյն բռնակալ կիրքէ, կոյսերապաշտական միւնեակ ան քրոյր, կան անորմականկալ, ինչպէս Վերլեման Գերմանիոյ ու Օսմանեան կայսրութեան պարագային, առաջին համաշխարհային պատերազմին:

ՈՐՐԵԳՈՆԶԱԿԱՆ է, որ այս տարի, երբ հայ ժողովուրդը Հայաստանում և արտասահմանում ողբկոչում է վաթսւնամեայ տխուր յլշատուիչ Ագրիեան ծղեռնի, մեր օրերի ամբողջ աշխարհը, լայն մասնաւոր Սովետական Միութեան ժողովուրդները՝ իսր ելկէզածութեամբ խոնարհւում են իրեց բազմաթիւն զոհերի յիշատակի առաջ, երախտագիտութեամբ յլշում են իւրեց անթիւ քննաւոր հետազոտականներին սիրազորութիւններ և անտանի բազմ են պատմական զաւթանալի հայրենական մեծ պատերազմի:

Սովետական ժողովուրդների այս մեծ յաղթանակի երեսնամյակի
 սեմին, Մենք, իբրեւ Հայոց Հաւապետ, Դիմաբարուած ենք խորապէս
 այն իրողութեամբ, որ մեր փոքր ժողովուրդն էլ իր եղբայր ժողո-
 վուրդների կողքին, հաւասար քաջութեամբ կոռեց հայրենիքի թշ-
 նաւաների դէմ, հաւասար հերոսութեամբ զոհեաւ առեց հայրենիքի
 փրկութեան ի խնդիր, ու արժանի դարձաւ գալիք սերունդին, ի երախ-
 տագիտութեան: Մայր Սթալ Սարգի իջնաձիւնը, զլիսաւորութեամբ
 հրջանկայիշատակ Փէորգ Զ. հայրենաւէր կաթողիկոսի բոլոր ուժե-
 րով իր մասնակցութիւնը բերեց հայրենական պատերազմին, ամրա-
 պնդելով Հայաստանցի ժողովրդի մի, սնունդի, ի կոռեւել կամքը:
 յայտնեալ արդար յաղթանակի ե պայծառ զբարոյական ու իմաստ-
 օժանդակութիւնը արտահայտման խոյսի մէջ, որով հնարաւոր դար-
 ձաւ սովետական բանակին նուիրաբերել Ստալինի Դաւիթ Թաւ-

ՀԱՄԵՍՏԱՓԱՅԼ ՏԻԿԻՆ ԼԻՍԻ ԲԵՍԹԵՔԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՍ ԱՅՑԵԼԵՑ

Նգիպասանությունն առաջնությունը ՏԼԿԿԿ կուսի
Քիսքիեան, որ իր ողբացեալ ամուսնոյն Լեւոն Քիսքիեանի և իր
զաւակներուն հետ ընդ 19 տարիներ առաջ երկրէս մեկնած ու հաս-
տատուած էին Մոնթրէալ (Գանատ) եւ ուր եւս կը շարունակեն ծա-
նայել ազգիս՝ եկեղեցական, դպրոցատիրական եւ հասարակական
աշխատանքներով, Նգիպասո ժամանց Հիլզաբիլ, 13 Մարտ 1975, այ-
ցելելու քի իր հարակից բնակավայրը եւ
քի իր հարազատներուն և բարեկամնե-
րուն:

Այս առթիւ, Տիւնի Լիւսի Քեօքէ-
եան, որ հեղույս «Այծեմհիկ» միութեան
հիմնադրուհիներէն մէկն է և եկաւ
սարիներ այդ միութեան ոգնայաւր հան-
դիսացած է, ներկայ գտնուեցաւ սոյն
միութեան յիւանամեակին առթիւ կազ-
մալե պուած ձաւկերոյրին եւ խնամեա-
կելոյր մը ունեցաւ, միութեան հիմ-
նադրման եւ յիւանամայ գործունեու-
քեան մասին:

Տրվին Լ. Քսոփեան, որ Գահիրեի մէջ կը հիւրասիրուի իր զարմրկի՛ն՝ Պր. Աւետիս Խ. Չափեանին բնակարանին մէջ, փափա՛մ ե նաեւ այցելել հայ մամուլի իմսպագատները, ուոնց շարի՛ն հանւ. «Հաճակիր» խմբագրա՛ռոնը, որ Էլաւ անցեալ Ուոյաթ, 21 Մարտ 1975, կ Է. ժամը 5ին, բնկնկցուցորեամբ աղեխանդաբնալ Տրվին Անանիս Կեօք Էնեանի:

Անկի Լան մէկ ժամ հետաքրքիր գրոյց ունեցան Տիկին Լ. Քես-
թեֆեանի հետ, որ նաեւ բառական մանրամասնօրէն ձեղեկացան ոչ
միայն Գաւառահայ սգային կեանքի Էւ զործունուիլան, այլ նաեւ
Եւրպեական եւս գէկ եղանքի տեղոյս Աշմմէիկ Տիկեանց Սլորքեան
հիմադրութեան պատգամներուն, յիշակեալ նաեւ Կարապետ Աղա Ա-
րիկեան հանգստեան Տան բարեարտօրէն մանրամասնութեամբ շուրջ

Տիկին Լ. Քոսթեկան, որ քերթս Գանուսի կանոնաւոր ընթերցողն էր, հետաքննութեամբ ստիպուեալ եւ զնախեսեց մեր կառած գոհողութիւնը՝ անոր հրատարակման համար, բարեացուցեալ եւ հանձնի կեցութիւն կը մաղթենք իրեն:

ԳՐԻՍՏՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻԻՆԸ

Քրիստոնեայի մը բարեպաշ-
տութիւնը իր հաւատքին մէջ է,
իսկ հաւատը հիմնուած է Քրիս-
տոսի Հրաշափառ Յարութեան
վրայ:

ինչպէս որ ծագող արեւը իր
ջերմութեամբ մեր մարմինը կը
տաքցնէ, այնպէս ալ Քրիստոսի
Յարութեան Ա. Լոյսը իր ջերմու-
թեամբ մեր հոգին կը տաքցնէ:

Քրիստոսի Յարութիւնը խոր-
հրդանիշն է Արդարութեան յաղ-

Թանակին քնդդէմ Զարին: Իս-
րայէլացիք, տարուած իսաւարի ո-
գինծուն, կուրցած հոգիով չի
կրցին տեսնել Սեսիային Կալուս-
քը:

[illegible]

Բայց Աստուած, որ համակ
Սէր, Ճշմարտութիւն և Արդա-
րութիւն է, էէր կարող իր Սիւ-
ծին Որդին ձգել խաւարի իշխան-
ներուն ձեռքը:

Ուստի իր հարսական շուն-
նով կը վեժակենդանացնէր իր Ու-
դին, ցոյց տալու համար սարգ-
կային ցեղին թէ ինք Արարիչն
ստանա՞ծոց, Տէրն է Կենաց ու
Մահու եւ ի վրէ է Յաւիտեանկա-
նութիւնը:

Ուրեմն, իբր քրիստոնեայ
երբ կը դաւանինք՝ թէ Քրիստոսի
Թարութիւնը մեր հաստաքի հոսքն
է, մեր պարտականութիւնն է ա-
ղօթել առ Երկնաւոր Հայրը, որ
մեր հաւաքը հաստատ պահէ,
ըսելով՝ «Օրհնեալ Տէր՝ որ բար-
ձունքը կը բնակիս, օրհնեալ են
Բու մեծութեան փառքը, որ հաս-
տատելով լուսաւորս ի բարձունս,
լոյս ազդեցութիւնը կը կրկնէ՝ ամբողջ
տիեզերքի Ստեղծեցիք Արեգակը՝
ցեղերի, բուսականութեան, եւ Լուսնին
ու Աստղերն՝ գրչերուայ լոյս, իսկ
Լոյսն ալ ճրագի, Դու ես Լոյսն
գով՝ լի, որ կրնաս առաջին լոյսը,
եւ Քեզին իր փառի խաւարը, Տէր,
ծագողքս Բ. կենդանի Լոյսը՝ մեր
այ սրտերուն:

Եւ մենք միաբերան յսննք.
Օրհնեալ է անուն սուրբ քո. փա-
ռացի եւ քեզ երգենք ք. հոռե-
թիւնն ու ք. ոս Հօր եւ Որդւոյ եւ
Հոգւոյ աշխ. եւ միշտ ԱՄԻՆ:

ՄԻԼԱՍ ԳԱՆՏՈՅԵԱՆ
Աղբֆ. 17-3-1975

249

ԳԱՐԵՐԷ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍԱԳԻՏՆԵՐ ԱՍՈՒՊԻ ՆՄԱՆ ԱՆՑԱՆ ԳԱՅԻՐԷՆ

Ազգեալ 12 Մարտ 1975, Սր. կուսօրքի. ռոգեմանով Ազգեալ-դրեա ժամանցից երկու ժամ-երջիկներու ուր խումբեր, ու-րոնցմէ երկուքի (ովհետեւ Հա-յաստանէն: Այս ուր խումբերուն գլխաւոր ղեկավարի տեղակալն էր Վարդգէս Ասոյեանը: Հայկա-կան երկու խումբերէն մի քանակացած էր բնակական գիտու-թեանց սպասարկողներէ, ղեկա-վարութեամբ Այսլար Սեւիմ-եանի, իսկ միւսը՝ Սփինդարա-յուրեան Կոմիտէի կողմէ (կազմա-ւորուած էր բնակացած երկու տարեալներէ: մասնաւորա-բարեւ, լրագրողներէ եւ կամի-սի պատասխանատուներէ: Այս երկու խումբեր ալ ղեկավարուած էր Մար-թին Խաչատրեանի կողմէ:

Այս առթիւ հանդիմանեցանք հանդիպելու մեր ծանօթներէ՝ սե-ւանի պատմաբան Փրոֆ. Արա-յիս Մնացականեանին, գրող Ար-մեն Սեփանեանին, կոմիտէի ա-խարհակցողներէն Մարի Մնացա-կանեանին: Ուրիս եղանակով ծանո-թանալով Մեակուրայի կապի կո-միտէի բաժնի վարիչներէն Ռոմէն Կոզմովսկին, արուեստագէտ Վեռնիկ Տէր Պետրոսեանին, Ալեք-սանդր Աղամեանին, երգչուհիներ՝ Ալիքիս Եսկոբեանին, Մարի Բա-սեանեանին, Ելիքիս Ռոզմու-նին (Հ.Ս.Ս.Ս. վասակաւոր ար-քիսք), երգչուհի համոյի ղե-կավար Հ.Ս.Ս.Ս. Ժող. արուես-տագիտուհի Արի Պաղատեանին, դասակարգչուհի Մարի Բա-սեանին: Սեփանեանի, Քեմալիս Հրաչիկ Մուրաեանի (Հ.Ս.Ս.Ս. վասակաւոր արքիսք), Եսկոբե-անի հայիկ Առաքելեանի եւ Բա-սեանի Հայաստան Արաքսեանի, ինչպէս նաեւ ղեկակալներ՝ Նի-կոլոս Յովհաննիսեանի, Վերոնի-կա Սամուէլեանի, Ալեքս Փա-ղատեանի եւ այլ մասնագէտե-րու:

Մեր հանդիպումները սաւայն եղան կարեւ, որովհետեւ հայերէն գրաստեղծներ հազար քա-նիկ (48 ժամ) մնացին Քաճիքի եւ սփարուած ալ է նալ կարեւ ժա-մանակի ընթացքին այցելել՝ Բա-ղաթի 66 ուրիշ (66) ու ծեսա-րեան վարերը, բուրեղն ու պա-մակալ քանգաւոր:

Մեծ խանդավառութիւն քա-նեղուեցաւ եւ հոգեկան մեծ հա-նդիպանքներէն մի կի սակայն անոնք, իրենց սփարածար մաս-նակցութիւնը բերելով Քաճիքի Սովեթ Մեակուրայի կեդրոնին կողմէ Շարաք, 15 Մարտ 1975, երեկոյեան, «Չարիքի» ի սեւան հանդիսատեսին մէջ կազմակե-րպարած հանդիսութեան, ուր Քա-ճիքեանի հայութիւնը ընդ թիւով եկած էր ունկելու գլխի:

Քաճիքեանի հայութեան քան-դիսութիւնը խանդավառութեան-ցեան արժանացան եւ սակայն ե-րկուստեան պատկերներ պատկեր չը-յագեցաւ ու այլպէս բուրեղն քա-նեղուեցաւ, թէ՛ առնոք եկան ու ան-ցան ասուպի մը նման երգի մը պատկերներ միայն բողբոլով բոլորի մօտ:

Կը ցանկանք, որ յառաջիկա-յին՝ երգութեան ղեկավարի խումբեր ժամանեն, որոնք հանդի-սին կողմէ կընան հայերեանիս-կան վառ խանդավառութեամբ քողով հայերեանեան Երգես-հայերը, կազմակերպիչներն ու պատասխանատուները այնպիսի ձեւով մը կը դասաւորեն՝ որ ա-նոնց մեզ մօտ կեցութեան ժամա-նակամբար բաւարար ըլլայ եղ-բայալ մը մեր ծանօթացումներու, որպէսզի առաւել ջերմութիւն ու խանդավառութիւն սեղծուի՝ սփիւռի այս օտար քաղաքին կայ-նաստան խանդութեան հայերեան-կարօտ սրտերէն ներս: Ս. Գ.

ՃՈՐՃ ՊԵՐՆԱՐ ԾՕ-Ի

«ՄԱՐԴ ԵՒ ԳԵՐՄԱՐԴ» ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

Առաւելակալ պատմաւոր. խմբագրութեան Էդա Նիւմարի ղեկա-րդացանք պատմաւորներ, ու ղեկակալներ. Կիրակի, 9 Փետր. 1975, Քաճիքի Զայրուկի հանդիսատեսին մէջ բեմադրուած՝ Ճորճ Գե-րմար Ծոյի «ՄԱՐԴ ԵՒ ԳԵՐՄԱՐԴ», Թատրերգութեան Ներկայացումէն:

Ազնի ծախ՝ Ժորճ Բարազեան, Սանիա Սարգիս, Նորա Էսկերեան, Արա Շամլան, Մարտ Սաղա-յեան, Արեւիկա Մովսէսեան եւ Խոսէ Գալսեօնեան (Լուսանկար՝ ՔԵՐՈՒՄԻ)

Եւ սակայն հանրապետութեան իրաւունք, որ մեր սիրելի բարեկամ, Կիրակի եւ խոստովանեց երկուստեան: Պր. Ժորճ Բարազեան, իր այս բեմադրութեամբ մեծ յաջողութիւն արձանագրած է, որուն համար արտաքին կը շնորհակալուինք ղեկը եւ Ներկայացումն յաջողութեամբ մասնակցի Էրկան գլխաւորներն ու բեմի օժան-դակները:

Վերա տեսարան մը այս Ներկայացումէն:

ՄԱՐԴ ԵՒ ԳԵՐՄԱՐԴ

ՈՒՍՏՐԻ ՀՆՁԱԿԵԱՆ ԿԱՆԱՑ ՄԱՍՆԱՃԻՐԻ ՄԵՇ ՊԱՇՏՈՑ ՀԱՇՎԵՐՈՅԸ

Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Ուստրի (Մաս.) կանանց մաս-նակցութիւնը կազմակերպեց՝ առաւ-դական դարձած Մեծ Քահնգ Զա-կերոյթը, առաւել ճիշդը՝ Քեֆթէ Փարթիոն տեղի ունեցաւ Կիրակի, 23 Փետր. 1975, կէսօրուան ժամը 1 էն սկսեալ եւ տեղեկացուց զոր: Հաւանաբար տեղեկացուցածներէն, Ուստրի Հնչակեան Ակումբը լե-ցաւ էր եւ ներկաները ուրիշ ու-րիշ նշանակաւ արմատաւորուած: Բոլոր-ւած էին ծաղիկներով զար-դարուած սեղաններուն շուրջը:

Այս առթիւ, Ուստրի Կա-նանց Մասնակցութիւնը ընկերու-նեան, իրենց համարաւ արդարա-ցումէն ներկաներուն հրապարակով Մեծ Քահնգ համով հոտով թոփ-կը, որ մեծ ախարհակով ճաշակ-ւեցաւ:

Սեղանակաւորներն էր ընկե-րակի Տիրուհի Իլլիմէլեան, որ մեծ ձեռնհասութեամբ վարեց նաեւ օրուան յայտագիրը:

Տիրուհի Սոֆի Շահնարեան երգեց չորս հայկական ժող. երգեր եւ յառաջացաւ անհուն խանդա-վառութիւն: Նոր սերունդէն՝ Տի-կին Ռոզըի Սեղեան արտասա-նեց՝ Յովհ. Շիրազի «Կարօտը», եւ արժանացաւ բոլոր ծափահարու-թեանց: Նշանակաւ շարք մը խա-նդակալներ:

Ծաղկերոյթի աւարտին, ընկ. Տ. Իլլիմէլեան մաւնաւոր շնոր-հակալութիւն յայտնեց՝ այդ հա-մեղ ճաշին ու կերակուրները պատրաստող՝ զոհարեւորող ընկե-րակիներուն:

Եւ ներկաները գոհունակ մեկ-նեցան, մաղթելով որ դալ տարի-կա նման հաճելի եւ խանդավառ «Քեֆթէ Փարթի» մը կազմակե-րպարէ եւ առաւելութիւնը յիստա-րի: ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ
«Երեւ Հայաստան»

ՅՈՐՃ ԳԵՐՄԱՐԴ

ՖԻՐԱՆԱՍ

ՄԱՐՏԻՅԼԻ ՄԷՋ «ՄԱՆՈՒՇԵԱՆ»Ի ԱՆՈՒՄ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Մարտիյի Նախկին Հայ Ռազ-միկներու եւ Դիմադրութեան Ծա-կատի ընկերակցութեան անդին ճի-գերուն շնորհի, կառուցուած էր՝ 1915ի Նահատակաց Յիշա-տակին պատմական Յուշարձա-նը՝ Մայր Եկեղեցւոյ շրջապակին մէջ: Այս իրադարձութիւնը մեծ գոհունակութիւն պատճառած էր համայն հայութեան եւ այ-սօր, այդ Յուշարձանը ուխտա-տեղի է դարձած:

Միւսին կազմակերպու-թեան Վարչութիւնը, պաշտո-նական դիմում ներկայացուցած էր Լա Փրոզանի Արլը քաղաքի քաղաքապետութեան, խնդրելով որ դարձնէ «Լիպերթէ» կոչուած հրապարակը վերանունանուի «Էր փ Մանուշեան»: Ընդառա-ջելով այն դիմումին, քաղաքա-պետութիւնը պաշտօնապէս իր հաւանութիւնը արտայայտեց՝ որ իր արաւիկայ վերամկրտումն «Էր փ Մանուշեան» անուամբ: Բողոքութիւն հայ եւ օտար քա-նիկներ ներկայ գտնուած էին աւանակութեան հանդի-

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՅԱՅ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԹԵՄԱԿԱՆԻ ՆԻՍՏ

Ուրբաթ, 21 Մարտ 1975, Կ. Ե. Ժամը 5ին, Ազգային Առաջնոր-դարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ՝ Ազգ. սանդղիոյ Պատկ. Թեմա-կան Ժողովոյ 1975 տարեշրջանի Ա. Նիստը, ի ներկայութեան 19 ե-րեսօրհաններու: Նախագահեց՝ Թեմա-կան Առաջն. Տեղապահ՝ Հոգ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան, իսկ Առաջն. պետութիւնը վարեց՝ փոխ Առաջն. պետ Պր. Սաւիմ Սաւիմեան:

Տեղապահ Հայր Սարգիս Տէրեւեան Ազգ. ժողովի ժամը 5 15ին Նիստը բացուած հռչակուեցաւ, եւ ժողովը անցաւ օրակարգի լինու-թեան:

- 1) Կարգադրուեցաւ եւ վաւերացուեցաւ Նիստի 3-րդ աւանդ-րութիւնը:
- 2) Կարգադրուեցաւ Պատկ. Քաղ. ժողովի նախագիծը՝ երեք հոգիի կենսաթոշակներուն վրայ յաւելումի կապակցութեամբ: Այս առաջը-րը ընդունուեցաւ եւ վաւերացուեցաւ:
- 3) Օր. Արմինէ Արթիսեանի խնդրանքով՝ Նիստի յաւելումի հա-մար, սկզբունքով ընդունուեցաւ եւ հարցը փոխանակուեցաւ Քաղաք. ժողովին:
- 4) Թիւ ուղեւ կարծիքներու փոխանակումով վերջ, ժողովը ո-րոշեց պահել «Կոմիտաս» քաղաքի անունը՝ հետեւել ձեռք. «Մեղքոն-եան Մանկապարտէզի ԿԱՅԻՍԱՍ» արտաւ:
- 5) Կարգադրուեցաւ Քաղաք. ժողովի 21-12-1974 թուակի՝ իր շրջանի աւարտին առթիւ ներկայացուած հրապարակաւ նամակը: Ժողովը իր շնորհակալութիւնները արձանագրեց:
- 6) Քաղաքական Ժողովի 1974 տարեշրջանի Նիստական եւ բա-րոյական գործունէութեան տեղեկագրին ընթերցումը: Լաւ, ժողովը գոհունակութիւն արձանագրեց:
- 7) Կարգադրուեցաւ հաշուեքննչի տեղեկագրերը՝ Քաղ. ժողովի 1974 տարեշրջանի Նիստական հաշուետուութեան մասին:
- 8) Պ. Ստեփան Ստեփանեան, Մուրաթ Քեօղկէլեան եւ Պալէթ Գալֆայեան ընտրուեցան լինել յանձնախումբի անդամ:
- 9) Ժողովը քուտակութեամբ ընտրեց՝ Պատկ. Քաղաք. ժողովի նոր անդամները:
- Պ. Ալեքսանեան Վառն, Սաւիմեան Սաւիմ, Քեօղկէլեան Մուրաթ, Քեօղկէլեան Յակոբ, Ուրախեան Արթուր, Դաւիթեան Նու-պար, Թոսուեան Վարաժ:
- 10) Կարգադրուեցաւ եւ վաւերացուեցաւ 1975 տարեշրջանի պիւտճէի նախագիծը:
- 11) Ժողովը միաձայնութեամբ Թեմականի Նոր Դիւանը ընտրեց՝ Ջարդանէլեան Մարտիկ (Առաջն. պետ) Ամատուի Յարութիւն (Փոխ Առաջն. պետ) Չուհանեան Տիգրան (Առաջն. պետ) Աշեան Պետրոս (Փոխ Առաջն. պետ)
- 12) Ժողովը վերջնորոշեց Պր. Լեւոն Աւետեանը՝ օրակա Ստաշ-նորդարանի 975 տարեշրջանի հաշուեքննչի:

Ժողովը վերջ գտաւ, ժամը 8:30ին, Տեղապահ Հայր Քահայի-լանով:

Ազգ. 23 Մարտ 1975 ՄԻՆԱՍ ԳԱՆՏՈՅԱՆ

ՀՈԳԵՊԱՐԱՐ ՕՐԵՐ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՅԱՅԱՅ ՆԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հայրենաստուի մրցուիտ մը կը թիւր Աղեքսանդրապոլսեան տուր, հայրենիքէն ժամանած 33 զինուորականներու շնորհի:

Անոնք Աղեքսանդրայի ժամա-նակի եւ, մեկնեցան Վերիկ Եղիպ-տը, ուր եղիպեան հնադարեան յուշարձանները դիտել յետոյ վե-րադարձան Քաճիքի եւ ապա Ա-ղեքսանդրի, ուր վերապահու-ած էր գլխաւոր ղեկավարութիւնը: Ել-լայ «Տրգրան Եղիպ»-ի, ըլլայ Սո-վի. Մեակուրայի Կեդրոնի, եւ ըլլայ Ազգային Ինստիտուտին կողմէ:

Կիրակի, 6 Մարտ 1975, ե-րեկոյեան, անոնք ըլլայ ունեցան «Տրգրան Եղիպ»-ի մէջ, իսկ Երե-ւանի 18 Մարտ 1975, երեկոյ-եան ալ՝ Աղեքսանդրի Սովետա-կան Մեակուրայի Կեդրոնի հան-դիսատեսին մէջ, ի ներկայութեան հայ եւ օտար հիւր բազմութեան մը:

Ստաւրոպոլսեան քաղաքի սաւոր արարողութեան, որուն ընթացքին ի օւր առած է փոխ քաղաքապետը՝ Պր. Սիւր, եւ Պ. Սարգիս Ալեքսեան ու Ալեքսան Կոստանիկեան վար առած են յուշատախտակը ծածկող դրո-շակը:

Յուշատախտակին վրայ մե-ծագործ գրուած է՝ ՍՄԹԻՍՐ ԿԸ-ՐՈՒՓ ՄԱՆՈՒՇԵԱՆ - ՄԱՐԹԻՐ ՏԸ ԼԱՅՅԻՇ ՌՈՒՓ (21 Փետր. 1944):

Գալով հայրենիքէն, անոնք շնորհակալութիւններ հրգիւն, ա-ռաւել եւս կապելով մեզ մեր մայր հայրենիքի հողին եւ ջուրին:

Ապրիլ, հազար ապրիլ, հայ-րենի զինուորականներ:

Պ. ՊԱՆՈՍ
ՄԻՆԱՍ ԳԱՆՏՈՅԱՆ
Աղեք. 19-3-1975

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄԻ ՄԱՂԹԱՔ

Ցանկ կ'իմանանք, որ Հնչ-ակեան վերջեան ընկեր Սեղա-հանի (Լ. Անճել) կ'ապրիլը՝ ընկ. Աղաւնի, ծանր գործողու-թեան մը ենթարկուած է վերջերս: Բարեբախտաբար վերաբուժական գործողութիւնը յաջող անցած է եւ մեր յարգելի ընկերակցին հիւան-դանոցէն տուն փոխադրուած է այժմ եւ կը բուրեղ կազդուրման շրջանը:

Շուտափոյթ ապաքինում եւ կատարեալ առողջութիւն կը մաղ-թենք իրեն:

Նոյնպէս Փրաւտեանի մեր խանդավառ ընկերակցին Սեղ-րուհի Գարակէօզեան, վերաբու-ժական գործողութեան մը համար Քիւնզանց փոխադրուած է: Սրտանց կը մաղթենք որ գո-րծողութիւնը յաջող անցնի եւ մեր սիրելի ընկերակցին վերադա-նէ իր առողջութիւնը:

251

ԻՆՉՈՒ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ ԻՆ ԿՈՒ ՏԱՆԲ ԲՈՒՆ ՆՈՒԵՐՆԵՐԸ, ԻՍԿ ԱՊՐԻԼ ԻՆՆ ԿԵՂԾԵՐԸ

Աշխարհի բոլոր զարգացած ժողովուրդներուն համար Նոր Տարին կը սկսի Յունուարի մէկին, և ասիկա այնքան պարզ կ'ընեն, որ երբեք չենք մոտժեր անոր թիւը: Երբեք անոր և առաւելութիւններուն մասին: Եւ շատեր պիտի զարմանան յսկիւ թէ այս թուականը՝ տակաւին Նոր որդեգրուած է շատ մը ժողովուրդներու կողմէ և կամ ալ երբեք չէ որդեգրուած:

Օրինակի համար, հրեաները իրենց տարիներուն թուարկումը կը սկսին Ադամ և Եւայի ծնունդէն, այսինքն Քրիստոսի ծնունդէն 3751 տարի առաջ, ըստ Աստուածաշունչին:

Հին յոնները իբր հիմ ունէին Առաջին Ողիմպիական խաղերը, որ տեղի ունեցած են Քրիստոսէ 776 տարի առաջ:

Հռոմէացիները իբր մեկնումի թուական ընդունած էին Հռոմի հիմնադրութեան տարին, զոր ըստ պատմաբաններու կարելի է հաշուել Քրիստոսէ 753 տարի առաջ:

Գրիգոր մահմետականներուն, ան նա իրենց տարիները կը հաշուեն Մարգարէին Մեսիան հաստատուելէն մեկնելով, որ տեղի ունեցած Քրիստոսէ 622 տարի ետք:

Միւսն է վեց՝ րորդ դար, ամէն երկիր ունի իր ուրոյն թուականը, առաւելակալան հիմնու վրայ խորհրդած յաճախ:

Այդ դարուն վերջերուն, վաշական մը, Տընի Կրասերը, երկար և զժաւարին հաշիւներէ ետք, կ'ըսէ որ, իր Բրիտանիայի թուականը, որ մեր ներկայ թուականէն է, սակայն վերջերս Մոսկովի Տիւրք հաստատած է, որ Տընի խոշոր սխալ մը գործած է իր հաշիւներուն մէջ, և թէ Բրիտանիայի ծնունդը տեղի ունեցած է ոչ Հռոմի 753 թուին, այլ 750 թուին, այսինքն մեր ներկայ տա-

րին պէտք է ըլլայ իրականութեան մէջ 1978 և ոչ 1975:

Սակայն ինչպէս հասկնալի է, շատ դիւրին բան չէ թուական մը երեք տարի առաջ տանել, այնպէս որ, ոչ ոք փորձած է երեք տարիով ձեռնարկել ամբողջ աշխարհը:

Ուրիշ հարց մը, ինչու Նոր տարին կը սկսի Յունուարի մէկին և ոչ ուրիշ օր մը:

Միջին դարուն սկիզբները, առաջին Յիսուսի թագաւորները իբր Նոր տարին որոշած էին Մարտի մէկը, իրենց յաջորդները զայն զետեղելին Դեկտեմբերի 25ին, ասիկա յետոյ Նոյեմբերի 11ին՝ Սուրբ Մարգարէի մահուան տարեդարձին:

Ատեն մը, ԺԱ. դարէն ետք Նոր տարին կը զուգահեռէր Զատիկուան Կիրակիին, այնպէս որ, տարին կը նմանէր ձմեռանը՝ շնագի մը, որ անգամ մը կ'երկարի և անգամ մը կը կարճնայ: Տարիներ կային՝ որոնք 13 ամիս ունէին, փոխանակ 12ի:

Այս անպատեհութիւնները ջնջելու համար, որոշուեցաւ Ապրիլի 1ը համարել Նոր տարուան առաջին օրը: Եւ միայն ԺՁ. դարուն սկիզբէն է, որ Շառլ Թ. Թագաւորը, որոնց վերջապէս թէ Նոր Տարուան առաջին օրը պէտք է ինչայ Յունուարի 1ին՝ և որովհետեւ բուն հուշերը այդ օրը կը տրուէին, Ապրիլ մէկին զընկերացան կեղծ նուէրներ:

ԻՆՉՈՒ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ ՄԵԿԸ

Առաջին անգամ որ տոմարականութեան մէջ որոշ ճշգրտութիւն մը ուղեց հաստատուել, Յունուարի 1ը, որ խումբ մը աստղագէտներու յաճելոյ այդ գործը: Այդ գիտնականները հաշուեցին՝ որ արեւային տարին կը տեւէ 365 օր և վեց ժամ. իրականին մէջ, 365

օր 5 ժամ և 48 վայրկեան է մոտաւորապէս: Այս տասնեակու վայրկեանի տարբերութիւնը կը հաւասարէր մէկ օրուան՝ ամէն 130 տարին. այնպէս որ Շառլ Թ. Ժ. օրով, Յունուարի 4-էսարի տարին և իսկական արեւու տարին իրարմէ կը տարբերէին մօտ 11 օրով: Եւ Նոր տարին, որ պէտք էր ինչար Դեկտի քսանմէկին, այսինքն այն օրուան՝ երբ օրերը կը սկսին երկարիլ, կ'ուշանար 11 օրով և կ'իյնար Յունուարի մէկին:

ԺՁ. դարուն վերջերը, Գրիգորի Ժ. Գալլեր որոնց խումբ մը աստղագէտներով սրբազրիլ Յունուարի 4-էսարի գործած սխալը, որպէսզի արեւային տարին և պաշտօնական տարին իրարու համապատասխանեն:

Եւ պատահեալ հետեւալ զարմանալի բանը: 1582 թուին, Հոկտեմբերի 4-էսարի զիշերը քնացող քրիստոնեաները յաջորդ օրը արեւը քնացան և նկատեցին՝ որ թուականը Հոկտեմբերի հինգը չէր, այլ Հոկտեմբերի 15:

Անգլիոյ Էլիզաբէթ Ա. Թագուհին, որ Գալլերի հակառակորդն էր, մերժեց ընդունիլ Նոր կարգադրութիւնը և պահեց Յունուար տոմարը, այնպէս որ, մինչ Յիսուսի մէջ Նոր Տարին տօնուած լինած էր, Ալգիրոնի զաւակները տակաւին կը սպասէին Կաղանդ Գալլային, որ կը հասնէր Մարտի 25ին:

Երկու դար ետք միայն Շորճ Գ. Թագաւորը, ընդունեց Գրիգորեան տոմարը, և այս 1751ին, Յունուար ամիսէն ջնջելով 11 օր: Յոյսեր կատարուեցան փողոցներուն մէջ, հայ որոշումին դէմ դուռները համար: Վերադարձաւ մեր 11 օրերը կը պոռային ցուցարարները: Բանի մը մեռել և վերաւորներ տալէ ետք, ամբողջ ցրուեցաւ և Թագաւորին կամօր կատարուեցաւ:

ԱՉԱՏ ԲԵՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍԲ՝ Ի ՍԷՐ ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԵԱՆ

Յառաջիկայ թեմական բնօրոյնաց սորի, ճերայ կրչով կու գամ երեք անգամ ըլլալով՝ եղբայրական զգացումներով առաջարկել, որ Գանձի Թեմական ժողովի յանձնարար կարգաւորուած ըլլայ հայ համայնքի բոլոր խաւերէն առնուած՝ ի միջի այլոց Գալուստեանի Եւրոպական Երկայնացիները:

1967-ին ի վեր, ես եղած եմ համեմատաբար եւ ջատագոված եմ համագործակցութիւնը մեր սգոր կազմող բոլոր արհմիջոցներէ, Երկայնացի Աւարական Համադասութեան ժողովուրդը եւ կառավարութիւնը, մէզի, հայերու տուած են ասպնջակաճութիւն եւ բացարձակ ազատութիւն՝ օգտիներու համար մեր Երկայնացի մեր զարգացներ եւ մեր բոլոր հաստատութիւնները: Անհրաժեշտ է որ մենք գիտնալ այս բարեկեցութեան արժեքը, եւ միասնական համագործակցութիւն ստեղծելու անհրաժեշտութիւնը: Երկայնացիները ու կատարեմէ երկայնացիները մեր պատեր:

Բոլոր խաւերու մասնակցութեամբ ազգային վերին մարմին մը բնօրոյնութիւնը մեր համայնքին վարկը պիտի բարձրացնէ այս երկրին եւ ամբողջ աշխարհին առջեւ: Պէտք է միայն շարունակել զարգացնելու ճիշդ ուղիով: Կազմենք համեմատաբար ողիւղ բնօրոյն Թեմական ժողով մը եւ բոլոր սկսի խաղի դ բարգաւաճման օրը մը՝ Էդիպոս Բայ պատուական զաղորդին մէջ:

Գահիրէ, 7 Ապրիլ 1975
ԾԱՆՈԹ. - Այս կողմը զրկուած է եղբայրական ջորս թերթերուն՝ հրապարակութեան խնդրանքը:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՈՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ ՍԵՄԻՆ (Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Հայուն իրաւունքն ու պահանջն է՝ որ զանազ և կը ջանայ անհետի, ու ունակութիւն թուրքը, Ապրիլեան Եղեռնը մոռացութեան տալու և տեղագրին, իր խորամանկ գործունէութեան ուղիին վրայ:

Ապրիլեան Եղեռնը, նախ մեզի, հայերու, ապա՝ մարդկութեան մոռցնել տալու համար, թուրքը օգտագործեց ընտանական թուականներու Գեմալական Շարժումը, Համաշխարհային Երկրորդ Գաղութագրի, և մանաւանդ, ասոր յաջորդող ցուրտ պատերազմը, անոր գա-

ղափարական հակամարտութիւններով:

Միևեկ իսկ, Հիթլեր, աշխարհին տիրանալու իր ընդհանրական մտահեռութիւն մէջ, իր կարգին, ինք էս, արդարացիներու համար իր կազմակերպած կոտորածները, 1940-ական թուականներուն, կը յայտարարէր մենատէրի յոխորտանքով:

— Ու յետոյ, ամեն բանէ վերջ, Բաղդադ դար ետք, ո՞վ կը յիշէ Թուրքիոյ կազմակերպած հայկական ջարդերն ու ցեղասպանութիւնները...

Հո՞ւս էս, նախախնամութիւնը գործեց իր փառաւոր հրաշքը:

Նահատակուած և կոտորուած հայն իր, որ համախումբ ու գերի գոյն ճիգերով, Մարդարապետի համագործակցութեամբ, համագործակցութեամբ մեր ազգային խանձարուրէն՝ Արարատեան Դաշտավայրէն դուրս շարունակեց ետք, իր նորհրդային Հանրապետութեան կենարար կոտորիկները, կերտեց իր վերածնունդ ու վերածաղկող Գեոպոլիտիկան, և իր կազմակերպութեամբ գործադնութիւնով, Երկրորդ Աշխարհամարտին, առաջին անգամ ըլլալով, ինք էր, դարձեալ հայը, որ յաղթականութիւն մտաւ պատերազմի որդեգրած հիթլերեան Գերմանիոյ մայրաքաղաքէն ներս, ու անոր խորհրդարանին վրայ, գրեց այսպէս, յաղթականի արգալի հպարտութեամբ:

— Ապարանք միջեւ Պետիւն...
Բոլոր հորհրդներու ներքե և բոլոր երկիրներու տակ, հայը ոչ միայն չմոռցաւ, այլ և մնաց հաւատարմ իր ազգային նահատակներուն, Սպարիկի 24ի իր անմահ հերոսներուն անմահ կտակին:

Տարբեր կերպ ալ չէր կըրնար ըլլալ ժողովուրդի մը համար, որ 1500-ամեակէ մը ի վեր, անբաժնելիութիւն կառած կը մնայ իր քաղաքէն Վարդանանց անմահ Ոգիին:

ԳԵՈՐԴ ՏԱՐՈՆԻ
Պէյրոս, Մարտ 1975

ՀԱՅ ԴԱՏ, ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՔ ԵՒ ՕՏԱՐՔ

Աւետարանը կ'ըսէ, թէ՝ Հիւսիսեան սովորութեան համաձայն, Քրիստոսի թագման երրորդ օրը, կանայք իրենց հետ առնելով իւր և օճանիքը կ'երթան Յիսուսի գերեզմանը, մարմինը օճելու համար:

Եւ ան' կը պատահի հրաշքը: Կը տեսնին թէ գերեզմանին մուտքը ծածկող քարը գետին է թաւալած, պահապան գինուորները անհետացած ու փոքր պալապ: Առաւել ևս ստուգելու համար, երբ կը մերձենան գերեզմանին, կը տեսնեն սպիտակափայլ գերեզմաններով երկրորդ մը՝ նստած գերեզմանին մէջ ծայրը:

Երբ կանայք զարնուրած կ'ուզեն փախչիլ, երկրաւորը որ հրեշտակ մըն էր, կը հարցնէ, թէ՞ ո՞վ կը փնտռեն: Եթէ, - կ'ըսէ, - Յիսուս կը փնտռէ, Աճ հոս չէ, այլ յարեաւ, այսինքն, վերսկզբէն անհետանալով, մեռելներէն յարութիւն առաւ:

Մեր այս փոքր ներածականէն յետոյ անցնելով մեր օրուայ Երթին, ըսենք, թէ 1915 Ապրիլ 24ին, Թուրքը՝ հրեա ին, /սկ Բայր-գիւն ալ Պիղատոսի նման կ'ըսէին ու մահուան կ'ենթարկելին հայը:

Ինչպէս որ հրեաները - Գիւտտո ի, այնպէս ալ թուրքերը

Գիւտտոն, ի արտօն է ի շարժող կը պոռային Քաղաքին:

Եւ ան ձեռքերը լուարով կը յանձնէր հայը՝ իր գահինէն, բռնով - օրուա է թէ անմեղ են, բայց գերման գինուորիս կողմէն իսկ չեն արժեք:

Գալով Քրիստոսեան պետութեանց նման իւրաքանչիւր կանայք, երեք տարի յետոյ, 1918 թուին, անոնք հաւաքաբար կու գային ի Հայաստան աշխարհ, օճելու զայն՝ իր մահուան սնարին մէջ. և փոխան գիտի իրենց գէմ կը գտնէին Սարգարա դատի. Հարաբերիւն էր և Բաշ - Ապարանի հերոսները, նմանօրինակ Յիսուսի գերեզմանին կանգնած հրեշտակին՝ որ կ'ըսէր. «Ո՞վ ինչորիք զհայր մահացեալ, չէ աստ, այլ յարեաւ»:

Այո՛, վե անհրաժեշտաւ ու հերոսական Լուսիննով հայ ժողովուրդը իր պատիւն ու իր իրաւունքը փրկեց: Ահա մենք, անոք մարտադար, կանգնած ենք ու կը պահանջենք աշխարհէն և համայն մարդկութենէն:

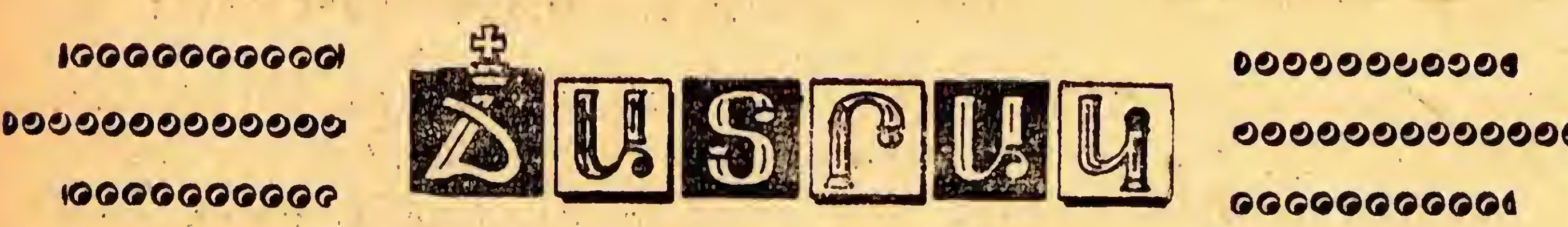
Արդարութիւն, Հող և Իրաւունք:

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԱՆ

Ապրիլ. 3 Ապրիլ 1975

Ճշմարտութիւնը չափ մըն է՝ որ մշտնջ լինել կը փայլի, անանց զայն փարատելու:

ՀԵՂԵՐԹԻՐՈՍ

Ա.ԽՈՅԵՍ.ՆՈՒՂԻՆ 12 ՏԱՐԵԿԱՆ Է

Երեւանի շախմատի կանոնադրության համաձայնությամբ 12-ամսյա Արմեն Նուրիկյանը, որին մարզում է հանրաճանաչ չեխ ընկերակցությանը, Տանկով ինը յաղթանակ, երեք մրցում աւարտելով ոչ-դեմ է միայն մեկ հանդիպումում (Գ. Ալվարեսից) կրելով պարտություն, Արմենը վաստակեց 10.5 միաւոր, գրաւեց առաջին տեղը և զերգանցեց առաջին կարգային տեղը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՏՈՐԸ

(Երաժշտական Ա. ԷՆԵՆ)

Հայկական ընկերակցությունը Ե. Մ. Մ. ի գործունեությանը համաձայնությամբ 12-ամսյա Արմեն Նուրիկյանը, որին մարզում է հանրաճանաչ չեխ ընկերակցությանը, Տանկով ինը յաղթանակ, երեք մրցում աւարտելով ոչ-դեմ է միայն մեկ հանդիպումում (Գ. Ալվարեսից) կրելով պարտություն, Արմենը վաստակեց 10.5 միաւոր, գրաւեց առաջին տեղը և զերգանցեց առաջին կարգային տեղը:

Հայկական ընկերակցությունը Ե. Մ. Մ. ի գործունեությանը համաձայնությամբ 12-ամսյա Արմեն Նուրիկյանը, որին մարզում է հանրաճանաչ չեխ ընկերակցությանը, Տանկով ինը յաղթանակ, երեք մրցում աւարտելով ոչ-դեմ է միայն մեկ հանդիպումում (Գ. Ալվարեսից) կրելով պարտություն, Արմենը վաստակեց 10.5 միաւոր, գրաւեց առաջին տեղը և զերգանցեց առաջին կարգային տեղը:

հին խօսքը՝ ուղղում է հայ երիտասարդությանը և հայ մարտիկներին: Այս տեղի ունեցած փոքր դադար մը:

Յայտագիրն է. մասին ներկայացուցած կարծիքը բարոյալից գաւաւ մը, գրուած սրահիս գործունեայ երիտասարդներին՝ Գր. Աւետիս Մոզսէսեանի կողմէ և իր թատկական մասնակցութեամբ ու բեմադրութեամբ: Խաղողները եղան Օր. Թանիս Սարգսեան (որ հակառակ առաջին անգամ ըլլալով բեմ լարձումայրէ, ունեցաւ համարձակ խաղարկութիւն մը) և Գր. Էմուար Աւանան:

Գերադասարկական բաժինին յաջորդեց Խրախանյան - Գարահանգեւ՝ առաջնորդութեամբ «Մանի» շիրիմ» նուագախումբին:

Ժ. մը 11ին, մէկ ժամուայ հայկական եղանակներու ծրագրով մը, օտարազգի նուագախումբին փոխարինեց՝ սրահիս երիտասարդներին վերջերս կազմուած «Աւան» նուագախումբը:

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՐԱՆ 17 ԱՊՐԻԼ 1975

ՆՈՒՐԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ (ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՏՈՐԸ)

ՈՒՐԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՐԱՆ 17 ԱՊՐԻԼ 1975

Ա. Երեւանի Գաղափարական 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000
Արմեն Նուրիկյան 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000
Արմեն Նուրիկյան 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000
Արմեն Նուրիկյան 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000
Արմեն Նուրիկյան 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000
Արմեն Նուրիկյան 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000
Արմեն Նուրիկյան 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000
Արմեն Նուրիկյան 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000
Արմեն Նուրիկյան 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000
Արմեն Նուրիկյան 1000	Արմեն Նուրիկյան 1000

ՈՒՐԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՐԱՆ 17 ԱՊՐԻԼ 1975

Ն. Կ. Նուրիկյան 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500
Միւրիկյան (Վրեճեան) 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500
Միւրիկյան (Վրեճեան) 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500
Միւրիկյան (Վրեճեան) 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500
Միւրիկյան (Վրեճեան) 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500
Միւրիկյան (Վրեճեան) 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500
Միւրիկյան (Վրեճեան) 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500
Միւրիկյան (Վրեճեան) 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500
Միւրիկյան (Վրեճեան) 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500
Միւրիկյան (Վրեճեան) 500	Միւրիկյան (Վրեճեան) 500

ՈՒՐԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՐԱՆ 17 ԱՊՐԻԼ 1975

Ն. Կ. Նուրիկյան 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200
Միւրիկյան (Վրեճեան) 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200
Միւրիկյան (Վրեճեան) 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200
Միւրիկյան (Վրեճեան) 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200
Միւրիկյան (Վրեճեան) 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200
Միւրիկյան (Վրեճեան) 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200
Միւրիկյան (Վրեճեան) 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200
Միւրիկյան (Վրեճեան) 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200
Միւրիկյան (Վրեճեան) 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200
Միւրիկյան (Վրեճեան) 200	Միւրիկյան (Վրեճեան) 200

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ

Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ)

Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ)

Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ)

Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200
Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200
Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200
Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200
Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200
Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200
Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200
Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200
Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200
Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200	Հ.Մ.Ս.ՆՈՒՂԱՐ (ԱՂԵՔԱ) 200

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԵՆՈՒՅԻ ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԵՆՈՒՅԻ ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԵՆՈՒՅԻ ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

Հ Ո Փ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Հ Ո Փ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

ՈՂԲ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՅԻ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻ

ՈՂԲ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՅԻ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻ

ՈՂԲ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՅԻ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆԻ

ՈՂԲ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՅԻ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆԻ

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

ՈՂԲ. ԱՐՇԱԽԻՐ ԳԱՎԱԼՃԵԱՆԻ

ՈՂԲ. ԱՐՇԱԽԻՐ ԳԱՎԱԼՃԵԱՆԻ

ՖԻՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՈՒՆ

ՖԻՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՈՒՆ

ՖԻՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՈՒՆ

ՖԻՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՈՒՆ

ՏԱՆԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٩١١١ بالقاهرة - ط. ٢٤ ج - ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سيريديان (باللغة)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

6.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 8000

Արտատպեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 573 — ՀԻՆԳՇԵՐԹԻ 24 ԱՊՐԻԼ 1975

ՀԱՏԸ 260-ԴԷ 4 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ٥٧٣ — الخميس ٢٤ أبريل ١٩٧٥

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ԸՆԹԱՑՔՆ՝ ԱՌԱՆՑ ՀԱՏՈՒԱԾԱԿԱՆ ԳՈՒՆԱԴՐՈՒՄԻ ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

1915ին, գերման աշխարհատիրական կառավարության հա-
ւանութեամբ, թուրքիոյ ծրագրած եւ գործադրած չեւաւաւու-
թիւնը՝ հայ ժողովուրդին խնց Ե կու Միլիոն զոհեր Աշխարհի ա-
մենագոյնի ոնրագործ թուրք թալէաթ կը կարծէր իւ սոյնու
վերջնական մահացու աշխարհաւոր հաւատարմութեամբ ծո-
ղովուրդի մը եւ ինքզինքն սգաւոր շարժումն աւելի Դաւան,
որ դարեւոր խոր հիմք ունէր եւ անխախտ պահանջ:

Սակայն այդ ճիւղորդ չեւաւաւութեամբ, թէ հայութեան երակներուն
մէջ մնացած կաթիլ մը արիւնն անգամ իր ոյժը պիտի պահէր.
պայքարելու համար անարգ բռնակալութեան եւ քարոզչու հե-
ղինակներուն դէմ՝ մինչեւ արդարութեան գործադրումը: Ասոր
ապացոյցներն մէկն էր՝ Սարգսիսի պատի գրեցածական ճակա-
տամարտը, որ տեղի ունեցաւ 1918ին եւ թրքական բանակները
մարտագործութեան Հայաստանի մէկ փոքր մասին վրայէն:

Այդ օրէն սկսեալ կազմուեցաւ Հայաստանի Հանրապետու-
թիւնը, որ ինքզինքն հռչակեց անկախ կառավարութիւն: Սակայն
այդ անկախութեան ծնունդը՝ ժամանակի աննպաստ պայման-
ներուն տակ, ահաւոր թշուառութեան եւ տեղի մէջ, անփոփոխ
անկախագահ վիճակով, շրջապատող բազմաթիւ թշուառութիւն
դէմ միայնակօրէն չէր կրնար պայքարի դուրս պարգել եւ տեւա-
կան կեանք ունենալ, երբ մանաւաղ, Ներսիս միսնուրի/նր կը
բացակայէր, ինչպէս նաեւ արտաքին աշխարհն անբարեկամ
եւ շահախնդրական ոգիով էր տոգորուած:

Բացայայտ էր, որ մեծ ազգերը կը հրապարակէին մեզ միայն
իրենց շահաւոր խոստումներով, եւ իրականում մէջ կանգնած էին
ոխերիմ ցեղասպանին՝ թուրքիոյ կողմէն: Յրանաւ հայ կամա-
ւորներու արեամբ նուաճուած հիւրկիւան կը յանձնէր թուրքիոյ
Անգլիան կը վերադառնէր թուրք խամաճիկը եւ ցեղասպանութիւն
գործած բանտարկեալները ազատ կ'արձակէր: Ամերիկէն կառա-
վարութիւնը, Ուիլսոնեան Հայաստանի սահմաններու ծրագրի գոր-
ծադրութիւնը կը դրժէր: Իսկ Ռուսաստանի յեղափոխութեան ա-
ռաջնորդ Վ. Ի. Լենինը, առաջին վայրկեանին իսկ վաւերացուց՝
Թրքահայաստանի ազատագրութեան որոշումը, որ անհետեւեւ
մնաց:

Այս այս բացասական երևութիւնը եկան ցոյց տալու, որ
Հայաստանի Հանրապետութիւնը կը գտնուէր անզօրութեան մեծ
տագնապի մը առջեւ: 1920ին, Հայաստանի մէջ Մայիսի անկա-
քին ապստամբութիւնը, որ առանց յենարանի եւ հաշուաւորի կը
նկրտէր այդ գրեթե անվերջ տալու, ո'չ միայն ծախողեցաւ, այլեւ
նոյն ժամանակ մեծ արհաւիրքի մը դուրս բացուեցաւ արիւնխոսմ
քեմալականներու արշաւանքին՝ սակայն Հայաստանի վրայ: Ա-
նոնք գրաւեցին միջին Ասիոյ անկախ պայքարը եւ անոգր ջա-
դարութեամբ սպաննեցին աւելի քան երկու հարիւր հազար ա-
րեւելահայեր եւ թրքահայ փախստականներ:

Խորհրդային Ռուսիան, որ ինչ ալ կը սպասէր թուրք քե-
մալականներու ընկերակցութիւնը բնորոշելու ելքին, յուսա-
բութեան կը մատնուէր: Ոմանց կարծիքով կանխորոշուած գոր-
ծողութիւն մը գոյութիւն ունէր՝ Հայաստանը բաժանման ենթա-
կելու խնդրով: Արդարեւ, քեմալականները Ալեքսանդրապոլի
մէջ հանգիստ նստած՝ զօրակար Գեորգի Գառապեթի բեր-
նով շնական ամէն խառնարանութիւն կը հոլովէին իմփրեալիզմի
դէմ պայքարելու մասին, մինչդեռ համաթուրքական հաստա-
տելն էր իրենց բուն նպատակը, որ հսկելի չէր Ուիլսոնի: Ու-
րեմն, վերջին ելքը կը մնար՝ ամէն գնով ազատել Հայաստանը
եւ 1920, Նոյեմբեր 29ին զրկուեցաւ Կարմիր Բանակը, որ գրաւեց
Հայաստանի Հանրապետութեան մնացած շերտ մը հողը, եւ փորձ
իսկ չեղաւ թուրքերու ներառելու միջին նախկին սահմանները:

Այս պարագան մեծ վրդովմունք պատճառեց հանրապետու-
թեան վարիչներուն եւ մաս մը ժողովուրդին, որուն իրաւունքներն
արդէն խլուած էին թուրք զանազն: Այս առիթ կը ծագէր Փետր-
ւարեան խոռովութիւնը, որ փոխանակ ուղղուելու թուրքիոյ
դէմ, եղբայրսպան կոչի մը վերածուեցաւ: Այս սխալ շարժումը
յարդուելու պարագային՝ հայ փոքրամասն եւ ճիւղուած ժողովուրդը
(Շարունակութիւնը տես էջ 4)

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ՏՈՒՆԸ (ԳՈՆԿՐԵՍ) ՈՐՈՇԵՑ Ապրիլ 24ը Նշանակել «Մարդուն Կողմէ Մարդուն Հանդէպ Անմարդկայնութեան» Յիշատակումի Ազգային Օր:

ՆԻՒ ԵՐՐԹԻ «ՏՆԸ ԱՐՄԻՆԻԸՆ ՌԻՓՈՐԹԸՐԷՆ

Երեքշաբթի, 8 Ապրիլ
1975, կ. ե. ժամը 2ին, Ուա-
շինկթոնի մէջ, Ներկայացու-
ցիչներու ճուղը (Գոնկրէս) որո-
շում առաւ «Հելսինքիի Որո-
շում» յաճախիօրէն յոր-
շուած առաջարկը՝ ներկա-
յացուած երեսփոխան Հենրի
Հելսինքիի կողմէ՝ ինչ կը վե-
րաբերի 24 Ապրիլը, այս առ-
ի 1975ին, նշանակել «Յիշա-
տակի Ազգային Տօն, Մարդուն
կողմէ Մարդուն հանդէպ ան-
մարդկայնութեան»: Այս առա-
ջարկը (Թիւ 148) քուէարկուե-
ցաւ 332 երեսփոխաններու կող-
մէ: Դէմ քուէարկեցին 55 հոգի
եւ մէկ հոգի ալ ժամանակին
Հասաւ իր քուէն տալու:

Կառավարութեան կողմէ
բացայայտ ճշմունքներու տակ,
որոշումը՝ առաջարկին մէջէն

վերցուց թուրքիոյ վերագրու-
մը՝ որպէս Հայ ժողովուրդին
վրայ 1915ին ցեղասպանու-
թիւնը գործադրող:

Կը սպասուի որ Երեւանի
եւ շուտով պիտի քուէարկէ այս
որոշումը, որմէ ետք պիտի են-
թարկուի ԱՄՆի նախագահին,
ստորագրութեան համար:

Այս որոշումով բնորոշուած
բանաձևը հետեւեալն է.

«Նշանակել 1975 թուի
Ապրիլի 24ը՝ որպէս Մարդուն
կողմէ Մարդուն հանդէպ ան-
մարդկայնութեան յիշատակու-
մի Ազգային Օր (թիւ 148):

«ԱՄՆի Երեւանի միջին
Ներկայացուցիչներու Տան հա-
մագումարով որոշուած է, որ
1975ի Ապրիլի 24ը նշանակ-
ուած է «Մարդուն կողմէ Մար-
դուն դէմ Անմարդկայնութեան

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԳԻՍՈՒԹԻՒՆ (1915 - 1975)

Հովանաւորութեամբ

ՀԱՅ ՅԱՐԱՆՈՒԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ՊԵՏԵՐՈՒ

Կազմակերպութեամբ

ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Մասնակցութեամբ

ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԵՍԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

Հիմնադրող, 24 Ապրիլ 1975, կ. ե. ժամը 8.30ին

«ԻՌԵՐԹ ՄԵՄՈՐԻԸԸ ՀՈՒԻ ՄԷՋ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Ա. ՄԱՍ

Գեղական քայլերը

Բացման հոսք

Կենդանի պատկեր

Հոսք (արարելուն)

Ջուրակ

Արտասանութիւն

Ջանգիւրու պարախումբ

Հոսք (ֆրանսերէն)

«Սարգսիսի պարախումբ

Բ. ՄԱՍ

Հոսք (հայերէն)

Արտասանութիւն

Հոսք (հայերէն)

Երգչախումբ

Փակման խումբ

ԿԱՐԵՒՈՐ. — Հայ ժողովուրդը սիրով կը հրաւիրուի: Հանդիսը պի-
տի սկսի ժամը ճիշդ 8:30ին, 12 տառիկէն փոքր երեխաներու մուտք
արգելուած է:

Յիշատակութեան Ազգային Օր»
եւ ԱՄՆի նախագահին արտոն-
ւած եւ խնդրուած է հրովա-
սակ մը հրահարակել, կոչ ընե-
լով ԱՄՆի ժողովուրդին, այդ
օրը «յիշատակի օր» նկատելու՝
Յեղասպանութեան բոլոր զո-
հերուն համար, եւ ի մասնա-
ւորի հայերու նախնիներէն ա-
նոնց՝ որոնք մահացան 1915ին
գործադրուած ցեղասպանու-
թեան ընթացքին, եւ որոնց յի-
շատակը այսօր կ'ոգեկոչուի
բոլոր հայերուն եւ իրենց բա-
րեկամներուն կողմէ, ամբողջ
աշխարհի մէջ:

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ

ՀԱՓՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Ալ. Միսնիկեանի անուան
հանրապետական գրադարանում
բացուել է հափոնական գրադա-
նութեան ցուցահանդէս:

Ցուցահանդէսի «Հափոնա-
կան Գրականութեան Գաղափա-
թիւն» բաժնում տեղ են գտել
հափոնական գրականութեան,
պոէզիայի, բանասիրութեան վե-
րաբերեալ ուսերէն եւ հայերէն
լեզուներով հրատարակուած
բազմաթիւ գիտական և արտա-
ներ, մեծագործութիւններ, յօդ-
ւածներ ժողովածուներ:

Ցուցահանդէսի բաժիննե-
րում ցուցադրուած են հափո-
նական գրողների եւ բանաս-
տեղծների առանձին ժողովա-
ծուներ, Այստեղ են «Հափոնա-
կան Հէքիաթներ» գրքի 1910 թ.
թիֆլիսեան հրատարակութիւ-
նը, «Հափոնական Մարդկայնութիւն»
բանաստեղծութիւնների ժողով-
ածուն, Թ. Բարսեղյանի «Հա-
րո՛ւնի Զորքը», Ս. Մարգարիտ-
յանի «Ստորերեայ Հոսանք» վե-
պերը՝ լոյս տեսած հայերէն:
Ս. ԽԱՉԱՆԻՔԱՆ

ԱՊՐԻԼ 24 Ի ԽՈՐՀՈՒՐԴԻԸ

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Մարդկային զանազանությունը...

Թիւն...

Մարդկային արդարութիւնը...

ա) Զորւորին է իր պաշտպանութիւնը...

բ) Տկարին է անպաշտպանութիւնը...

Մարդկային արժեքներուն...

Թեմա իր յարգանքի տուրքը...

Վա՛ն կը պահենք համազգային վրէժի սրբազան կրակը...

ԲԱՅՑ...

Արեւմտահայութեան ծննդոգրագրութեան...

Աշխարհի վրայ մեր բացառիկ կացութիւնը...

Կեանքը մեզի անդուք ճակատագիր մը կտակած է...

Զի՛ր բաւեր հայ գարնաններուն ցանցով միայն ողորկ հայաբնակ լեռները...

1915ին, Թուրքը ոչ միայն տուաւ հրէշախնութեան...

1918 Մայիսին, Արեւելեան Հայաստանի մեր հոգեհարազատները...

Զերոյէն սկսելով, Սովետական Հայաստանը...

Համայն մարդկութիւնը զարմացած կը դիտէ...

Հայ Ազգը միակամ է այսօր, ողբերգիկ համար իր նահատակները...

ՀԱՅ ԺԱՆՏԱՐՔԸ

(Երեսնակութիւն Գ. էջին)

Իբր Թէ եղածը նշանաւորութեան մը...

Երկար փնտռումներէ ետք միայն կրցի ձեռք անցնել հայ ԺԱՆՏԱՐՔԻ...

Հանուն գտնուած օրերուն, հետաքրքրուեցայ Մեծ Եղեռնի օրերուն...

սկսած հետք թողնելու Գրեթէ կայծակնաւոր եղայ տեղեկանալով...

Այսպիսով հայ հայապաշտը ճիշդ կը գրէր...

Երբեք գեղանի Արշալոյսը տակաւին կ'ապրի իր անցեալի արհաւիրքներուն...

նկնով իր խոյրին մէջ տեւական բնաշխարհութեան մը...

Ի զուր փորձելի որ աղաւաղութի՛ր իր հոգին ու միտքը շարժող կապաններէն ու վախէն...

Անփոյթ է մեր ազգը, կ'անտեսէ իր մեծ ու փոքր իրական հերոսները...

Հայ ԺԱՆՏԱՐՔԸ ոգնութեան կարօտ է և անմիջական Անո՛ր գերեզմանին վրայ օր մը լալ տեղ...

ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ԶԱՐՀՈՒՐԱՆՔՆԵՐԷՆ

Պալանեան Պատերազմէն հազիւ երկու տարի անց...

Տուած ըլլալով որ ասորիին եւ զարդերուն նկարագրականները...

Սեւեակի եւ Տեղեկի մէջեղը կայ հսկայ վիճ մը...

Զարդը սեղի կ'ունենայ վայրենաբար, գործածուելով իր գեղեցիկ կացին...

Բաւանի չափ հայ երիտասարդներ, չ'ենթարկուելու համար այդ տուկալի շարժարեւոյթներուն...

Գաւառի թաղաւորներ (համբաններու շինարարներ)...

Երկու ժամուան մէջ կը մահացան իրենք հարիւրի չափ երիտասարդներ...

Գաւառի 26 տղաներ ղեկավարներէն կարապետ Տեղեկեան, Տեղեկեան...

Ժամուր ընթացքին խեղճ Աւետիս Տեղեկեան...

Ապա կարգը կու գայ աստեղ ասանդից տարու պատանիներուն...

Մայրերն ու հօգիւրդեր կը ցաւան անոնց մօտ փութալ...

Մայրերն ու հօգիւրդեր կը ցաւան անոնց մօտ փութալ...

կիներ ու աղջիկներ, որոնք չդիմանալով...

Մը այս խումբն ալ Շեյքան Տեղեկի կը հասնէ...

Սեւեակի եւ Տեղեկի կիներէն քանի մը հոգի...

Մահմուտ Էֆենտիին կ'ընկերակցէր...

Սալմուտ Էֆենտիին չափազանց յուզուած...

Այս պատահարէն ետք անմիջապէս Եսֆ, Եսկալին...

Գալով մնացեալներուն, գաւառի ալ հաւաքելով...

Հոս նստի, քի Սեւեակի եւ Ուրմալի միջեւ...

Գալով մնացեալներուն, գաւառի ալ հաւաքելով...

Սեւեակի եւ Տեղեկի կ'ընկերակցէր...

Սեւեակի եւ Տեղեկի կ'ընկերակցէր...

Սեւեակի եւ Տեղեկի կ'ընկերակցէր...

261

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԵԹԱԹԵՐԹ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎՐԵԱՆ

Մեքիականատեր խմբագիր — ՄԱՐԳԻՍ ՊԱՆՍԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 574—ՀԻՆԳԵԱՐԹԻ 1 ՄԱՅԻՍ 1975

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 4 ԵՎ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ٥٧٤ — الخامس ١ مايو ١٩٧٥

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ٢٤٦٠٠ ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سركيسيان (بالان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948թ.

Տպագրանակ 8000

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ապրիլեան եղեռնի 60-ամեակի Սեմին

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

Դ. 1915 թվաթիվի մեր ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԱԿԱՏԱԿՆԵՐԸ, ՄԵԶԻ, ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՄԵՐՆԴԱԿԱՆՆԵՐՈՒՄ, ԿԸ ՊԱՏԳԱՍԵՆ ԿԱՌԱՋԻՄ ՄԵՐ ՄԱՅՐ ՀՈՂԻ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ, ԵՒ ԲՈԼՈՐՈՒՆԻՆ՝ ԱՆՈՐ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Ապրիլեան Եղեռնի մեր ազգային նահատակներուն Մեծ երազը, իր մասնակի նուիրագործումը գտաւ՝ Արարատեան դաշտավայրին մէջ Հայկական Գեօրգ Տարոնի բնակ հիմնադրութեամբ:

Մեր ազգին դարաւոր ուսման երազը մասնաւորապէս թուրք, անարգանքի սիւնին դամբան, ստեղծումովը՝ Հայաստանի Հանրապետութեան, որուն պայծառ երեւումը՝ Արեւելի հորիզոնին վրայ, հանդիսացաւ անփառունակ վախճանի՝ իրենց հակահայ հալածանքներուն և արդարեանքներուն:

Խորհրդային Միութեան Ազգային Հերոս հռչակուած Հայկ Բժշկեանց (Գայ) 1950 կան թրականներուն, անմահներուն Գրասաններու յիշատակին նուիրուած հրապարակային հանդիսութեան մը ընթացքին կը յայտարարէր:

— Սաղարապաթի մէջ մեզ

ամենէն թանկագին բաղադրութիւնն է:

Փաստորէն և իրաւացիօրէն, աշխարհացրիւ հայութիւնը սուր տէրն է Մայր Հողի մը, Մայր Կեդրոնի մը, որ Գաւառութեան քարտէզին վրայ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ոսկետառ անունը սրանչեւիօրէն քանդակուած կը պահէ և հայրական քարձը հոգածութեամբ կը լիցնէր ի փութեամբ հայտնի եւ սիւն ու միտքը, և, հրեղէն ցարտադրութեամբ, իրարու կը կապէ, իրարու կը կամրջէ հոգիները՝ աշխարհի բոլոր հայրողիներուն:

Մեր Մայր Հայրենիքի իրականութեան անկախ, Հայաստանի և արտա-Հայաստանի հայութեան համար լուծումի կարօտ կը մնայ մեր Հողային Սուրբ Դատը:

Մեր Մայր Հայրենիքի իրականութեամբ յաւերժ խանդավառ մնալով հանգրծ, ազգովին, մեր ամենօրեայ մտածումը:

կուռեցանք Քառցեան սեպիլով, եւ ամենց մեզի առած պատգամներ յիշելով ու վերջիվերջով, մեզ, մեր ազգային հոգամասէն դուրս օպրեցիք մեր բեմամբներ, բոլոր նախապաշտակները:

Պոլսոյ Սուլթան Գայազիտ հրապարակին վրայ, կախաղանի ջարծունքէն, Տարթ. Գենէլի խաւատեամբ քան հազար հայորդիները գիտցան տէր կանգնի իրենց ազգային իրաւունքներուն, գիտցան պաշտպանել իրենց ազգային արժանապատւութիւնը:

Ապրիլեան Եղեռնի վաթսուամեակի ոգեկոյման այս օրերուն, պէտք է, համահայկական տարողութեամբ և գնահատումով, ընդունինք, թէ մեր Մայր Հայրենիքի ներկայ իրականութիւնը, մեր ժողովուրդը

ները պէտք է կեդրոնացնենք մեր Հողային Դատի նուիրական հետապնդումին վրայ այդ ուղիութեամբ տարուելիք աշխատանքներուն, թափուելիք ճիգերուն համադրուած և համակարգուած գործելակերպին վրայ:

Իւրարանչիւր հայու առաջնահերթ պարտականութիւնն է, իր կարողութեան սահմաններուն մէջ, իր գրական աջակցութիւնը բերել Հայկական Հողային Դատին:

Մեր Հողային սրբազան Դատին հետապնդումը մեզմէ նախ կը պահանջէ միասնականութիւն ու միապաշտեմ և միատեղ գործունէութիւնը այսօրուան Հայ Սփիւռքը բաղկացնող և առաջնորդող հայկական կազմակերպութիւններուն:

(Շարունակ էջ 3)

«ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏՕՆ»ԻՆ ԱՌԻԹՈՎ՝ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՃԱՌ ՍԸ ՊԵՏԻ ԽՕՍԻ ԱՅՍՈՐ ԱՍՈՒԹԻ ՍԷՋ

Այսօր, Հիւլաթի, 1 Մայիս 1975, Աշխատանքի Տօնին առթիւ, Վերին Եգիպտոսի Ասիւթ մեծ քաղաքին մէջ տեղի ունեցան տօնակատարութեան ընթացքին, նախագահ Անուար Էլ Սատաթ կարեւոր ճառ մը պիտի խօսէ, որ ուղղակիօրէն պիտի հետապնդուի պատկերասփիւնը:

Առաջին անգամն է, որ նման կարեւորութիւն ունեցող եղելութիւն մը Վերին Եգիպտոսի նահանգներէ միայն մէջ, ուղղակիօրէն պիտի տրուի պատկերասփիւնը:

Այս նախագահական արեւել թեան առթիւ, մեծ պատաստութիւններ եղած են, ժողովրդական խանդավառ ցոյցերով դիմաւորելու գիշերը:

«Եգիպտոսի Դրամատանց գործունէութեան ազատութիւնը սահմանափակող սեղմումները պիտի վերացուին» յայտարարեց՝ Նոր Վարչապետը՝ Պր. Մամուհ Սալեմ

Տնտեսական և Բաղադրական Երազումի Գերագոյն Յանձնարարութիւնը, 27 Ապրիլ 1975, Նիստ գումարեց, որուն ընթացքին քննարկուեցան գլխաւորաբար այն հարցերը՝ որոնցմով պարտի ստիպողաբար գրաւել կատարութիւնը և մասնաւորաբար մասնաւորական հարցերն ու Հողային վրայ չափաւոր գնելով պահեցողութեան ապրանքներ ապահովելու միջոցները: Երազումը ընթացքին նախագահին արտասանած ճառին յայտնուեցաւ Տնտեսական բազմաթիւ քաղաքականութիւնը: Այս առթիւ Եգիպտոսի նոր վարչապետը՝ Պր. Մամուհ Սալեմ յայտարարեց, թէ հայց էր գիտնալ թէ ինչու այս քաղաքականութիւնը բարձր մակարդակի վրայ իր գործունէութիւնը:

Պր. Մամուհ Սալեմ յայտարարեց, որ այս անչեւութեամբ անցնող ամիսներուն ձեռնարկուած գործունէութեանց հաշուեկշիռները պատասխանին, ըլլան անոնք գրական կամ ժողովական:

Երազումը մը կազմուեցաւ, որ իր առաքելութիւնը պարտաւարտել գալիք երկու շաբաթներուն ընթացքին:

Դրամատանց օրութեմի քրեկականութիւն օրէնքին նախագիծը եւ այս ժողովին քննարկման հարց եղաւ: Այն կարծիքը կը տիրէ, որ

գրամատանց գործունէութեանց ազատութիւնները սահմանափակող բոլոր սեղմումները պիտի վերացուին, ինչպէս նաեւ գրամական գործունէութեանց ազատութիւնը սահմանափակող սեղմումները, օտար գրամաներով երկրին մուտքերը աւելցնելու համար:

Երազումը քննարկեց նաեւ գրաստիպիւնի և ընդլայնումի համար Զրոստիպիւնի և նախարարութեան ներկայացուած տեղեկագիրը:

ԱՅՏԵԼՈՒԹԻՒՆ

Երեքշաբթի, 29 Ապրիլ 1975, կ. ա. ժամը 9.30ին, հանդիշուեցանք խմբագրատան մէջ ընդունելու այցելութիւնը՝ Պէյրութահայ Տէր և Տիկին Գառնիկ Աղգարեանի, որոնց կ'ընկերանային ՊՊ Յ. Սիրքեճեան և Հ. Ժամկոչեան:

Պր. Գ. Աղգարեան Եգիպտոս ժամանած է օրէնս, ուղեւ հիւր, և Նիւրի Ի. Թ. Հայկական Ազգութի կազմակերպած Շաբաթ 26 Ապրիլի երեկոյեան, Եղեռնի վաթսուամեակի օգնական հանգումի և իւր օրպէս բանախօս:

Այս այցելութեան որ տեւեց մօտ մէկ ժամ, հանձնի եւ օգտակար զրոյց ունեցանք հիւրերուն հետ, Լիբանանի այսօրու կացութեան ինչպէս նաեւ հայ մամուլի աշխատանքներու մասին:

Դ. Աղգարեանի անունը ծանօթ է բոլորին, որոնք բանաստեղծ, հասարակական գործիչ, պանդխտաբնակի իմիջ գրական և գիտական գործը, Գրական Շիջ նախի հիմնադրուեցին և զինովարներէն, եւ ալ:

Բարի գալուստ եւ հանձնի կեցութիւն կը մաղթեն Տէր և Տիկին Գ. Աղգարեանին:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՕՃԱԽՆԵՐ

Ուսանող երիտասարդու-
թեան միջազգային դաստիարա-
կութիւնը միշտ էլ եկելու մնում
է՝ Երեւանի համալսարանի կու-
սակցական, արհմիութենական
ու կոմերիտական կազմակեր-
պութիւններին ուղղորդութեան
կենտրոնում: Այդ նպատակով էլ
1964 թ. Ապրիլին, համալսա-
րանի ՀԿԵՄ կոմիտէին կից ըս-
տեղծուեց միջազգային կա-
պերի ակումբը, որը 1965ի Հոկ-
տեմբերից անուանուեց «ԿԵ-
ՄԻՆԵՆ»:

Ակումբը ներկայումս
ուս. չորս մասնաճիւղի էլ ՀՀՄ/
բուհերի ուսանողութեան, Ա-
սայի ու Աֆրիկայի, սփիւռք-
հայութեան և Եւրոպայի սոս-
ջադիական երիտասարդութեան
հետ կապերի թացի աղբյուր է:
«ԿԵՄԻՆԵՆ» նամակագրական կա-
պեր է ստեղծել ՀՀՄի միջազ-
գային կապերի ակումբին ընդ-
ինչպէս և արտասահմանի սփիւ-
քան 25 երկրների գեմալարատա-
կան երիտասարդութեան հետ:
Կոնակականները նմանակէր են
ստանում Հիւսիսային ու Հա-
րաւային Ամերիկայից, Մերձա-
ստոր Արեւելքից, Անգլիայից,
Աւստրալիայից, Ֆրանսիայից և
բազմաթիւ այլ երկրներից: Յա-
ճախ այդ նամակների հեղինակ-
ները այցելում են իւրեւց բարե-
կամեմբին, ծախսերն ու բերե-
ւանքի համալսարանի երկուս-
սարգական առօրեային:

Առանձնապէս մեծ է ակում-
բի դերը՝ սփիւռքահայ երիտա-
սարդութեան համար: Երեւանի
համալսարանում սովորող չորս
սփիւռքահայեր, առաջին անգամ
այդ ակումբի միջոցով են ծանո-
թացել Սովետական Հայաստա-
նի, Երեւանի և համալսարանի
հետ: Նամակներ են գրել, սելա-
կերպով կապուել են մայր աշ-
րենիքին... և հետագայում դա-
ձել ուսանողներ:

«ԿԵՄԻՆԵՆ» կազմակերպե-
միջոցառումները չափա-
կան են երեւանի, հանդիպումներ, սե-
մինարներ, բոլորակողմէն, ու-
րոնք նպաստում են ուսանողու-
թեան գիտելիքների զարգացմա-
նը և նրանց միջազգային դաս-
տիարակութեանը: Ամէն տարի
«ԿԵՄԻՆԵՆ» ընդունում է բազմա-
թիւ հիւրեր, որոնք երախտիքի
շատ ջերմ խօսքեր են թողնում
նրա յուշամատենում: Սնցած
տասը տարիների ընթացքում,
Երեւանի Հա-
մալսարանին «ԿԵ-
ՄԻՆԵՆ» Երեւան-
յական Ակումբին
անգամ են խումբ մը հետ-
քերտութեամբ կը
կատարէ «Ջաֆա-
կի»-ը («Ալան-
կա»-ը, «Երեւ-
ան») Ջաֆա գ. ր.
սփիւռքայալուսա-
նող և Արեւմտե-
կամ Տեւ Տիւրք
Երեւանի Գալիֆանեի ուղից է, Պր. Մանուկ
Գալիֆանե, որ կը հետեւի պատգամաբերութեան:

«ԿԵՄԻՆԵՆ» պատուաւոր անդա-
ման են դարձել՝ սփիւռքահայ
մշակութիւնի 40 երախտաւորներ,
որոնցից են Շառլ Ազնաւուրը,
Լուսին Ամարան, Գառնուհ, Ռո-
զի Արմէնը, Սարգիս Պալանեանը
և ուրիշներ: Ակումբը ամուր թե-
ւեւոր է կապուած աշխարհի ա-
ռաջագէտ երիտասարդութեան
հետ, ու այն երիտասարդու-
թեան, որը մարտնչում է խա-
ղադուրեան, ազատութեան և
համերաշխութեան համար:

«ԿԵՄԻՆԵՆ» ակումբը, որ իր
տասնամեակը արդէն բոլորեց, է
մեծ հեղինակութիւն է վայելում
համալսարանում: Նրա բոլոր մի-
ջոցառումներին մասնակցում են
համալսարանի թէ՛ սփիւռքահայ,

թէ՛ վիճակագիր, գերմանացի և
թէ՛ բազմաթիւ այլ վայրերից ե-
կած ուսանողներ, դասախօսներ,
հիւրեր: Այսօրուայ կոնակական-
ները հաւատարմութեամբ են
շարունակում այն գործը, որը
մէկ տասնամեակ առաջ սկսել են
իրենց առաջ ընկերները:

Սակայն միայն «ԿԵՄԻՆԵՆ»
է՛, Համալսարանում բացի «ԿԵ-
ՄԻՆԵՆ» գործում են նաեւ շե-
ֆական աշխատանքների «Ջաֆա»,
Գայի անուան բազմաճիւղանա-

սիրական, «Շիրակացի», «Բիայ-
նա», «Երիտասարդ արուեստա-
սէր», «Անահիտ» և բազմաթիւ
այլ ակումբներ, որոնք համալս-
արանի կուսակցական ու հա-
սարակական կազմակերպութիւն-
ների անմիջական ղեկավարու-
թեամբ մեծ աշխատանքներ են
կատարում ուսանող երիտա-
սարդութեան հայրենասիրական,
միջազգային և գեղագիտական
դաստիարակութեան ուղղու-
թեամբ: Այսօր այդ ակումբնե-
րում կենտրոնացած է համալս-
արանի ուսանողութեան մի
զգաւի մասը:

ԿԱՐԻՆԵ ՄԱՀԱԿԵԱՆ
«Աւանկար», 7 փետ. 1975

ԼՈՒՍԵՐՉԵԿ

ՄԵՐ ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՎԱԹՍՈՒՆԱՍԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՍԻՐՎԱՐԴ

Մեծ խաղաղ էիք մեր լեռների պէս,
Դուք հողմերի պէս խուճկի վայրագ:
Մեծ ձեռքերի պէս խուճկի պէս,
Դուք հողմերի պէս ունեցիք վայրագ:
Բայց մեծ լաւերդ եմք մեր լեռների պէս,
Դուք հողմերի պէս՝ ք կողմի վայրագ:

ՅՈՒՂ. ՇԻՐԱԶ

Ամէն տարի Ապրիլ ամսը
համարիտ հայու համար առա-
պանքի և արցունքի ամիս է, երբ
եւ դարձ մը կ'ընէ դէպի այն
զարհուրելի օրերը, որ ողջ հայու-
թիւնը դէպի սպանդանոց առաջ-
նորդուեցաւ ըլլալիք Թուրքի
ստիւններով:

Այս տարի 60-ամեակն է այդ
զարհուրելի թուականին, ու նախ
կը խնարհինք երկու միլիոն մ'ը
նահատակներու յիշատակին սո-
ջե, և ապա անէ՛ք կը կայ դա՛նք
այն ազգի առաջնորդներուն, որ
այդ ոճիւր յղացան և սառնարիւ-
նութեամբ գործադրեցին:

Սոյն տարուան ևս մեր ուխ-
տը պիտի ըլլայ չի մտածել նա-
հանքի մասին, այլ՝ պայքարել,
մինչև որ վերստին անք մեր
պայքանական արդար իրաւունքը՝
Արեւմտ-Հայաստանը:

Մեր պահանջը, պայքարը՝
ուղղուած ըլլալով Թուրքիոյ վայ-
րագ ղեկավարութեան դէմ ու-
նինք բազմաթիւ այն պետութեանց՝
որոնք Առաջին Համաշխարհային
Պատերազմին շահագործեցին հայ
երիտասարդներու արիւնը, խոս-
տացան վարձատրուիլ ըլլալ Հա-

յաստանի ազատագրութեամբ, և
սակայն յաղթանակէն յետոյ դար-
ձան Պիղատոսներ՝ երբ իրենց չա-
հերը ապահովուած տեսան, այդ-
պէսով մոզակից դառնալով վա-
ւերական ազգապաշտներուն:

ՅԱՐՈՒԹԻՆ ԶԱՆԿԻԼԵԱՆ
(ճանապարհորդ)

Բայց հայութիւնը չի մահա-
ցաւ, կատարուեցաւ ստուածա-
յին հրաշքը այն պահուն, երբ
Թուրքիոյ սուրբ պիտի հայութեան
գլխուն իջնէր, գոհութիւն պատ-
հաւելով եւ Եւրոպական Գրիս-
տոնայ պետութեանց, որ այդ
ձեռքով պիտի ազատուէին իրենց
հանգիստը խանդաւորող ազգէ մը,
Մեծ Մարդասէրը ձայնեց՝ «ԿԵ-

ցի'ր»: Եւ Թուրքը անակնկալի
եկած՝ կանգ առաւ, եւ դնաց-
եւ հողմերի պէս վայրագութեան խու-
ժող Թուրք բանակը՝ վայրագ հող-
մերի պէս կորչեցաւ կապանքով
Ալեքսանդրապոլէն:

Շնորհիւ այդ փրկարար ձա-
յին, հայութիւնը ոչ միայն ապ-
րեցաւ, այլև Թուրքի թուրանա-
կան ծրագիրը չքացաւ՝ դահա-
պեա Թալաթի խօսքին հետ:
«Մէկ հայ պիտի թողում, ան ալ
Թալաթի համար:

Այդ մէկ հայը այսօր, ի դժ-
բախտութեան Թուրքիոյ, ոչ միայն
միլիոններու հասած է ու ամառ-
ցած իր հայրենի հողամասին մէկ
շերտին վրայ, այլև կ'ապրի փա-
ռաւոր վերելք մը, և իր կոնակը
ստուած մեծագոր դրացիին, դարձած
է մղձաւանջը Թուրք ղեկավարու-
թեան, և պիտի մնայ որպէս այդ՝
եթէ անոնք, յամառին չընել ար-
դարութիւն՝ բազմաշարք հայու-
թեան:

Մենք կը հաւատանք արդա-
րութեան, որը թեւ կ'ուշանայ,
բայց կը հասնի հարուածելու ա-
նուղաղ ոճրագործները:

Մենք մեր դաւանանքով բա-
լար ազգերուն բարիք կամեցող
ենք, չարք կամենալը բացարձակ
հեռու եղած է մեզմէ, երբ անոնք
արդարութեամբ կը գործեն, բա-
րիք կը կամենան հայութեան:

Սակայն, Թուրքը բացառու-
թիւն պիտի նկատենք, մինչև որ
ան իր գործած զարհուրելի ոճի-
րին համար ներողութիւն չյայտնէ
և իր դարբնու գողո՞ւր՝ Արեւմտ-
Հայաստանը իր տիրոջ չի վերա-
դարձնէ:

Թուրք պետութեան արդի
ղեկավարները (ոչ թէ՛ հասարակ
(Շառ. ՅԱՆ ԿԶ 4)

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ ՍԵՄԻՆ

(Շառլապան Գրիս Մ. ԿԶ 4)

Ապա, մեր Հողային Դատը,
մեզի կը թելադրէ իրատեսու-
թիւն և իրապաշտութիւն:

Մեր ազգային ցանկութիւն-
ներուն կարգին, պէտք է լաւ
իմանանք, թէ Հայութեան Հո-
ղային Դատին լուծումը, մի-
ջազգային ներկայ իրադրութեան
մէջ, անմիջականօրէն կապուած
է Մարդկային Պատմութեան ժա-
մանակակից հոլովոյթին, նոյն
այդ Պատմութիւնը կերտելու
կոչուած համաշխարհային իրա-
դարձութիւններու այժմու շրջ-
թային:

Մեր զգացումները պէտք է
ըլլան բոլոր, երբ խնդրոյ ա-
ռարկայ է անթառամ յիշատակը՝
մեր ազգային նահատակներուն:
Մեր ողբերգ տրամաբանու-
թիւնն է որ պէտք է գործէ, երբ
խնդրոյ առարկայ է զարգացող
արդի մոտեցումը՝ մեր Ազգային
Հողային Դատին:

Այս ուղղութեամբ, երբ պա-
հանջատէր ենք՝ մեր պայքանա-
կան հողերը բռնագրաւած Թուր-
քիայէն, պէտք է ընդունինք, որ
գործ ունինք Պետական Կառոյց
Ունեցող երկրի մը հետ, անդամ՝
Միացեալ Սփրքութեան Կազմակեր-
պութեան, և, ճանչցուած ՄԱԿի
անդամակցած միւս երկրներէն,
դիւանագիտական փոխ-յարա-
բերութիւններու հաստատումով:

Ու յետոյ, աշխարհի միւս
ժողովուրդներուն հողային ան-
լոյծ դատերուն շարքը նկատի
ունենալով, պէտք է ընդունինք,
թէ այսօրուան Եւրոպայի բար-
տէզը բոլորովին տարբեր է Հա-
մաշխարհային Բ. Պատերազմին
առաջ նախագծուած սահման-
ներէն:

Ժամանակն է, որ լաւ ի-
մանանք, ազգովին, թէ հայու-
թեան արդար դատին տրամա-
բանական լուծումը, անմիջական
աղբյուր ունի՝ աշխարհի միւս ա-
նիւրաւում ժողովուրդներուն
անլոյծ մնացած և մնացող հար-
ցերուն կարգադրութեան հետ:

Մեր այս հաստատումէն
մեկնած, մենք, հոս, անգամի-
մը համար ևս, հանդիսաւորա-
պէս կը նշենք, թէ որքա՛ն լաւ
պիտի ըլլար, մեզի, հայերու
համար, եթէ Խորհրդային Միու-
թիւնը, ուրիշ համահաւասար
ու հաւասարազօր մէկ անդամն
է նաև մեր Հայաստանի Խոր-
հրդային Հանրապետութիւնը,
հայութեան Հողային Դատը նկա-
տէր իր սեփական Դատը, և
զայն մտնէր իր սեփական բա-
ղաբանութեան յայտագիրէն
ներս:

Այս շրջագիծէն ներս, իստ
կարեւոր ու խիստ յատկանշական
եղաւ Խորհրդային Միութեան
Պր. Մանուկ Գալիֆանե:

Նախկին թիւ մէկ ղեկավարին՝
Նիքիթա Խրուշչեւին յաղթական
անցքը՝ Թուրքիոյ ներուշիւնէն,
խորհրդային «Արմենիա» ջեր-
մանաւով, դէպի եզրագծուած իր
համարուն վրայ:

Ապրիլեան Եղեւնի Վաթ-
սուհեանակը խորհրդանշող այս
1975 տարուան ընթացքին է ա-
նոր բովանդակ տեսողութեան,
մեր ազգային նահատակները
մեզի կը պատգամեն՝ ամբօրէն
կառչած մնալ մեր Մայր Հողի
լուսապայծառ իրականութեան,
և, ազգովին համախմբուել՝ ա-
նոր Պետականութեան շուրջ:

Մեր Մայր Հայրենիքը, իր
այսօրուան իրավիճակով, ու իր
վաղուան աւելի չքե՞ղ գալիքով,
կը հանդիսանայ անառի՛կ օրրա-
նը՝ մեր յոյսերուն և մեր ծրագ-
րումներուն:

Մենք, սփիւռքահայ նա՛ր
սերնդակներ, մեր Ազգային
Հողային Դատի հետապնդման
համարուն վրայ, մեր ազգային
նահատակներուն յիշատակին
վաւերական ու յանձնարարական
թողը կը նկատենք մեր Հայկա-
կան Հանրապետութիւնը, գոր-
ծադիցնող մեր հայրենալոյսակ
բոյրերն ու եղբայրները, իրի՛ւ
համոզումով կը հաւատանք այս
ճշմարտութեան, տէր են՝ բա-
ղաբանական բազմակողմանի
հասկացողութեան և ազգային
հայրենասիրական առողջ գի-
տակցութեան:

Ապրիլեան Եղեւնի այս
վաթսուհամեակին, երբեք չմոռ-
նանք հայ անմահներուն գեղանը-
կարի՛ք՝ լուսահոգի Մարտիրոս
Սարեանին ինքնաբոլոր զին արտա-
յայտութիւնը՝ Պր. Ալեքսի Գո-
սիկինին, բաղաձայն յերեւանի
մէջ, Խորհրդային Միութեան
վարչապետին՝ հայ գեղանկար-
չութեան վարչապետին տուած այ-
ցելութեան ընթացքին:

— Պր. Վարչապետ, այս օրե-
րու ի՞նչ գծով, Արաբա-դուստ
կու գայ...

Կը հաւատանք, այնպէս՝
ինչպէս կը հաւատանք մեր սրը-
բագա՛ն լեռան՝ Արալատի սրը-
բազնութեան, թէ Մարդկային
Պատմութիւնը հնարաւորութիւն
պիտի ստեղծէ՝ բաղաբանութեան
թեան բազնին առջև նահա-
տակուած հայ ժողովուրդին,
ջերմօրէն ողջունելու վարդանե-
ղեղ արշալոյսը՝ Արդարութեան
փառաւոր յաղթանակին, ու,
վերամիաւորուելով՝ իր վերա-
միաւորուած ազգային հողերուն
վրայ, դէպի խաղաղ ու շինա-
րար ստեղծագործութիւն:

(ՎԵՐՁ) ԳԵՐՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ
Պէյ ուր, Ապրիլ 1975

«ԹԵՔԵԱՆ» ՄԵԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «ՀԱՅՎԱԾԵՆ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ» ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ Թ. ՏԱՐԻ 1974

«Թեքեան» Մեակութային Միութեան «Հայկաճեմ Ուղուճեմ»
Գրական Մրցանակի Գեմահայ Մարմինը, զիտի ունեցաւ քե հետ-
կայացուած տասնութ անու հրատարակութիւններու մէջ կային հա-
ւասարակա գեմահայի գործեր՝ գրական տարբեր սեղանի, որոնց մը-
ցանակ յաջակցեցին երեք երկերու:

Այս առիթով, յարմար նկատուեցաւ մրցանակին բերել, գումարը
բարձրագին 1000Ե 1200 Տոլարի, որ հաւասար բաժնուով կը յա-
ւայոյի հետեւեալ հրատարակութեանը:

ՄԱՍԻ ԲԱՐՈՎ ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆԻՆ - Մ. ԻՇԵԱՆԻ
ԵՐԱՐ ԳԻՇԵՐԻՆ ՄԵՋԵՆԻ - ԱՆԿԱՆԻԿ ԱՆԳՐԵԱՍՆԵՆԻ
ԲԱՐՈՎ ԳԵՐ, ՄԱՐԻ - ԳԱՐՈՍ ԽԱՆՆԵՆԻ

ՀԱՅՎԱԾԵՆ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
ԳՆԱՀԱՏՈՋ ՄԱՐՏԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة اسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة ٢٤٤٠ - ت ١٣٠٩١٥

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سيريان (بالاوان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Caïro

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Մեխանիկական խմբագիր — ՍՍՐԳԻՍ ՊԱՆՆԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 8000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 575 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՄԱՅԻՍ 1975

ՀԱՏՐ ԶԵՆՈՒԹԷ 4 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

١٩٧٥ — ٨ مايو — ٥٧٥

ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԳԼԽԱԻՈՐ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(★) ՅՈՒՇԱԳԻՐ ԹՈՒՐԳԻՈՅ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

(★) ՅՈՒՇԱԳԻՐ ՄԻԱՅԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ

(★) ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ՄԷՋ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՆՇՈՒՄԸ ՊԵՏԱԿԱՆ ԶԱՓԱՆԻՇՈՎ:

Հայկական Մեծ Եղեռնի 60-ամեակին առթիւ, աշխարհի վրայ ամենուրեք, Սովետ Հայաստանէն սկսեալ մինչև քս-փուլերի ամենահեռաւոր երկրի-նքը, ուր հայեր բնակութիւն հաստատած են և համայնք կազմաւ. Ապրիլի ընթացքին և ի մասնաւորի Ապրիլի 24ին այլա-զան ձեւերով ցոյցերով, ծայրասիւրբի և պատկերա-սփուռի յայտագրերով, յիշա-տակի հանդիսութիւններով, ժո-ղովրդական թափօրներով, մաս-նաւոր և հանդիսաւոր պատա-րագներով և հոգեհանգիտեան պաշտամունքներով, ի նշան սուգի հաստատութիւնները փակ պահելով, ծաղկեպսակներու զե-նեղումով, բանախօսութիւննե-րով, օտար լեզուներով և օտար մամուլի մէջ լուրերու և յօդ-ւածներու հրատարակումով, մշակութային և մարզական ձեռ-նարկներով, հոգեհանգիտելու ճա-ռերով և երգչախումբերով հայ ժողովուրդը ասորի ելան ցոյց տալու աշխարհին, թէ՛ հակա-ռակ իր վրայ իրագործուած 20րդ դարու Առաջին Մեծ Ցե-ղասպանութեան, ինքը կա՛յ և կ'ապրի՛, ու իր մշակոյթով և իր գիտութեամբ կը ծառայէ մարդկութեան յառաջդիմու-թեան և աշխարհի խաղաղու-թեան:

Եւ այս բոլորին կողքին, հայը եկաւ բարձրածայն աղա-ղակելու՝ իր անժամանցելի իրա-ւունքները, իր Արդար Դատը և պահանջելու ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ Հայ ժողովուրդին, Արդարութիւն՝ վերադարձումով իրմէ խլուած պապեանական և պատմական հե-ղամասերուն և հաստուցումով՝ իրմէ յափշտակուած ազգային թանկարժէք իրերուն, կործան-ւած տուններուն, եկեղեցիներ-ուն, դպրոցներուն, պատմա-կան թանկարժէք կառոյցներուն, սպաննուած քոյրերուն և եղ-բայրներուն, որպէսզի կարե-լիութիւն ստեղծուի աշխարհով մի ցիր ու ցան եղած հայու-թեան վերամիաւորուելու՝ իր սեփական և մայրենի հողին վը-րայ, առաւել ևս ծառայելու և սատարելու մարդկութեան և աշխարհին:

Երկար և շատ երկար էջեր ու հատորներ անհրաժեշտ են՝ մանրամասնօրէն նկարագրելու 60-ամեակի առթիւ կատարուած բոլոր ձեռնարկներն ու աշխա-տանքները, որոնց մէջ գլխաւորապէս իւր և բանդի-սանան այն երկու ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱԳԻՐՆԵՐԸ, մին՝ ուղղուած Թուրքիոյ Հանրապետութեան նախագահին և միւսը՝ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Ընդհանուր Քարտուղար Գեորգ Ուալտհայմին:

Այս երկու յուշագրերները, ներկայացուած Եղեռնի 60-ամ-եակի Ոգեկոյման Համագային Կեդր. Մարմինի նախագահու-թեան կողմէ (Գեյրուժ) անցեալ Ապրիլի 24ին, գլխաւորաբար կը պահանջեն ու կը յայտարարեն.

ա.- Թուրք ներկայ Կառա-վարութեան կողմէ ԴԱՏԱՍՐ-ՏՈՒՄԸ՝ Ցեղասպանութեան, գոր-ծադրուած ժողովրդի մէջ թե-րազօր կառավարութեան կող-մէ, 1915-1918ին, և հողային և նիւթական ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ Հայ ժո-ղովուրդին:

բ.- Հայութիւնը միասնա-կանօրէն և վճռականութեամբ կը պահանջէ իր Արդար Դատին լուծումը, և թէ իր իրաւունք-ները օրինական են ու արդար:

Այստեղ կու գտնուի շեշտը, թէ անհրաժեշտ է անյապաղ սոյն երկու յուշագրերները քաղ-մանել օտար լեզուներու (ի մասնաւորի անգլերէն, ժառն-սերէն, արաբերէն, սպաներէն և գերմաներէն) և մեծ տա-խառնով հրատարակել ու ցրուել աշխարհի բոլոր երկրներէ մէջ, ի մասնաւորի պէտական, պաշ-տօնական, ուսանողական քը-ջանակներու մէջ: Այս գործին համար մեծահասակ հայերու կատարելիք միտքով և գործով զոհողութիւնները անհրաժեշտ են:

Վաթսուհամեակի ոգեկոյ-ման գլխաւոր և իմաստալից ի-րադարձութիւնը այն է, որ Մայր Հայրենիքի՝ Սովետ Հայաստանի մէջ այդ նշումը եղած է ՊԵՏԱ-ԿԱՆ ԶԱՓԱՆԻՇՈՎ, այսինքն պե-տական և կուսակցական պա-

տասխանատու ղեկավարներ պաշտօնապէս մասնակցած են ժողովրդական ոգեկոյման, ու խօսք առած են՝ շեշտելով, որ ցեղասպանութիւնը անպատիժ մնացած է և թէ արդարութիւն պէտք է ըլլայ Հայ ժողովուրդին:

Հայ ժողովուրդի պատմու-թեան մէջ առաջին անգամն է՝ որ հայրենիք և սփիւռք, համա-հայկական տարողութեամբ, միասնականութիւն ցոյց կուտան, և հրապարակօրէն ու բարձրա-ձայն կը պահանջեն իրենց ար-դար իրաւունքները:

Այս ուրախալի երեւոյթին առջեւ կը հաստատենք, որ ե-կած է այլեւս ժամանակը, որ սփիւռքահայութիւնը՝ միակամ և միասնական, իր բոլոր կու-սակցութիւններով, միութիւննե-րով և համայնքներով (կրօնա-կան), պաշտօնապէս իր դասը յաճճել Մայր Հայրենիքի կա-ռավարութեան, ու առաջարկել և խնդրել որ Սովետ Միութեան Կեդր. Կառավարութիւնը, ինքը՝ յամուց բոլոր հայութեան, սփիւռքի թէ Ս. Հայաստանի մէջ բնակող, ստանձնէ այս դասին պաշտպանութիւնը՝ յաշ-Միացեալ Ազգերու Կազմա-կերպութեան, ասոր փոխարէն ՄԻԱՅԵԱԿԱՆ ՑԱՏԱՐԱՐԵԼՈՎ, որ ԱՆՎԵՐԱՊԱՀՈՐԷՆ կ'ընդունի վեւսացուելիք բոլոր հայկական հողամասերուն կը-ցումը՝ Մայր Հայրենիքի Սովետ Հայաստանի:

Այսպէս միայն, մենք ըս-փիւռքահայերս, կրնանք վստա-հութիւն ներշնչել տալ Սովետ Միութեան կառավարութեան, թէ հայկական հողային հարցի կարգադրութեամբ՝ երկրորդ Հա-յաստան մը ստեղծուելու նպատակ չունինք:

Սովետական Միութեան ղեկաւարտական և քաղաքա-կան ուժին կ'ընկելով է՝ որ միայն պիտի կարողանանք վերստանալ մեր իրաւունքները և մեր հո-ղերը, ու Կարմիր Բանակին ա-պահովութեամբ է՝ որ այդ հո-ղերու հայկականութիւնը պիտի երաշխաւորուի: Ս. Գ.

ՕՏԱՐ ՎԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1915Ի ԱՊՐԵԼ 24Ի ՀԱՅՈՑ ԵՂԵՌՆԻ ՄԱՍԻՆ

«Փրաւտա» Թերթը, 1912 Յուլիս 27ին կը գրէր՝ ակնարկե-լով ԻԹԹԻԿԱՌԻ:

— Նրանք դրսեւորեցին ի-պերալ պուրժուակայի բոլոր ա-րտանքը և Թուրքիաները, իսկ միւս կողմից՝ իշխանութեան գլուխ անցած զինուորական զա-տայի ամբողջ վայրագութիւնը: Պատժելու ազատականներ, նրանք գործնականում տագնաւած են սե հարեւրակային ամենաթուղ-ազգայնամբոյթեամբ ևս մոլի պուրժուակայն եկարգումով... Նրանց ձգտումն է քրքրել օսմանեան կայսրութեան մէջ ապրող հայերը... կիրարկելով էլ աւելի կոպիս և սիսեմարիկ բնոյթի միջոցառում-ներ, քան կիրարկում էր Ապրիլ Համբոյի ժամանակ:

«Փրաւտա» Թերթի Նոյն Թի-ւին մէջ, այլ յօդուածով՝ «Փոքր Ասիան և Հայկական Հարցը» տը-ւած է, Կոմիտէի Կենտկոմի վե-րաբերմունքը՝ հայկական հարցի և հայ ժողովուրդի բախտի նկատ-մամբ: Կենտկոմը անողոք քննա-դատութեան է կ'ընթերցէ Ապրիլ Համբոյի և ապա երկու Թուրքի-քաղաքականութիւնը՝ Արեւմտեան Հայաստանի մէջ, միաժամանակ կ'ընդգծէ՝ որ կապերապաշտական պետութիւնները կը հովանաւորեն Թրքական ընկերներին, և փառաբանեն կը խրախուսեն հայ-կական ջարդերու քաղաքականու-թիւնը:

«Փրաւտա» ցոյց կու տայ Թրքական ռեժիմի արեւմտ գոր-ծերը:

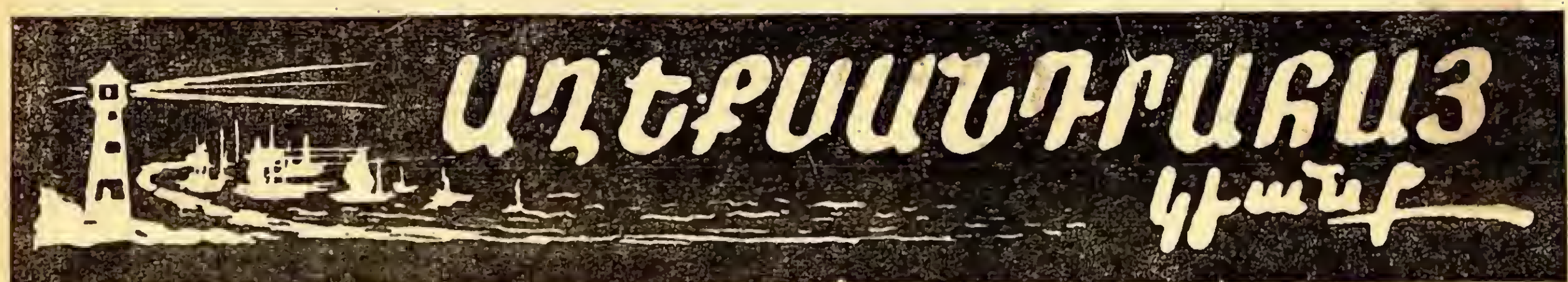
Ենթակայ (ԻԹԹԻԿԱՌԻ) ռե-ժիմի պայմաններուն մէջ, Առա-նայի մէջ արդէն կազմակերպուած է 30 հազար հայերու կոտորածը: Թերթը կը վկայէ, որ Թուրք և քիւրտ աւատապետները, հայ գիւ-ղացիները կը կողոպտեն ևս անոնց ունեցուածքը աճուրդի կը դնեն: «Փրաւտա» կը շեշտէ, որ հայկա-կան նահանգներուն մէջ (Վան, Պիլիս, Մարթի, Տիգրանակերտ, Էրզրում), նահանգապետներու պաշտօնները կը վարեն Թուրք կամ քիւրտ պէկէրը, որոնք կը շահագործեն կամ տնայնամահ կ'ը-նեն իրաւագործի, սովահար, և ցրտահար հայ գիւղացիութիւնը: «Փրաւտա» կը կ'ողորմէ հայ ժո-ղովրդի ազատագրական շարժման ղեկավարներուն՝ հասկնալու երիտ. Թուրքերու նենգաւոր խաղերը, և մերձեցալ՝ Պալքանեան ժողո-վուրդներու ազատագրական պայ-քարի մարտիկներուն և Փոքր Ա-սիոյ միւս ազգերու ազատագրա-կան շարժման գործիչներու հետ, կազմել միասնական ճակատ, հա-կահարուած տալու քրքրական պե-կերու ազգայնամոլութեանը և երեւոյթական կապիտալիզմին... Ա-սոր մէջ է հայ գիւղացիութեան փրկութիւնը: Այս է հայ ժողո-վուրդի ազատագրութեան ուղին: (Տես՝ «Հայ ժողովրդի Ոգեկոյմա-թիւն» Ա. Մնացականեան, 1965, Երեւան, էջ 75-76):

Նոյն Թերթի մէջ անդրադա-նալով հայ ժողովուրդի նկատմամբ (Շաբ. տես էջ 3)

ՍՓԻՒՌԻ ՄԷՋ ՀԱՅ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՍՈՒԼԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վաթսուհամեակի ոգեկոյ-մումը եկաւ ցոյց տալու հայու-թեան, թէ սփիւռքի մէջ խիստ կենսական և անհրաժեշտ է հայ կուսակցութեանց գոյութիւնը (իւր կազմակերպւելու ուժեր) և նոյնքան կարեւոր՝ Հայ Մամուլին

դերը: Հետեւաբար անհրաժեշտ է որ առաջնաբերթ և անսահման օժանդակութիւն ցուցաբերի իր բոլոր հայրենի կողմէ ՀԱՅ ՄԱ-ՐՈՒՆԻՆ, առաջնորդ ուր 6՝ հայու-թիւնը պիտի նմանի կոյր, համը և խուլ հակի մը:

Մեծ Եղեանի 60-ամեակին նուիրուած Գ. ձեռնարկը տեղի ունեցաւ Ապրիլ 21-ին, Երկուշաբթի կ. ե. ժամը 7,30-ին, քաղաքիս արեւելիս Սրահներէն Աթլէիէնէ մեջ, ի ներկայոյ Թեաներեք յարաւեւանութեանց հոգեւոր պետերուն և Ազգային Իշխանութեանց անդամներու, ինչպէս նաև մեծ թիւով հայ և օտար ունեկէրիներու։

Պատկ. Բաղ. Ժողովի Ատենադպիր Պր. Սուրբառ Քօչըկը՝ եանի կողմէ ներկայացնել յետոյ, յարգելի բառախօսք Յովհ. Վրդ. Ամարանեան (Գաիթէն) սկսաւ իր բառախօսութեան, մեկնելով 1840-ական թուականներու դժգոյքէն և յանգելու համար 1915 Ապրիլ 24ի Մեծ Եղեանին։

Յարգելի բառախօսք իր ընտրած նիւթը լաւ ուսումնասիրած էր և տուաւ բաւականին լաւ և յստակ բացատրութիւններ հայկական դատի ծագման ու այլ յարակից հարցերու մասին։ Բառախօսութիւնը շատ հետաքրքրութեամբ ունեկէրընեցաւ ներկայներէն, և տեղի ունեցաւ Ֆրանսերէն լեզուով, նպատակ ունենալով օտարները հաղորդ պահելու մօր դատին։

Բոլոր այն օտարականները որ ներկայ էին, սկսելով Աստորիոյ Ե. Վ. Հիւսպատտէն մինչև այլ անձնաւորութիւնները, շնորհաւորեցին զինքը։

Հինգշաբթի, Ապրիլ 24ի առաւօտեան, Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Պատարագ եւ Հոգեհմայնութեան պաշտօն՝ մեր բերաւարտ նահատակաց հոգեւոյն ի հանգիլում։

Պատարագիչն էր Արժ. Տ. Վարդգ. Բնյ, Պէյլէրեան։ Ս. Սեղանոյն կ'ապաստարէր Մինաս Ա. Սրկ. Պանտոյեան։ Իսկ դպրաց դասը, ղեկավարութեամբ Պր. Ղեւոնդ Պէզիրճեանի եւ մասնակցութեամբ վարժարարի տնօրէն Պր. Սննիկ Գալուստեանի, արարողութիւններուն փայլը աւելցուց։ Ներկայ էին Ազգային Իշխանութեան արդամներ եւ հոծ թիւով հաւատացեալներ, որոնք եկած էին յարգելու խնկին յիշատակը իրենց նահատակ ծնողաց կամ ընտանիքի անդամներուն։

* *

Գերակի, 27 Ապրիլ 1970, ժամը 5ին սկսեալ տեղի ունենցաւ 6րդ եւ վերջին ձեռնարկը։

Ժամը 5ին, նախ Ազգային Առաջնորդարանի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը քաղաքիս Ազգային վարժարանի մայր վարժարաններուն եւ պետական համալսարանի հայ ուսանողուն։

**ՖԻԱՆՍԱՅԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻԻՈՒՆ
ՅԱՌԱԶԻԿԱՅ ՅԱՅՏԱԳԻՐՆԵՐԷՆ**

Պր. Ժէքարա Սթէֆանեսոյի ղեկավարութեամբ Յրանապան
Պատկերասփիւռի՝ Արեւելեան Գրիստոնեաներու Հաւատքը և Ա-
ւանդութիւնները՝ յայտագրիչելու ընթացիւ, հետեւեալ ծրա-
գիրները պիտի գործադրուին, ինչ կը վերաբերի հայերուս։

ԿԻՐԱԿԻ, 18 ՄԱՅԻՍ 1975. ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

ՆԵՐՍԵՍ ՇԵՈՐՀԱՆԻ ՊԱՏՐԻԱՐԺԸ, մասնակցութեամբ Արտա-
ւազդ Պերպէրեանի, Ալէն Գիւնիի և Հայր Ռաֆայէլի։

ԿԻՐԱԿԻ, 15 ՅՈՒՆԻՍ 1975. ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

«ՀԱՅԵՐԵՆԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ՝ ՓԱՐԺԻ ԿԱԹՈՂԻԿ ՀԻՄՆԱՐԿԻՆ
ՄԵՋ» Երոյթ կ'ուսենան Գերպ. Փուփար Հայր Մերսիէ և հիմնա-
րին աշակերտները։

ԿԻՐԱԿԻ, 13 ՅՈՒՆԻՍ 1975. ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

«ԳԻՆ ՀԱՄՈՐԻ ՀՄՅ ԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԸ ԵՒ ԹԱՐՈՂԸ» ելոյթ
կ'ուսենայ քաղաքագետը, նախագահ Ա. Փինէ։

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀԱՆՈՒՅՑԻ ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՆՈՐ
ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ

ԵՐԵՎԱՆ, (Արմենիա) - 45-ամեայ ճարտարագետ Հրանդ Էնկիկյանը ընտրուել է Երեւանի քաղաքապետ: Նա աւարտել է Երեւանի ֆոլիթեքնիք ինստիտուտը, մի քանի տարի աշխատել է Լենինկրաւտուսէ գլխաւոր ճարտարապետի իր նախնին քաղաքը, Էնկիկյանը նշանակուել է ըրպէս գլխաւոր մասնագէտ է յետոյ որպէս տնօրէն՝ լուսամթնի-քական սարքեր աւտադրող հսկայ ձեռնարկութեան:

1973 թ. Հրանդ Էնկիկյանը նշանակուել է ըրպէս Հայաստանի փլանային կոմիտէի նախագահի տեղակալ:

ՆԿԱՐԻԶՆԵՐԸ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, (Արմենիա)։- Առետք Իսահակեանի ծննդեան 100-ամեակի կապակցությամբ, երևանցի Նկարիչ Արտաշես Ունանեանը ստեղծել է Նկարաշար՝ ձօնուած Իսահակեանի ստեղծագործութեանը Վերանկարադարձութեան տեղ կը գտնեն Սկստեալ Այս Մասարիս պոետի յուշերէ-բային հրատարակութեան մէջ։

ԴԱՆԱՏԱ
ՅՈՐԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ
Ի ՊԱՏԻ ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂՏ
ԶԱՀՐԱՏԻ

Խճբագրութեան ուղարկեալ Հրաւիրագիրէ մը, հանոյաքով զը տեղեկանանք, որ Կերպակի, 4 Մայիս 1975, Վ. Ե. Ժամը 7.30ին, Պոլսահայ Միութեան Մ.է.Կ. Մշակ. Կեդր. Մարմինին կողմէ կապակերպուած է Յորհրդակա հանգէս՝ ըլ զատուր Պոլսահայ բանաստեղծ Զահրատ Մոնթրէալի ՎՄարկըրիթ Պուրժուա շքեղ որակին մէջ, և ի ներկայութեան Յորհրդարէն:

Այս հանդիսութեան ընթացքին պիտի տօնակոմսուրի նաեւ Մ.է. Կ. Իմնագրութեան Բ. տարեգարհը:

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Երբ խնդրեք շահու վրայ է,
հաւերն անգամ արժիւ կը դառ-
նան:

×

Յիւաբնեբը ամէն բանի պա-
տասխանն մը ունի:

×

Քաղաքավարութիւնը դրա-
մագլուխ մըն է, պէտք է զորոճ-
նի, հարստանալու համար:

Յանցանք չունեցողը, երբ
 ներում կը խնդրէ, այն ատեն
 յանցաւոր կ'ըլլայ՝

×

Կիրքը՝ նախ օտարական մը
 յետոյ հիւր, վերջը տանտէր է։

×

Փոխարինութեան ակնկալու-
 թեանը բարիք ընելը բարեգոր-
 ծութիւն չէ, այլ ռաւատար։

«Զահակիր»ի Աղե-
սանդրիոյ պատուակալ
ներկայացուցիչն ու թրդ-
բակիցն է՝
Պր. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սաաս Զաղլուլ պող.
Հեռ. թիւ 802199

በኮፒ ሆኖ በጽሑፍ ይጻፋል፡

«Ձահակի»-ի խմբագրութիւնը առժամաբար փոխադրուած է
Հայկական Ընթերցասրահ (26 Յուլիս պողոտայ, թիւ 6) և կա-
րելի է հեռախօսել թիւ Գ34908, ցնոր աշօրինութիւն :

Աշխատանքի ժամերը՝ կ. ա. 10էն կ. ե. ժամը 6 (բացի կի-
րակիէ) :

ԽՄԲ ՀԳՈՒԹԻԻՆ

ՀՈՆՏՈՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ
ՎԵՀԱՅՈՒՔ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԵՋ

Լոնտոնի ամենայն Սրբոց Եկեղեցոյ մէջ՝ Մեծ Եղեռնի 60-ամեակը յիշատակուեցաւ հիրակի, 27 Ապրիլ 1976, հանդիսաւոր Ս. Գառարազով և Հոգեհանգիստով։

Օրերի առաջ, Գաակ Սրբազան անդերէն և հայերէն յատուկ շքարարարականքով մը՝ հաւատացեալները եկեղեցի կը հրաժարէր իրենց խռնին ու ազօքըը ընծայելու՝ մեր նահատակներու յիշատակի Ս. Խորանին։

Հաւատացեալներու մեծ թիւ մը փութացած էր եկեղեցի, իրեկ զիտակից ազգայիններ երկիրէ դաժօրէն խռնարելու՝ անոնց անմեռ յիշատակին առջեւ։

Այս արարողութեան մասնաւոր հրաւրով յատկապէս ներկայ եղան՝ Մոնս. Թոնուէլի (Պապական Նուիրակի փոխանորդը), Հայր Անթրնի Կրանթ (Անկիլքան Եկեղեցիէն) և Պատկ. Ն. Հելվաճեան (Հայ Բողոքական Համայնքէն), ուրիշ եկան իրենց ազօքներով մասնակից ըլլալու հայ ժողովուրդի մեծ սուգին։

Երգեցողութիւնները կաւարակցան դաշն կերպով, ղեկավարութեամբ Գր. Ստ. Յովհաննէստֆի։ Մեներգիները գեղեցկօրէն կատարեց Տիկին Է. Բալմիքարեան, իսկ Ս. Սեղազնի սպասարկեց Սուրէն Արկ. Խառնան։

Նկատի ունենալով օտար հիւրերու ներկայութիւնը՝ Պապ Արքազան քարոզեց հայերէն և հանգրիւնէ։ Ըսած էայն ժողովուրդին պաշտօնողութեմ այս անաւորողբերութիւնը սկսաւ՝ 1915 ար-

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մարտ 23ի կիրակին, Մաղկազարդի օրը, տեղւոյս Հ. Բ. Ը. Միութեան վարչութիւնը, գեղեցիկ գաղափարը ունեցած էր հանդիսութեամբ մը պատուելու՝ Գր. Ա. Չամբէրթէնը և Մեթր Շ. Սեւոյեքեանը, որոնք Լոնտոն եկած էին՝ աւելի մօտէն ճանաչելու և սերտ յարաբերութիւն մշակելու տեղական մասնաճիւղին հետ։

Հանդէսը տեղի ունեցաւ «Բնիզինկթըն Փալատ» Պանդոկի չփեղ սրահներէն միոյն մէջ, ուր փութացած էին աւելի քան 300 ազգայիններ և Բարեգործականի համակիրներ։

Հանդէսին բացումը կատարեց Գր. Յ. Մութաֆեան, ատենապետը՝ Լոնտոնի տեղական մասնաճիւղին, որ զօւսով և պատշաճ խօսքերով բարեգլուխտ մաղթեց հիւրերուն և ապա՝ իրաւիքը Գր. Չամբէրթէնը ըսելու իր խօսքը։ Գր. Չամբէրթէն՝ Եւրոպա մեծցած և դաստիարակուած հայ մը, չափ մաքուր և իմաստեղ հայերէնով և մասնաւոր մաքուր առգգանութեամբ, շուրջ կէս ժամ խօսեցաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան առաքելութեան մասին։ Ներկաները մեծապէս տպաւորուեցան Գր. Չամբէրթէնի խօսքովուն անկեղծութիւնէն, և այն համազումը կազմեցին՝ որ Լո գոտեկէն լրջախօս և իր պաշտօնին լի գիտակցութիւնը ունեցող աշխուական մարդու մը գիմաց։

Օրուան բուն բանախօսն էր աւկայն Մեթր Շ. Սեւոյեքեան, որ ժողովուրդին դիւրամատչելի ու հաճելի և մասնաւոր՝ իրաւարանի ճարտար փաստարկութիւններով խօսեցաւ՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան նպատակներուն և նուաճութիւններուն մասին, զայն կատարելով մեր ազգին ամենէն կարեւոր կազմակերպութիւններէն մին։

Հանդէսը ունէր նաև գեղարուեստական բաժին մը, որուն մէջ մաս առած էին Գր. Չ. Շամբեան (գաշնակ), յայտնի և սիրուած դերասան Գր. Գ. Մալիքեան (արտասանութիւն), յայտնի երգչուհի Տիւկին Է. Քալեմքաբեան (երկու երգերով, որոնց չնորհալիօրէն գաշնակի վրայ կ'ընկապեցէր Գր. Մ. Կորդոսեան)։ Գեղարուեստական յաճեալին մէջ սկս տեղ գրաւած էր նաև Լո՝ տոնահայ երգչախումբը՝ Գր. Ե. Միսիրեանի ղեկավարութեան տակ։ Սյուտեղ գնահատանքով պէտք է արձանագրել Գր. Միսիրեանի տարիներու կատարած աշխատանքը՝ Լոնտոնահայ երաժշտական կեանքէ ներս։

Հանդիսութիւնը մինչև հոս իրապէս գովելի էր և լաւ կազմակերպուած։ Սակայն արդար ըլլալու համար պէտք է ըսել՝ որ այս երեկոյթը իր լարջ հանգամանքը սկսաւ կորսնցնել, երբ բնմ հրաւիրուեցաւ Հ. Մ. Ը. Մի. տեղական մասնաճիւղին Բ. ատենապետը՝ Գր. Կ. Գրիգորեան, որուն հայերէնի խեղճութիւնը, սփեղգվեց խօսքերը և շուկայիկ արպայայտութիւնները խոտոր կը համեմատուին նման հանդէսի մը լրջութեան հետ։

Այս առապէս շատ կոկիկ և գնահատելի հանդէսը վերջ գտաւ Գեորգ. Տ. Պապի Արք. ի «Գահայանի» չով և «Տէրունական» աղ. Թղով։

Լոնտոն, 268 Թղ. ԹԱԿԻՐՑ

ԵՍ ԿՈՒԶԷԻ...

ՄԿՐՏԻՉ ՆՈՒՐԵԱՆ

Ես կ'ուզեի տեսնել ճորճ գիւղի հայրենիքի փայտեղի ցանկերը, որ կողմից լուսավորվում էր մեր հայրենիքը, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ես կ'ուզեի տեսնել ճորճ գիւղի հայրենիքի փայտեղի ցանկերը, որ կողմից լուսավորվում էր մեր հայրենիքը, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

ճորճ գիւղի հայրենիքի փայտեղի ցանկերը, որ կողմից լուսավորվում էր մեր հայրենիքը, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ես կ'ուզեի տեսնել ճորճ գիւղի հայրենիքի փայտեղի ցանկերը, որ կողմից լուսավորվում էր մեր հայրենիքը, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ես կ'ուզեի տեսնել ճորճ գիւղի հայրենիքի փայտեղի ցանկերը, որ կողմից լուսավորվում էր մեր հայրենիքը, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ես կ'ուզեի տեսնել ճորճ գիւղի հայրենիքի փայտեղի ցանկերը, որ կողմից լուսավորվում էր մեր հայրենիքը, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

ճորճ գիւղի հայրենիքի փայտեղի ցանկերը, որ կողմից լուսավորվում էր մեր հայրենիքը, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ես կ'ուզեի տեսնել ճորճ գիւղի հայրենիքի փայտեղի ցանկերը, որ կողմից լուսավորվում էր մեր հայրենիքը, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

ԱՆՔԻՆԻ ԹՈՒՐԻՔԻԱՆ

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

ՄՊԱՆԻՈՅ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ՝ ՄԱՏՐԻՏԻ ՄԵՋ «ԱՐԱՐԱՏ» ԱՆՈՒՆ ՀԱՅՎԱԿԱՆ ՃԱՅՈՐԱՆԸ

Մպանիոյ մայրաքաղաք Մատրիտի կենտրոնը, բանալի փողոցի մը վրայ կը գործէ հայկական հասարակական կենտրոնը, որ կը կոչուի «Արարատ»:

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

Ճաշնապահները երկիրն են, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր, որ հայրենիքի կրթության փայտեղի էր...

ԱՆԱԹՈՒԻ ՔԱՐՓՈՎ ԱՇԽԱՐՀԻ 12ԴԻ ԱԽՈՅՆԱՆԷ Է

ԱԼԵՔՍԱՆԷ ՍՐԵՊԻՏԻՔԻ (Ն. Մ. Գ.)

— «Մեծ վարպետ, աշխարհի ախարհի պիտի դառնաս»:

— «Կը խորհիմ որ այո», պատասխանեց Քարփով:

Աստուծոյ կը վերջապահուի Քարփովի հետ ունեցած հարազատութիւնը, որ 1971 թ. հոկտեմբերին հրատարակուեցաւ:

Անցեալ Ապրիլի 3ին, ծառայող Միշտակաշին Դաշնակցութեան նախագահ Տոքթ. Մաքս Զօլէ, հատուկի աշխարհի նոր ախարհի հոշակեց Անաթոլի Քարփովը, նկատելով, որ ամերիկացի Մեծ վարպետ Ռոպերթ Զիլըրը (նախկին աշխարհի ախարհի) իր համաժողովինը չէր հաստատած՝ ախարհի թանկանշան յաւակնորդին դէմ մրցելու:

Աշխարհի նոր թագաւոր հատուկի թագաւորը 24 տարեկան երիտասարդ մըն է, բայց ծանր կը գտնուի իրեն համար ըսել թէ «երիտասարդ հատուկիս մըն է», քանի որ ան վերջին չորս տարիներուն ընթացքին այնքան շատ պաշտօնական գաղափարներ չափարելու խաղացած է, որ որեւէ վեթերան խաղացող կը ցանկայ ունենալ անոր փորձառութիւնները:

Չանգալան մրցաշարերուն ընթացքին իր խաղացած 264 հանգիստներուն, Քարփով 142 անգամ յաղթանակ արձանագրեց եւ միայն 7 պարտութիւն կրեց: Ան հատուկի օստրալիոյ արժանաւոր:

Գաւ, աշխարհի լուսաւոր խաղացողը նկատուեալ՝ 1973ին եւ 1974ին: Իր մասնակցած մրցաշարերէն շատերուն մէջ մեծ պատիւներու արժանացաւ: Աշխարհի այս վերջին ախարհի թանկանշան մրցաշարին, Քարփով այնպիսի մեծ վարպետներ պարտութեան մատնեց, ինչպիսիք են՝ Լէ Փոլուկայեւը, աշխարհի նախկին ախարհի Պոլին Սիսաթին (որ ախարհի թանկանշան թագաւորը Պոպ Ֆիշըրին, 1972ին) եւ Վիլքոր Քարլին:

Իր փոքր տարիքէն, Քարփով Մեծ վարպետները ապշեցնող է իր հաշուողական ընթացքի յաւակնորդը, ինչ որ հասուն խաղացողի յատկանշանն է:

Քարփով իսկապէս հրաշքաւոր մըն էր: Ծառայելին խաղի օրէնքները սորվեցաւ իր հորմէն: Իրեն համար փոթադրուի կամ տղոց համար ժողովրդականութիւն վայելող այլ խաղեր չկային, այլ միայն ճատրակ, ճատրակ, ճատրակ: Եւ 15 տարեկանին ան արդէն դարձաւ վարպետ:

Այդ օրերուն էր որ հետեւեալ դուրսուի դէպքը պատահեցաւ:

Երկու սովորական վարպետ ճատրակի տեսիլ հաւերուած էին մասնակցելու Չեխոսլովակիոյ մէջ կայանալիք մրցաշարին մը: Երբ փոթադրուի մը հետեւեալ, Ս. (Շառ. ինչ է)

ՀԱՅՈՑ ԵՂԵՌՆԻ ՄԱՍԻՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Թրքական ուսուցիչ իմ աշխարհի ճաշնապահներուն, Փրաւատան կը գրէ. «Պրաւատարիսը բազմիցս իր ընտանիքը յայտնած է՝ ընդդէմ թուրքերու գաղափարներուն»: Անաթոլիոյ բանալիները կը գիտակցին եւ անհրաժեշտ կը համարեն թրքականութիւնը իրենց թրքականութեան հետ զիջելու: Թուրքիոյ մէջ իշխող կարգերը հիմնովին վերափոխուեցան:

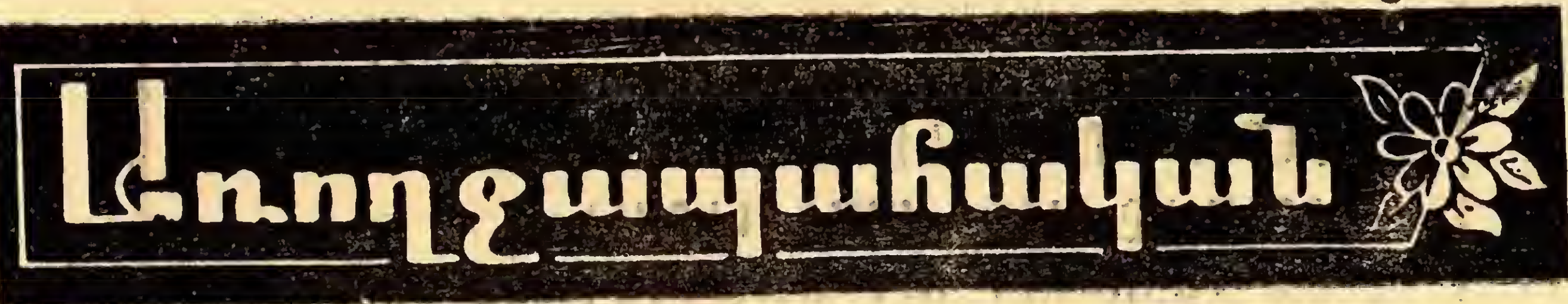
Փրաւատան կը շնորհակալ ըլլայ ինչն պէտք է տնօրէնի իր բանտը, որոշի կառավարման ձևը, այնինչ հայ ժողովուրդը պէտք է ստանայ իրականաւոր անկախութիւն եւ ազատութիւն:

Սոցիալիստական Միջազգային համագումարը, 1912ին, Պալի մէջ (Զուիցերլանդ) գումարուած, ընդունելով Ռուսաստանի յիշատակութիւնը Ս. Դեմոֆիլի արեւելեան առաջադիւղ, իր որոշման մէջ յատուկ կէտ ընդունեց՝ Թրքական կայսրութեան մէջ իշխող անտանիքի տնտեսական, ազգային եւ քաղաքական կարգերի եւ «Հայաստանի բաժանման» ուղեւորին քաղաքականութեան մասին:

Անոնցմէ բաց մը բացելու համար հարկ է եղեր պայքարիլ Շառե՝ այդ գիտակցութեամբ կը վերադառնան իրենց հայրենիքի եւ ուսանողներուն հետ միացած, ամեն ջանք կը քափեն, որպէսզի մարդավայել կեանք մը ստեղծուի երկրի մէջ:

Անոնցմէ բաց մը բացելու համար հարկ է եղեր պայքարիլ Շառե՝ այդ գիտակցութեամբ կը վերադառնան իրենց հայրենիքի եւ ուսանողներուն հետ միացած, ամեն ջանք կը քափեն, որպէսզի մարդավայել կեանք մը ստեղծուի երկրի մէջ:

Մինչ այդ, երկար բռնակցի կը հասնի ամեն կողմ: Անաթոլիոյ միջազգայնականութիւնը կը քաղաքականութիւնը, գիտականութիւնը եւ քաղաքականութիւնը:

ՔՈՒՆԵՐՈՒՆ ՆՈՐ ՎՆԱՄՆԵՐԸ

Շիրակոյի համալսարանին եւ Լոնտոնի «Սենթ Մերի» հիւանդանոցին բժիշկները, երկար տարիներ քուլթուրոլոգիայի փորձերէն ետք, հասած են այն եզրակացութեան, որ սերտ կապ մը կայ հաստ աղիքի խլիւղիկի եւ սրտի երակներուն խցման մէջ:

Այն երկրներուն մէջ, ուր մեծ սպառում կայ քուլթուրոլոգիայի խլիւղիկի, վերոյիշեալ երկու հիւանդանոցները:

Շիրակոյի համալսարանին եւ Լոնտոնի «Սենթ Մերի» հիւանդանոցին բժիշկները, երկար տարիներ քուլթուրոլոգիայի փորձերէն ետք, հասած են այն եզրակացութեան, որ սերտ կապ մը կայ հաստ աղիքի խլիւղիկի եւ սրտի երակներուն խցման մէջ:

270

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԲԵԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية

ص ب ٢١١١ بالقاهرة - ٢٤ ج ١٠٣ - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالايدان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

6.P.2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՍԵԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 576 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՄԱՅԻՍ 1975

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹԷ 4 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

١٩٧٥ — الخيس ١٥ مايو ١٩٧٥

Ապրիլեան Ցնցիչ եւ Մեծատարած Ցոյցերը՝ ԹՈՒՐԿ ԶԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

(Մասնաւոր քղաքացութիւն «Ջախախտ»)՝

Վ. թիւն տարի առաջ թուրք հրէշային կառավարութեան եւ պաշտպանութեան կողմէ գործադրուած 2.000.000 հայերու ցեղասպանութեան մէջ թլուսկանն է Ապրիլ 24ը:

Այս ճիւղադաշին ոճիրները յառաջ տարուեցան անիափան կերպով շուրջ եօթը տարու աշուն-թացքին՝ սարսափելի տանջանքներով, արիւնով ու գազանային աւաճառքով, արիւնով ու գազանային աւաճառքով, որ գէշի աշուն ձեռով Հայկական Դեմոկրատիկ Զեյթունի թուրք բարբարոսները:

Ապրիլ 24 թուականը վերջիւնէն ահա՛ մեծ վերապրող հայու սիրտը կ'արթնէ անողորմաբար և կը մղէ զինք անդիմադրելի ցաւ ան, յոգսի և ՍՐ-ԴԱՐՈՒԹԵԱՆ պահանջի՝ ոչ միայն հայազգին իրաւունքներուն համար, այլև աշխարհի բոլոր այն ժողովուրդներուն օգտին, որոնք կը տառապին նոյն արիւնահեղութեան մէջ:

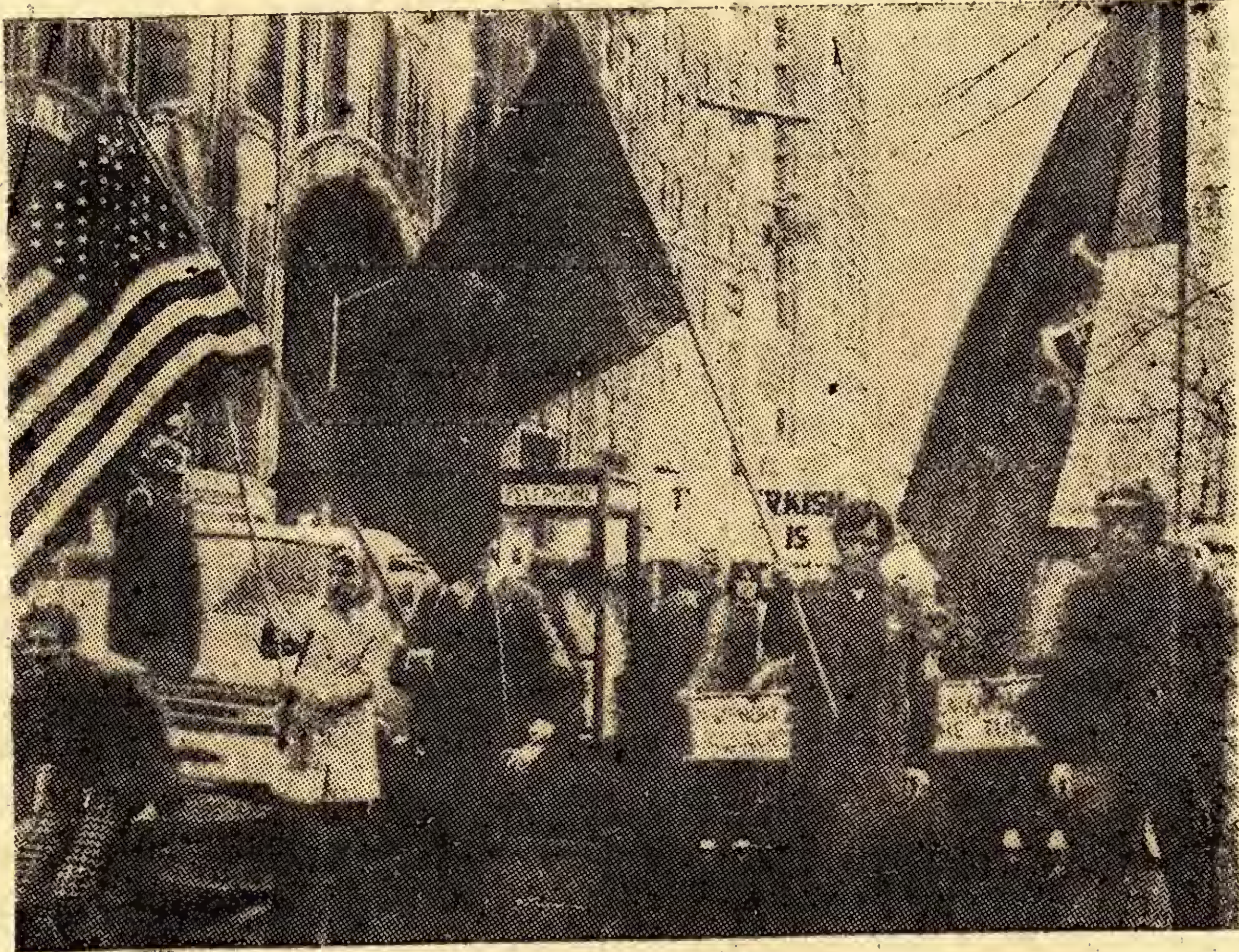
Անհրաժեշտ է միանգամայն գործնական էր փողոց դուրս գալ և ընդհանուրին առաջ յարգել խնկելի յիշատակը՝ մեր սուրբ նահատակներուն, որոնք ողջակիզուեցան Հայ Ազգին պայծառ անուան ու պատուին համար:

Ցոյցերու առաջին օրը՝ շաբաթը արեւելեան Ապրիլ 23ի երեկո եան Նիւ Եորքի Առաջնորդարանի ՍՐ. Վարդան Մայր Տաճարէն, ուր մատակցուեցան զինք, առէն կողմէ հաւաքուած բազմութեան առջև՝ Տ. Մամրէ ԲՆՅ. Գուգուեան յայտարարեց խաղաղ երթի մասին, զեկավարութեամբ քաղաքագետ անի պաշտօնեայ Սամուէլ Ազատեանի,

որ Անգլիէն լեզուով բացատրութիւն տուաւ ցոյցի շարժման ուղղութեան մասին այն պաշտօնեանէն և փողոցներէն, որ կէ պիտի անցնէր ժողովրդեան թափօրը:

Ժամը 6.30ին հսկայ բազ-

աճախուժք՝ ծաղկեպսակներով և կրօնական խաչադրոշներով՝ Սըր-տառուէն էր այն պարագան, որ երիտասարդներու շարքին կային անկար ծերունիներ, որոնք մեր-ժամ էին պսով երթալ, որովհետեւ

Նիւ Եորքի մէջ՝ Նիւ Եորքի վարչութեան կողմէ անցուցուած ժողովրդական մեծ ժողովում, առաջնորդութեամբ հայ երեք կուսակցութեանց ղեղավոր

մութիւն մը շարքի կանգնեցաւ՝ վառած մոմեր ձեռքին և յամբար յառաջ ընթացաւ՝ զէպի Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան շէնքը, որ կէ շէնքը մը կատարեց, յառաջ ելաւ իր երթը՝ միջև Սէյնթ Փաթրիքս տեղական բարձրաւոր և վառու շէնք եկեղեցին՝ որ պիտի կատարուէր միջոնաւոր հայ նահատակներուն հոգիւրս՝ սրժանի հանգիստաւոր ժողովը:

Թափօրին առջևէն կ'ընթանար բազմաթիւ եկեղեց կաններու

անոնք Մեծ Եղեռնի դիակներուն մէջէն քալած և շարքի զարհուրանքները տեսած՝ չէին ուզեր այժմ հանգստութիւն փնտելի խորհրդանշական էր նաև մոմաւառութեան երեւոյթը: Որքան ալ պաշտպանուած ըլլային լոյսերը՝ ամէն կողմէ փչող հովը զանոնք կը մարէր: Տասնապատիկ անգամ կը վառուէին ջահերը՝ իրարու օգնելով:

Սէյնթ Փաթրիքս Մայր Տաճարը սեղանուած էր ժողովուրդով: (Շար. 8-րդ էջ 2)

Նիւ Եորքի ժողովրդական ժողովում, հազարաւոր հայեր կը փախն՝ հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով լուրսնցնելու պատգամներ վեր բռնած: (Կուսակցութեան կարգիւ զօղոսնան)

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ

ՎԱՐԴԳԵՍ ՆԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ

(Սփիւռքայայտութեան հեռ Մօկուրային

Կապի Կոմիտէի նախագահ)

Այս օրերին, երբ առաջագէտ մարդկութիւնը պատրաստուած է նշելու ֆաշիզմի դէմ տարած յաղթանակի 30րդ տարեդարձը, լրանում է նաև Հայ Ժողովրդի Ազգային ողբերգութեան՝ 1915 թվականի Ապրիլեան Եղեռնի 60 ամեակը:

Վաթսուս տարի առաջ, Եւրո-Թուրքական կառավարութիւնը, տիրանշակ թալէաթ և ինքիւ փաշաների գլխաւորութեամբ, իր դաշնակից կայսերական Գերմանիայի գիտութեամբ ու հաւանութեամբ, կազմակերպեց ու սառնասրտօրէն իրականացրեց Հայկական մեծ Եղեռնը: Դա նոր ժամանակների առաջին զանգուածային, հեղապստութիւն էր: Այդ մեծ ոճիրն իրագործուեց նենգօրէն ու մեթոտիկ աննախագէտ, գաղտնային միջոցներով: Սկզբում մեկուսացուեցին թուրքական բանակում ծառայող աւելի քան 140 հազար հայ զինուորներ ու սպաներ, որոնց արպէսաւանահատարիմ տարրն ուղարկեցին երկրի խորք՝ ծանր աշխատանքների, իսկ յետոյ կոտորեցին՝ ամառի ու սառն եղանակով:

Այնուհետեւ, 1915 թուականի Ապրիլի լոյս 24ի գիշերը Պոլսում ձերբակալուեցին հայ մտաւորականութեան ականաւոր ներկայացուցիչներ՝ Կոմիտասը, Գրիգոր Զօհրապը, Դանիէլ Վարուժանը, Միամանթոն, Ռուբէն Սեակը և հարիւրաւոր ուրիշ գործիչներ, թուրքական մեծ իշխան պատգամաւորներ, գլխաւորապէս, գրողներ, արուեստագէտներ և այլն: Զրկելով ժողովրդին զինական և մշտաւոր ուժից, իր թիւսականներն այնուհետեւ ձեռնամուխ եղան Արեւմտեան Հայաստանի և ընդհանրապէս Օսմանեան կայսրութեան հայ ազգաբնակչութեան զանգուածային տեղահանութեան ու բռնազաղթին:

Հարիւր հազարաւոր անգլէն տղամարդիկ ու կանայք, ծերունիներ ու մանուկներ, բռնութեամբ հանուեցին իրենց օճախներից, քուլեցին դէպի անյայտ հեռուներ, որտեղ թուրքական ոստիկանութիւնը և կանոնաւոր զօրքը տեսնում էր իր ան գործը, ոչ ընչացնելով դժբախտ գոհերին թուրքապի միջոցով Արեւմտեան Հայաստանից հեռացուած բնակչութեան մի ամբողջ զանգուած ուղարկուեց դէպի Տէր Զօրի անապատները, ուր հարիւր հազարաւոր դժբախտներ զոհ դարձան սովին ու համաճարակին:

Հայերի ցեղասպանութիւնը շարունակուեց նաև հետագայ տարիներին, (ինչպէս նաև 1918 թվականին)՝ երբ թուրքական զաւթիչները ներխուժեցին Արեւելեան Հայաստան և հասան մինչև Պաշու Հետադադարի և Միջազգային Դիւանագիտական փաստաթղթերի ստեղծելուց, 1800-ական թուականներից սկսած մինչև 1920 թուականը, ցեղասպանութեան զոհ դարձան աւելի քան 2 միլիոն հայեր:

Անմեղ ու անօգնական մարդկանց ֆիզիքական բնաջնջմանը զուգահեռ՝ կիրառուած էր հայ բռնաճշգրտութեան և Հայ Ազգային, կրօնական, հասարակական կազմակերպութիւնների ունեցուածքի բացարձակ կողոպուտ, հայ մշակութային արժեքների ու յուշարձանների այրում ու ոչնչացում:

1919 թուականի Փառլիգի հաշտութեան քուլֆերանսի նիւթքով հաստատուած էր, որ թուրքիայի հայ զգաւրականութիւնը յափշտակուած հարստութիւնը՝ կազմել է մինչև 19 միլիոն ֆլորանք, այն ժամանակուայ Ֆրանսական դրամի արժէքով:

Հայ ժողովուրդը, ենթարկուելով եղեռնի արհաւիրքին, հուսնազանգ չէին գէպի ըսպանդանոց: Հազար տեղից խոցուած, վիրաւոր ու արիւնաքամ, նա չկորցրեց հաւատը՝ դէպի իր ուժն ու կարողութիւնը, դիմեց ինքնապաշտպանութեան, գոյատեւան հերոսական մարտերի: Վախում ու ծառախում, Եապին Գարահիսարում ու Ուրֆայում, Սասունում ու Մուսա Լեռան բարձունքներում, Ազ Տաղի լեռներում տասնեակ ու տասնեակ հազարաւոր հայեր զենք ձեռքերին, դիմադրեցին թուրքական արիւնշարուն ուժերին՝ հակահարուածներ հասցնելով դժոխ թշնամուն:

Հայ ժողովրդի հերոսական ինքնապաշտպանութեան սմնափաստաւոր դրուագը հանդիսացաւ Մարտարազատի հերոսամարտը, որի ընթացքում հայրենիքի քաջ զաւակները, հայ աշխատաւոր գիւղացիները մատուցեցին հազարաւոր հայեր զենք ձեռքերին, դիմադրեցին թուրքական արիւնշարուն ուժերին՝ հակահարուածներ հասցնելով դժոխ թշնամուն:

Հայ ժողովրդի հերոսական ինքնապաշտպանութեան սմնափաստաւոր դրուագը հանդիսացաւ Մարտարազատի հերոսամարտը, որի ընթացքում հայրենիքի քաջ զաւակները, հայ աշխատաւոր գիւղացիները մատուցեցին հազարաւոր հայեր զենք ձեռքերին, դիմադրեցին թուրքական արիւնշարուն ուժերին՝ հակահարուածներ հասցնելով դժոխ թշնամուն:

(Շար. 8-րդ էջ 4)

Ապրիլեան Ցնցիչ եւ Մեծատարած Ցոյցերը ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ Մէջ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Հայկ Մարտիրոսեանի երգիչները մենանուագէն հոգեւորական թերեւս Գրիգորի ողբերգի խօսքերն էին որ կ'արտասանուէին Մոն-սենէօր ձէյմս Ռիկնիի կողմէ, որ յուզումով վերջից 60 տարի առաջ հայոց դէմ կատարուած ցեղասպանութիւնը, որ երբեք կարելի չէ մոռնալ:

Ամերիկայացի Առաջնորդ Գրեյ. Թորգոմ Արք Մանուկեան, սրտապակշիւ պատգամով մը հանդէս գալով, յայտարարեց՝ թէ «Բընամոն այն նպատակը, որով կ'ուզէր հայ ազգն աշխարհի վերայն անհետացնել ամենավայ-

նակով կը քաղվէր ազգային իրաւունքներու ճամբէն»:

Այսպէս ալ տեղի ունեցաւ շարժումը:

Ժամը 12էն առաջ, արդէն ժողովուրդն սկսած էր հաւաքուիլ Մետիսքն Գրիգորի հրապարակը: Օգն ամպոտ էր, սակայն նորեկները կը խուժէին՝ նոյնիսկ մանուկներ, ծերեր եւ ամէն հասակի եւ գլխավորի մարդիկ: Անսպասելի տեղատարափը, կարծես իր թափով յարգահոս սրբութեով, ցոյց կու տար իր զայրոյթը՝ Մեծ Սեդեի ջարդարարներուն եւ միաժամանակ կը փորձէր Հայ Ժողո-

ւածն բացման խօսքն արտասանել: Միացեալ Յանձնախումբի ատենապետ Գրեյ Գ Տօնապետեան: Հրապարակ եկան շարք մը հետադարձ զրարներ: Քաղաքապետ Արքեմի Գրեյի ներկայացուցիչ՝ Սամուէլ Արքեմեան, պատշաճօրէն ներկայացուց մեծաւորին ջերմ զգացումները՝ թուրք ջարդարարներուն դէմ Հայոց հանդէպ: Սոսկեան Լիո Սարգիսեան, Ասպետեան եւ Հայուհի Պոյաճեան, ինչպէս նաեւ ուրիշ անձնակցութիւններ եւ պաշտօնական ներկայացուցիչներ (*) որոնց անունները թէեւ վերիպետներ ուղարկութիւնն, բայց խոստովանող դատաւարներէն թուրքիոյ սարքած ցեղասպանութիւնները: Կարգացուեցաւ ծերակուսական էտուրտ Գեներալին հեռագիր մը:

Հանդէս եկաւ Գոթթի Գոյաճար թերթի խմբագիր Տոթթ. Նուպար Գերպէրեան, որ հայերէն լեզուով իր հիացումն յայտնելով՝ հաւաքուած բազմութեան, բացառանչեց. «Աստուծոյ ցնցելու համար՝ ամէն ոք մասնիկ մը պէտք է ցնցուի»: Ան հաւատարմեց, որ Մեծ Սեդեի 60-ամեակի այս ցոյցերէն ետք, միանակապէս թերթը վերջ պիտի չգրէ: Միացեալ Յանձնախումբը յարատեւօրէն պիտի աշխատի ծանօթացնել Հայկական Դատը՝ մարդկային զեղանկութեան եւ պայքար պիտի մղէ մինչեւ վերջնական յաղթանակ: Ուժգնօրէն թելադրեց բոլորին, որ հայերէն սարգիւն շատ աւելի ոգեւորուելու համար հայկական բարեմասնութեամբ եւ զեղեցիկ մշակոյթով:

Կարգացուեցաւ ներկայացուցիչը յայտարարեց, որ մենք կ'ապրինք ռամկավարական երկրի մէջ՝ գեղեցիկ Ամերիկայի մէջ, սակայն անոր անունը վարկաբեկուած է ամէն տեղ, իր կարգ մը անփոք զեղանկներու գործունէութեամբ: Մասնաւորապէս շեշտը դրաւ Նախագահ Տորթի եւ Արտ. Գործոց Նախարար Բիսիի ճշգրիտ վրայ, որոնք կը ձգեն թուրք արեւնարբու բորիւններուն օժանդակել:

Յոյն գաղութի ներկայացուցիչը մեծ ցաւով նշեց, որ Հայ եւ Յոյն ժողովուրդը դարձեալ կրէին թուրք ցեղասպաններու արեւնառ լուծը: Դատաւարներով թրջական վայրագ կռուութիւնները խոր համակրութիւն ցոյց տուան Հայկական Դատի պայքարին:

Ժողովուրդը ցրուեցաւ հրապարակէն՝ իր աչքերն յառելով ապագայի շարժման ու յաղթանակին:

Նոյն երեկոյ Հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Սր. Վարդան Մայր Տաճարին մէջ, ուր բազմաթիւ ծաղիկապսակներ բերուած էին Հայրենակցականներուն կողմէ՝ ի յարգանս մեր Նահապետիկ սրբազան յիշատակին, իսկ Անթիլիանական թեմը սարքած էր յուշահանգստի «Մետիսքն Սքուէր» կարմըզի մեծատարած սրահին մէջ՝ աւելի քան 5.000 ժողովուրդի ներկայութեամբ, որ Գրեյ Գրեպիին Արք Սարգիսեան ջատագոված էր միանակապէս թելադրելով:

Մեր Դիմողութիւնները. Ն. խ, անհեռաձեռն կը համարեմք Հայոց Առաքելական Եկեղեցւոյ միաձուլումը՝ անվարան եւ օրինաւոր կեդրով, ի օգն Հայ ազգային ձեռնարկներու յաջողութեան: Եւ կ'որդ. Միացեալ Յանձնախումբի կազմակերպած այս ցոյցը, որ պիտի առաջնի փորձ, նշանակելի է,

Նիւ Եորքի բաղաձայնութեամբ Պր. Արքեմի Գրեյ, Սեյր Փաթրիքս Մայր Տաճարին մէջ ցաղակցութիւն կը յայտնէ ամերիկացիացի Առաջնորդ Գրեյ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի. աջի՝ Տ. Մամբրե Գեյ. Գոլգուեան (Լուսանկարը՝ ԿԱՐԳԻՍ ՊՈՂՈՍԵԱՆԻ)

բազ եղեռնագործութեամբ, չիւրնայեցով նոյնիսկ մանուկներուն, կիներուն ու ծերերուն, կ'աշխատեն մէջ ձախողած է: Հայ Ժողովուրդն այսօր կը բազմանայ ամէն տեղ, կը վերածննդի ապրելու ոյժով եւ ասիկա մեծ երաշխիք մըն է՝ արդարութեան շահիչները պատասխանելու համար:

Անձամբ հրապարակ եկաւ Նիւ Եորքի քաղաքապետ Արքահամ Գրեյ, որ Գետական յայտարարութեամբ Ապրիլ 24ը հռչակեց՝ «Յիշատակի Օր Հայ Մարտիրոսներուն եւ Մարդկային իրաւունքներուն Նախնանք Օր»: Արքահամ Գրեյ իր խորին համակրանքը յայտնեց հայ ժողովուրդին:

Այնուհետեւ խօսեցան Հ. Բ. Միութեան Նախագահ Պր. Ալեք Մանուկեան, Յունական Ողորդական Եկեղեցւոյ Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկայի Առաջնորդ Գրեյ. Յակոբոս Արք. Իվանքոս, ՄԱԿԻ մօտ Կիպրոսի Լիպսոսի Ներկայացուցիչ՝ Չենոն Ռոստիս, որ խիստ կերպով ձաղկեց թրջական յարձակումն ու ցեղասպանութիւնը Կիպրոսի մէջ, ինչպէս նաեւ թուրքիան օւժակողները:

Հանրաձայնօք երգել Մայքլ Բրայանի կարգաւ Մեծ Սեդեի զարհուրելի նկարագրութիւնը՝ վերապրողի մը պատմածէն: Երեսուսարգ երգիչ Արա Գերպէրեան հանդէսին մասնակցեցաւ շարականներով, իսկ Կոմիտաս երգչախումբը՝ հոգեհանգստեան երգերով, առաջնորդութեամբ Տոթթ. Արթուր Միսքեանի:

Ապրիլ 24ի բուն օրուան ցոյցը զոր կազմակերպած էր Հ. Յ. Դանիակցութեան, Ս. Դ. Հընչակեան եւ Ռամկ. Ազատական կուսակցութիւններու Միացեալ Յանձնախումբը, դարձաւ միաժամանակ միանակապէս մարտական, այն նշանակութեամբ, որ Մեր նահապետներ մեր մէջ կ'ապրին ու կը դառնան անցեակցելի ոյժ, երբ մենք կ'զիսակցենք անցեակցութեան իմաստին եւ վրե-

ւորդի պայքարի հաւաքական կամքը: Բայց ոչինչ փոխուեցաւ, երկինքէն թափուած փոքր անկարող եղաւ մարել հայութեան սրտին մէջ բարձրացած կրակը: Ոչ ոք հեռացաւ հրապարակէն, ընդհակառակն, նոր խումբեր կը միանային, ինչ փոքր թէ կարկուտ ալ տեղաւր:

Ժամը մէկին, երեք կուսակցութիւնները խորհրդանշող գրօշներով զլխաւորուող շարքերը, յառաջ անցան եւ թմբակայինները կ'առաջնորդէին քայլերը: Հսկայ բազմութիւնը երկար տողանցքով իր ընթացքը կ'առնէր: Գարգուած հարկաւոր ցուցատախտակները կը դատաւարէին թուրքիոյ սարքած անուիլի եղեռնագործութիւնը: Կը պահանջէին հայութիւնը յափշտակուած իր աւելցնելու ու Արեւմտեան Հայաստանը, ինչպէս նաեւ թուրք ջարդարարներու պատժումը: Կրկնապէս տղաք ու աղջիկներ կը վաճկարկէին բարձրօրէն՝ Ռ. ի ուղեք ճրարքս, «Թորքի մըսք փեյ» եւ այլ խառնելի պահանջներ: Տօգարձի շարքերը կ'արձագանգէին որոտալի բարձրութեամբ: Բազում թուրքիկներ կը ցրուէին տեղացի դիտորդներուն եւ անցորդներուն, թուրքիկներ՝ կարմիր արեւմտեան ներկուած ջարդերու բացատրութեամբ եւ Սառնիլ Դաւիթի մարտական կերպարով դրոշմաւած:

Թափօրը Նիւ Եորքի մեծ պողոտաներէն եւ փողոցներէն քաղց յուրջ երեք ժամ եւ դիմադրելով անձրեւին՝ աւելի ու աւելի՝ աշխույժ դարձաւ: Նշմարեցինք հաշտուած ծերերն ալ, թրջած, զլուախի հակ միջին սրունքը, գոռազանի օգնութեամբ, շարքերուն հետ քայլ կը պահէր մեծ ճիգով: Հարկ կար հարցնելու անունը: Կամքով յամառ Հայ մըն էր՝ առիւծի սիրտ կրող:

Ցուցարարներու վերջին կայանն էր Միացեալ Սղարկու կազմակերպութեան հրապարակ ուր պատրաստուած էին բեմ ու բարձրախօսի սարքաւորութիւնը:

Իրար սեղմուած բազմութեան

Գահիրէ, 9 Մայիս 1975

Գաղութեան խմբագրութիւն,
«ՅԱՆԱԿԻՐ», ԵԱՐԱՐԱՐՈՒԹԻՒ
Աստ

Եզրկատանայ մամուլին օրկաններէն՝ «Յուսարբ»-ին, Արեւին եւ Չեր շարժաթերթին 10 Ապրիլ 1975ի թիւերուն մէջ հրատարակուեցաւ՝ ստորագրեալներու ՌՍԾ ՆԱՄԱԿը յանուն անկողմնակալութեան եւ ճշմարտութեան, եւ որուն համար շնորհակալ ենք:

Մեր այդ Բաց Նամակով պահանջած էինք՝ Կր. Դատաւարները՝ խորագրով եւ 21 Մարտ 1975 թուակիր թիւ 30 շրջաբերականով վերջացող՝ զոյգ գրութեանց հեղինակներէն, որ ամենաուշը մինչեւ 20 Ապրիլ 1975, մեզ, ստորագրեալներու հասցէլին եւ մեր տրամագրութեան տակ գնէին՝ երկու անգամ Նամակներ, որոնք կ'էին Կը Դատաւարներուն անհատական եւ ձեռագիր ստորագրութիւնները: Միաժամանակ կը պահանջէինք, որ այդ զոյգ Նամակները ստորագրողները, յստակօրէն ընդունէին՝ իրենց Նամակով, թէ իրենք են միակ հեղինակները եւ լիակատար պատասխանատուները այդ զոյգ գրութեանց, ինչպէս որ մեր Բաց Նամակին ներքեւ, յստակ եւ անվիճելի, կար՝ մեզմէ իւրաքանչիւրին անհատական եւ ձեռագիր ստորագրութիւնը:

Մեր վերոյիշեալ հրատարակուած Բաց Նամակով, յանձն կ'առնէինք, անմիջապէս որ ստանայինք պահանջուած զոյգ Նամակները, վերոյիշեալ ձեռով փութով եւ հրապարակաւ պատասխանել՝ խնդրոյ անարկա՞յ զոյգ զրպայտագրութիւնուն ամէն մէկ կէտին, ապով փաստօրէն, ամբողջական եւ անխտելի հերքումը՝ իւրաքանչիւր ամբաստանութեան:

Անցաւ 20 Ապրիլ 1975ի որոշուած թուակալ: Զատացարգար ոչ մէկ Նամակ՝ այս ուղղութեամբ: Զոյգ զրպարտագրութիւնը մնացին առանց կնիքի՝ եւ առանց անհատական ստորագրութեանց: Եզրկապցութիւնը, այս պայմաններուն տակ, պարզ է եւ անխտելի: Դանի որ Կը Դատաւարները եւ 21 Մարտ 1975 թուակիր «Շրջաբերական»-ին հեղինակները քաջութիւնը չունեցան յայտնելու իւրաքանչիւրը՝ իր ինքնութիւնը, հետեւաբար զոյգ գրութիւնները, որոնք ընդհանուր բողոք, ընդդէմ եւ նողկանք յառաջացուցին մեր գաղութէն ներս, փաստօրէն զազրելի զրպարտագրութիւններ են՝ անուանարկումի սեւ եւ անարար լայն նպատակաւ եւ միտքերը պղտորելու եւ մոլորեցնելու շար դիտաւորութեամբ:

Այսպիսի գործելակերպով չէ որ կարելի է շահիլ գաղութի մը վստահութիւնը, ովքեր որ ալ ըլլան այդ անձերը:

Մենք մեզ կը վերապահենք ամէն իրաւունք այս ինչոյն աւելցնութեամբ:

Ստորագրութիւններ

ՍՐԹՈ ՊԵՂԵՔՆԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԿՍՏՈՒՆ ԳԻՒՐԳԵԱՆ

ԶԱԻԷՆ ՊԱՆԱՆԱՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՔԷՆԵՆԵԱՆ

ՕՆԵԻԿ ԱՆԻՍՅԱՆԱՆ

ՆՈՐԱՅՐ ՏԵՕՎԷՐԵԱՆ

ՅԱԿՈԲ ՀԱՄԱԿԵԱՆ

Յ. Գ. - Այս մեր ներկայ գրութիւնը դիմած էմ Լաւր բնագիր, ձեռագիր ստորագրուած օրկանակէր՝ «Յուսարբ» եւ «Անի» օրաթերթերուն պատասխան խմբագրութեանց, խնդրելով իրենց տր բարեհաճ մեր տոյն գրութիւնը հրատարակել, մեր կախալայն շնորհակալ լինով՝ իրենց Հիմնադրի, 15 Մայիս 1975ի թիւ 30 մէջ, տուած ըլլալով որ ներկայ գրութիւնը՝ հրատարակուած մեր ՌՍԾ ՆԱՄԱԿԻ հետեւողական եւ եզրակացնող պատասխանն է:

սակայն յաջորդ ձեռնարկով, որպէս Ամերիկայի հաւաքական բաղաձայնութիւն, անհրաժեշտ է պահանջել կառավարութեան, որ օրաւարտութիւնը մնալով իր լայն անցք բացուի պողոտաներուն մէջ, ուր չէ պատճառած ազդի մը վերապրող զաւակները սղագործեալ լինելով՝ սղոյ մեղեդիները Դատական երգչախումբով իրենց պայքարը:

Նիւ Եորք, Ն. Ե.

(*) Այս առթիւ «Տեղ Ամիցիքը Ռիփորթը» կը գրէ, թէ զլխաւոր բանախօսը եղաւ Զոհրէտէն Էտուան Պրե, որ կրնա ճան մը խօսեցաւ, վեր անցնելով հայ ժողովուրդին իրաւունքները եւ միաժամանակ ֆենդիսիզմով ԱՄՆի կառավարութեան՝ Թուրքիոյ ի նպաստ կեցուածքը: Անկախելի է պատմութիւնը խնդրելիքի եւ ծածկել թուրքերու կողմէ կատարուած ցեղասպանութիւնը՝ հայերու վրայ, 1915ից՝ ըսաւ երեսփոխանը, հակառակ կառավարութեան կողմէ եղած ամէն ճեղքման: Ան կոչ ըրաւ հայ ժողովուրդին, օտուրեցնելով իրենց պայքարը՝ վստահութեամբ:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

Խոսք տաւ նաեւ համայնական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ Պր. Սթաւրոս Հարաթիսի, եւ յոյն ժողովուրդին միասնակցութիւնը ու օժանդակութիւնը:

ՋԱՆԱԿԻՐ

ՅԶԳԱՅԻՆ ՊՐԱՄԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԼԵՄԱՆԻՐ

15
ՄԱՅԻՍ
1975

ՊՐ. ՎԱՀԷ ԼՄԱՅԵԱԿ ՍԵՐԳԵԱԿԵԱՆ
ՕՐ. ՆՈՐԱ ՕՆՆԵԿ ԱԼԵԽԱՆԵԱՆ
ԽՕՍԵՑԵԱԼԲ

ԳէյրուՅ-Մոնթրիալ
Մեր ջերմագին շնորհակալութիւնները.

29 Ապրիլ 1975

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՊԱՍԷԹ-ՊՈԼԻՍՏՆԵՐԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՍԷԹ ՊՈԼԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԼԻԿԱՅԻՆ ՄԷՋ

Հայրենի պատկերասրահներ մեծ նուաճում առաջացրեցին. Արդարեւ, 1975 թ. Միութեան պատկերասրահն ախտաբանութեան բարձրագոյն լիկայի խումբերու կարգին՝ հանդէս պիտի գայ նաեւ Ներսիսի ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտի կազմը (ՖԻՍԱ)։

Ներսիսի պատկերասրահները ցարդ հանդէս կու գային առաջին լիկայի ախտաբանութեան մէջ. Անոնք միշտ ալ լաւ դիտարկու վրայ գտնուած էին, յատկապէս վերջին 4 տարիներու ընթացքին։ Սակայն, Բարձրագոյն Լիկայ անցնելու իրենց ցանկութիւնը չէր իրականացած։

Այս տարւան ախտաբանական խաղերուն, հայ պատկերասրահները գերազանց խաղարկութիւն ցուցաբերեցին. Անոնք նախնական խաղերու ընթացքին գրաւեցին առաջին դիրքը, 24 լիկայ 19 կէս Եանդիլով։

Ապա, երեք երթարկներու առաջին երկու տեղերը գրաւողները մասնակցեցան յաւուկ մրցաւարի մր։ Այս մրցաւարի երթ մրցումները տեղի ունեցան Ռ. Լիկայի մէջ, իսկ դարձի մրցումները՝ Ն.

Բուսի մէջ, եւ աւարեցան Ապրիլի 8ին. Հայրենի խումբը երթ մրցումներուն 2 կէս ստանալով գրաւեց 4րդ տեղը, իսկ Ներսիսի մէջ կարելի եղաւ այդ բացը զոյգել, եւ ընդհանուր դասաւորման մէջ, Ռիկայի բանակայիններէն ետք գրաւել 2րդ տեղը։ Հայրենի կազմի մնացեալ մրցակիցներէն էին Ռիկայի «Վէճար», Քիւլի «Բանակայիններ», Ալմա Ոսայի «Լոմոնոսով» եւ Քրասնոսարի «Իւրուս»։ Վերջիւստի կազմեր դիւրին պատկերներ չէին. արդարեւ անոնց մէջ կան կազմեր, որոնք տարբեր տարիներու հանդէս եկած են Ն. Միութեան Բարձրագոյն Լիկայի ախտաբանութեան մրցաւարէն ներս։

Ռիկայի Բանակայիններէն Գոյնիսկ Բանի մը տարի յաջորդաբար, հանդի աջած են Ն. Միութեան ախտաբան եւ ժիւրյաժ. Սերոպայի ախտաբան խումբերու Բաժակին։

Հայրենի խումբին այս նշանակալի անկի պտերախօս կը դառնայ, երբ նկատուին Ն. Միութեան պատկերասրահներ կանոնաւոր վիճակը. արդարեւ, Ն. Միութեան արխարի եւ ողիմպիականի ախտաբան է։

ԵԳԻՊՏՈ - Ս. ՄԻՈՒԹԻՆ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՆ ՄԸ ՍՓՈՒՒ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒՄԻ ԵՒ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՈՒԹԵԱՆ ԳԾՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ՍԱՐԶԱԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆՈՒԹԻՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ԳԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍ. 1975Ի ԸՆԹԱՑԻՆ

Անցեալ, 29 Ապրիլ 1975. Ե. Գիպոսի եւ Ս. Միութեան միջեւ համաձայնագիր մը ստորագրեցին Պ. Ապտէլ Համի Հասան (Երեւ. եւ սփոռի գերագոյն խորհուրդի նախագահը) եւ Անաթոլի Քոլիզով (Ս. Միութեան Ողիմպ. Կոմիտէի փոխ-նախագահը), երկու երկիրներուն միջեւ սփոռի փոխանա-

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՖՈՒԹԲՈԼԻ ԱՌՅԵԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԾՈՎ «ԱՐԱՐԱՏ» ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՔԻԵՒԻ «ՏԻՆԱՍՏԵՆ» 3-2

Մայիսի 7ին, Ս. Միութեան ֆութպոլի ախտաբանութեան գծով մրցեցան Երեւանի «Արարատ»-ը եւ Քիւի «Տինաստեն»։

Այս մրցումը, որ տեղի պէտք էր ունենալ 12 Ապրիլ 1975, յետաձգուած էր «Տինաստեն» խնդրանքով։

Քիւի ախտաբանները այս մրցումին յաղթանակ տարին 3-2 արդիւնքով։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՆ

«Ջահակի» խմբագրութիւնը առժամաբար փոխադրուած է Հայկական Ընթերցասրահ (26 Յուլիս պողոտայ, թիւ 6) եւ կարելի է հեռ. խօսել թիւ 34908, ցնոր տնօրէնութիւն։

Աշխատանքի ժամերը՝ Կ. ա. 10էն Կ. Ե. ժամը 6 (բացի կիրակիէ)։

ԽՄԲ ԳՐՈՒԹԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

«ՕՊԵՐԻ ՏԷ ՓԻՐԱՄԻՏ»Ի ՄԷՋ

ՇԱՐԱՐ, 7 ՅՈՒՆԻՍ 1975, Կ. Ե. ժԱՄԸ 9:30ԷՆ ՍԿՍԵՍԼ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ԵՐԿՐԱԿԱՆ ԵՒ ԵՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈՒ ՅԱՅՏԱԴԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԷՄԻՐԱՏԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐՈՎ ԻՐ ԲԱԺԻՆ ՊԻՏԻ ԲԵՐԷ
ՀԱԼԵՊԱՀԱՅ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻ
ՕՐ. ԵՐԱՆ ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ «ՕՊԵՐԱ»ԻՆ ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱՄՈՒՄԲԸ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՌՏ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՆ՝ ԱՐԺԷԲԱԿՈՐ ՊԱՐԳԵՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ
ՄՈՒՏ-Բ. Դ. 200, ՃԱՇԸ՝ ԸՍՏ ՆԱԽԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Տոմսեր Եւ սեղան ապահովելու համար դիմել Հայկական Ընթերցասրահ, Եւ Երեւանի ժամը 8-10, բացի կիրակի օրերէն։ Կարելի է նաեւ հեռաձայնել 934908, 59706, 933296 եւ 55173 թիւերուն։

ՆՈՒԱԳԱՄՈՒՄԲԸ (ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՅԵԿԱՆՈՎ)

Գր. Արմենակ Գեորգիան, Իր ողբացեալ կողակիցին՝ Արշալույս (Սիրվարդ) Գեորգիանի մահուան քառասունօրին առթիւ, եւ իր դատեր՝ ողբ. Նորա Գեորգիանի մահուան քառասունօրին առթիւ ու անոնց քաղցր եւ անուշաւի յիշատակին, փոխան հոգեհանգիստի կը նուիրէ։

Այնքանիկ Հանգստեան Տան 2000
Աղքատախնամին (Գահրէ) 1000
Հայ Կարմիր Նաչիւն 1000
Ն. պարեանի ճաշի սեղանին 1000
Հ. Բ. Ը. Միութեան 1000
Եկեղեցւոյ Գայձառութեան 1000
Ամենայն Սրբոյ 1000
Գերեզմանատան 1000
Երեսօրհանին 1000
Արեւին 1000
Ջահակիին 1000

(Ստանալ Գահրէի Աղջային Առաջնորդարանէն)

Այլի Տիկին Տիգրանուհի Սէֆերեան եւ զաւակը՝ Գր. Վրէժ Սէֆերեան (Աղքատ), իրենց յոյժ սիրելի քրոջ եւ մօրաքրոջ՝ Վաստակաւոր ուսուցչուհի ողբացեալ Զարուհի Սէֆերեանի մահուան յիշատակին կը նուիրեն։

Հ. Մ. Ը. Մ. Նուպար (Աղքատ) 1000
Այնքանիկին 500
Աղքատախնամին (Աղքատ) 500
Ս. Գոգոս Գեորգի եկեղեցիին 500
Պողոսեանի ճաշի սեղանին 500
Հայկական Ընթերցասրահին (Գահրէ) 500
Տիգրան Երկաթի ուսանող. 500
Ֆոնտին 500
Երեսօրհանին 500
Հ. Բ. Ը. Մ. (Աղքատ) 500
Երեսօրհանին 500
Արեւին 500
Ջահակիին 500

(Ստանալ Էլիփար Հասարաւութեանէն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Օր. Նորա Օ. Ալիքանեանի ընդ Գր. Վահէ Համբակ Սեդրակեանի (ԳէյրուՅ) նշանախօսութեան բարեբանակ առթիւ, վասն խնդակութեան կը նուիրեն։

Տէր Ե. Տիկ. Վահան Նաչիւրեան 100
Տոքթ. Ե. Տիկին Նուպար Սուլթանեան 100

Հ. Մ. Ը. Մ. ՆՈՒՊԱՐ (ԱՆԷԲԱ)

Տէր Ե. Տիկին Նազարէթ Զամպաբեան 200 Ե. Գ. Կը Նըրի-րեն, վաստակաւոր ուսուցչուհի՝ ողբ. Զարուհի Սէֆերեանի մահուան քառասունօրին առթիւ։

ՆԻՐԱԶ

Լ. 295089

ՊԵՐԱԶ

ՊԵՐԱԶ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԻՒ

«ԱՐԺԷՔՆԵՐՈՒ ՈՐՈՆՈՒՄ»
Գաղասականներ Հ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ
Ա. Ե. Բ. ՀԱՏՈՐ
Սիմոն Սիմոնեանի Յառաջաբանով
337 էջ - 5 ՏՈԼԱՐ ԿԱՄ 2 Ե. Ո.
Դիմել՝ Փոստարկել 327, Գահրէ, Ե. Ա. Հ.

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ (Շարունակութիւն Ա. Էջէն)

աղքատ թիւներն եւ ժողովուրդներն միջեւ թշնամանք ու ատելութիւն սերմանող իմբերիալիտական պետութիւնները, ոչ միայն չեն դիմացան Արեւմտեանի տեղա-հանութեան ու բնաջնջման՝ երիտ-թուրքական ազգայնամբ քաղաքականութեանը, այլեւ օրիբիւ-օրեւ նպաստեցին հաւելի ցեղասպանութեանը։

Արեւմտահայութեան պայտապանութեամբ հանդիս եկաւ արեւելեան երկրներին առաջը դնել հասարակայնութեան ներկայացուիչները, աշխարհի ազնիւ ժողովրդապաշտպանութիւնը՝ Երիտթուրքական կառավարութեան յանցարար քաղաքականութիւնը։

Գերմանական պրոլետարիատի առաջնորդ Քարլ Լիբկեխտը, հայկական կոտորածներին առիւ հանդէս եկաւ հարցադրուելով Ռայխսթագում, իսկ «Սպարտակ» հոմունիստական կազմակերպութեանը հասցեագրած նամակում, նա ուղղակի մատնանշեց՝ որ «Թուրքական կառավարութիւնը կազմակերպեց հայերի սարսափելի կոտորածները, Սմաթլի աշխարհը դիտէ այդ մասին, ամբողջ աշխարհը դրա համար պատասխանատու է համարում նաեւ գերմանական կառավարութիւնը։

Վ. Ի. Լենինը եւ նրա ղեկավարները՝ Սեւրէյ Քիրովը, Ստեփան Ենաւեանը, Սեւր Օրդ-Նիկիճնը, Ալեքսանդր Սիւսնիկեանը, Սուրեն Սպանդարեանը եւ ուրիշ յեղափոխական գործիչներ, դատապարտեցին Երիտթուրքական չարագործութիւնները, Ս. Քիրովը, 1915-1916 թուականներին ուսական մամուլում հրապարակուած իր յօդուածներում, անարգանքի աւելին էր գտնում Թուրք բարբարոսներին՝ Հայաստանի ժողովրդին նոր ցաւեր պատճառելու համար։

Սիւրբոս կոչուած, արեւմտաւում է, գրում էր այդ ժամանակ Սիւրբի քաղաքում գտնուող Սուրեն Սպանդարեանը։

Երիտթուրք Թուրքների գաղափարներին դէմ իրենց դուրս գալիս բարձրացրին ուսանողները գրողներ ու մտաւորա-

կաններ՝ Մաքսիմ Կորցին, Վալերի Բրիւսովը, Նուրի Վախուրը, Նիկոլայ Սարգսեան, Նուրի Սարգսեան, հայ ժողովրդի բարեկամ, նորակերպեցի ակադեմիկոս Գրիգորի Սարգսեանը, արարական, աստորական հասարակական, քաղաքական ու գրական գործիչներ, որոնք հայկական կոտորածները համարեցին «Երազայն պատմութեան ամենասեւ էջը»։

Պաշտպանական գրողներ Գոթոպ Թերթը, Զարգրին, Նուրեւած առաջնորդուած գրեց. «Հայաստանը կարծես դարձել էր լուր առաջագէտ մարդկանց համակրանքի կիզակետը»։

Ի պատասխան երիտթուրքական ղեկավարների լուր յայտարարութիւններին, որ «Հայկական հարց» այլեւս գոյութիւն չունի, որովհետեւ այլեւ հայեր գոյութիւն չունեն, ուսեւ նշանաւոր գրողներ ձեռնախնդրեցին հայ մշակութիւնը արժեքներով թարգմանութեան ու պրոպագանդային։ 1916 թուականին, ուսեւ ժողովրդի մեծ զաւակ պրոլետարական գրականութեան հիմնադիր Մաքսիմ Կորցու խմբագրութեամբ, Մոսկուայում առաւել լոյս տեսաւ «Հայ Գրականութեան Ժողովածուն»։ Նոյն թուականին հրատարակուեցին Վալերի Բրիւսովի կազմած «Հայաստանի Գոգիւն» անթոլոգիան, որպէս մեծագոյն յարգանքի արտայայտութիւն՝ դէպի հայ ժողովուրդն ու նրա գրական ժառանգութիւնը, իսկ 1918 թուականին նրա «Հայ ժողովրդի պատմական ճակատագրի տարեգրութիւն» հիմնադրուեց։

Ինչ էլ ասեն Թուրքների պաշտպանները-գրում էր Բրիւսովը, ինչպէս էլ նրանք վկայական «Գեառական անհրաժեշտութեան» փաստարկները, ոչինչ չի կարող արդարապէս զանգուածային ջարդարար ամբողջ նահանգներին ամայացնելու գիւղերից ու քաղաքներից ժողոված բնակչութիւնը։

ՎԱՐԴԳԷՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆԱՆ
Վերջը յաջորդով)

Երեւանի Գրական Կենտրոնի Գրադարան

Երեւանի Գրական Կենտրոնի Գրադարան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍՍՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍԻԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 577—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՄԱՅԻՍ 1975

ՀԱՏԸ 260-ԴԷ 4 ԵՂ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

١٩٧٥ هـ — الخيس ٢٢ مايو ١٩٧٥

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Սարե կը հրատարակենք թերթի խմբագրի Եղիթը, Հինգաբթի, 24 Ապրիլ 1975, երեկոյեան, Գանձիւի Ամերիկեան Համալսարանի «Խորք Մեմորիլ Հոլ»-ի մէջ կազմակերպուած՝ եղեռնի 60-ամեակի և նուիրուած համահայկական հանդիսութեան յայտագիրին ընթացքին:

Գերազանցելի Հոգևոր Հայրեր, Յարգելի հայրենակիցներ, Այսօր, Ապրիլի 24-ի այս տխրահռչակ օրը, աշխարհի վրայ ամենուրեք, ուր որ հայեր կ'ապրին, Սայր Հայրենիքէն մինչև հեռաւոր Ամերիկաներն ու Աւստրալիա, հայութիւնը միահամուռ և միասնական կը նշէ 60-րդ տարեկիցը՝ քառերորդ դարու առաջին մեծ ցեղասպանութեան, որուն զոհը եղան մեր հայրերն ու պապերը և որուն միջոցաւ հայ ժողովուրդի դարաւոր թշնամին, փորձեց ընտելնել ու միանգամայն զոհող միջոցաւ այս երկրագունդին վրայէն անհետացնել ժողովուրդ մը՝ որ մարդկային պատմութեան ամենահին շրջաններէն, եղած էր շինարար, մարդասէր, մշակութասէր և խաղաղասէր, ու իր մեծ օժանդակութիւնը բերած էր մարդկային քաղաքակրթութեան:

Բարբարոս բանակներ, որոնք եկած էին հորով և սուրով աւերելու մեր երկիրը, և բռնութեամբ, կրօնափոխութեամբ կամ ալ միջոցներով ու հնարամտութիւններով, սակի բան վեց դարեր փորձած էին մեր ժողովուրդը ծաւելի իրենց ցեղի անուս, յետագէմ և տգէտ խմբաւորութիւններու մէջ, անկարող եղած էին հանել իրենց ծրագիրն ամբողջական իրականացմանը, ու թէև հայը, դարերով կը կրէր ծանր լուծ՝ այդ վայրենի իշխանաւորներուն, այդ բարբարոս ներխուժողներուն, և սակայն իր կարելի ամէն միջոցներով կը յաղթէր՝ ոչ միայն պահել իր ազգային դիմագիծը, այլ և կը յաղթէր մշակոյթի ու քաղաքակրթութեան գծով, հակառակ ամէն կարգի հարստահարումիւն ու ռմբակներու: Եւ սակայն ապրելակերպի այս որոնքներ, որ նման իր գերութեան, կարելի էր յաւիտեան տեսել: Ու ժԸ դարու վերջերուն և մասնաւոր ժԸ դարու կէսերուն, հայ ժողովուրդի անվեհեր զաւակներ, բազմութիւնը ունեցան ազատագրական պայքարի դրօշը բարձրացնելու, զոհուելու և հերոսանալու այն սրբազան նպատակով, որ այդ մեծագոյն զոհողութեանց իր փրկարար արդիւնք՝ ազատութիւնը պիտի սաւառներ Հայաստանի վրայ, ու ժողովուրդը պիտի տիրանար ինքնավարութեան իր արդար իրաւունքին:

Բարձրացուցին՝ ազատագրական պայքարի դրօշը, և պայքարեցանք բռնակալին դէմ: Ու մեր պայքարը կրնար չատ փայլուն արդիւնքներու հասնիլ, եթէ՝ չեզր բարեկամ և պաշտպան կարծեցեալ մեծ պետութիւններ, իրենց քաղաքական շփոխակերպեցեալ առաջնորդուած չզաւաճանէին մեզի, չզոհէին մեզ, փոխան իրենց տնտեսական շահերուն:

Հայ ժողովուրդին ազատագրական պայքարը եղաւ հսկայ, եղաւ անողոր: Հազարաւոր հայրենակիցներ լլկեց կենարդ նուիրութեան վասն ազատութեան, և հերոսացան: Կենաց ու մահու այդ պայքարը՝ կրնար իրմէ յուսացուած արդիւնքին մաս մը հասնիլ, եթէ, 1914 թուականին, եւրոպայի լիբերալները, Համաշխարհային պատերազմի մը՝ որուն մէջ կը մտնէին բոլոր մեծագոյնը, և իրենց ամբողջական շահերն ու ուղղութիւնը կը կ'որոշեցնէին միայն՝ իրենց ժողովուրդներուն հասարակեանց ու մահու այդ պայքարին վրայ:

Ու Հայ ժողովուրդը այս անգամ ևս իր մի սրմիւնով, լըբաւած իր բաղդին, ու ցիւղի մը ցիրաններուն ներքին թշնամի, բռնակալը, որ տանեակ տարիներ ստացիւկ ծաւալած էր միանգամ ընդ միշտ ընտելնել՝ ազատագրութիւն ոչ միայն երկրի ու երկրի, այլ և այդ ազատագրութեան համար պայքարող հայ ժողովուրդը, ու այդպիսով պատմութենէն սրբել ինչ որ հայ ժողովուրդի ինքնավարութիւն և ազատութիւն կը կոչուէր, և հայկական իրաւունքներու կամ հայկական դատի հարցի գոյութիւնը ի պաշտ վերացնել, ամենապատեհ առիթը ունեցաւ իր ունեւորին ծրագրերը գործադրելու, ու, 1915 թուի 24 Ապրիլի այդ տխրահռչակ օրէն սկսաւ՝ իր սխիւթած թիկ ընտելնելու ծրագրի գործադրութեան:

Հազարաւորներ, հարիւր հազարաւորներ, միլիոնաւոր անմեղ հայեր՝ մոտաւորակ մէկ, չգէտորակներ, դատաւարակներ, կիներ, հարսներ ու երեխաներ, իրենց սուրբ սուրբ, քրջեցան գէպի անժայրածիր անապատներ, խողովոցներն ու մորթատուներն, ու այս բոլորը՝ ի լուր եւ ի տես այսպէս կոչեցեալ եւ կարծեցեալ քաղաքակրթ եւ մարդասէր պետութեանց, որոնք ոչ միայն օգնութեան չհասան՝ կանխելու կամ գոնէ կասեցնելու (Եւրոպական թիկն էր 3)

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՆՇՈՒՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԵՒ ՍՓԻՒՌԻ ՄԷՋ

Մեծ եղեռնի 60-ամեակի նշումը՝ անխորհրդաց արդուութիւն եւ բացառիկ ռոմ գոցելու: Համայն (այսօր) իր, լար Հայրենիքէն մինչև հեռաւոր Միլիոնի սփեր, միաւորուած չեսնուած, գեղեցիկ ու հոգեպաշտ եւ իւրիւր իր պայքեց, ինչ որ կը գոցեցեղ հայը՝ իր պայքարի ու արդար անկախութեանց մէջ:

60-ամեակի նշումը արտակարգ նախաւորութիւն ստացաւ նախ պետական ու ժողովրդական՝ Հայաստանի պատմական մասնակցութեամբ, ինչ որ դուրս կու գայ ևս: Հայաստանի սահմաններէն եւ կը ստանայ համամիութեան արդարութիւն:

Յանձն Հայկական Հանրապետութեան Կոմիտէի ստեղծութեան Կեդրոնական Կոմիտէի Ա. Քաւալար՝ Կարէն Տէմիրճեանի, և Միութեան Կեդրոնական Կառավարութիւնը է, որ խոնարհած կ'ըլլայ դարուս առաջին ցեղասպանութեան զոհերուն առջեւ, որոնք կոտորուեցան եւ հայրենագիտեցան թուրք պետութեան կողմէ եւ նախագծուած ծագիլ մը համաձայն, որուն գործադրութեան հովանաւոր եղան Քալեպալան Գեւորճեանի, հուսկ ապա՝ Երուսաղեմի որոշ Տէմիրճեան:

Եղեռնի 60-ամեակի նշումը արտաւայելի կ'ըլլայ՝ քաղաքական ու պատմական բացառիկ նշանակութիւն կը ստանայ, որքանով հայը եւ զիւր գաղմկելով ստանի լուսաւոր յայտագրային նկատմամբ:

«ԱՐԱՐԱՏ»

ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՆՇՈՒՄԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Երեքշաբթի, 6 Մայիս 1975, իրանահայութիւնը պատմական օրեր ապրեցաւ:

Ապրիլեան եղեռնի 60 ամեակի առթիւ տեղի ունենալիք ձեռնարկները, 24 Ապրիլի օրը:

Պուրճ Համուտի քաղաքականութեան մարդաբանութիւն մէջ, պատմութիւն, հիւրերու քրիստոնէ, որուն մէջտեղը տեղ գրաւած է վարչապետ (այսօր) հրամարտած՝ Ռաշիտ էլ Սոլէ:

Իրան տեղւոյն ներքին խառնակութեանց պատճառով յետաձգուած ըլլալով, Մայիս 6-ին միայն հնարաւոր եղաւ կազմակերպել:

Այդ օրը, իրանահայութեան թիւեր, նախընթացը չունեցող երկրով մը՝ կարգապահօրէն տողանցեց Պուրճ Համուտէն մինչև Պուրճի հրապարակը, և զնաց ծաղկեպսակ զետեղելու իրանահայ ազատագրութեան համար մարտիրոսացած արար հելուս:

Ներու յուշարձանին առջեւ: Հարիւր հազարի համող հայերու այս հաւատարմական և յարգանքի ցոյցը՝ մեծ տպաւորութիւն ձգեց Գէյրուքի մէջ, ուր բոլոր օրաթերթերը երկար ու

բազմաթիւ սիւնակներ տրամադրեցին եղեռնի կապակցութեամբ ու լուսանկարներ հրատարակեցին:

Պուրճ Համուտի քաղաքականութեան մարդաբանութեան մէջ, համախմբուած էին աւելի քան յիսուն հազար հայեր: Լիբանանի կառավարութիւնը, յանձնարարեց փախչալիս Ռաշիտ էլ Սոլէի (որ նշանակաւից ելլով (Նախ. հիւս էր 2))

Ն. Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած են հանդիսաւոր նիստեր, հաւաքներ, դատաւարութիւններ ու խաղաղ ցոյցեր:

Պաշտօնական հանդիսութիւնները հովանաւորած է Հայաստանի Կոմիտէի Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէն և Կառավարութիւնը:

Ապրիլ 24-ի օրը հարիւր հազարաւոր հայեր այցելած են Միւսթաֆա Կաթաբիի Նահապետ Ծուշարձանը:

Կրօնական յատուկ աւարտը լուրջ է և հոգեհանգիստ տեղի ունեցած է Ս. Էջմիածնի մէջ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հովանաւորութեամբ:

Ամբողջ հայկական հանրապետութեան սահմաններէն ներս մէկ վայրկեան լուրջ պահուած է՝ Մեծ եղեռնի նահապետներուն յիշատակին, և պետական ու ժողովրդական Հայաստանը վերանորոգած է հաւատարմական իր ունեւոր՝ հանգեց զոհերու կտակին:

Ն. Հայաստանի Կոմիտէի Ա. Քաւալար Կարէն Տէմիրճեան արտասանած է խիտ ուշադրաւ ճառ՝ դատաւարութեան թրքական ցեղասպանութիւնը և Արեւմտահայութեան հայրենագրութեան:

Երեւանի քաղաքային յատուկ յայտագիր Հայաստանի Կոմիտէի 60 ամեակի առթիւ Ն. Միւսթեան Կոմիտէի Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի օրական Փրաւասոյի մէջ՝ լոյս տեսած է համապարփակ յոգուած, ակադեմիկոս վիկտոր Համարձումեանի ստորագրութեամբ, ուր կը նկարագրուի և կը դատաւարաւոր հայ ժողովուրդի շարքը, տարու դրութիւնը, իրաւագոյն ճիշդ միջև այսօր Յոգուածին մէջ տեղ գրաւած են վկայութիւններ՝ օտար պետական, հասարակական ու կրօնական դէմքերէ:

Հայրենի մամուլը եղեռնի 60 ամեակի առթիւ լոյս ընծայած է բացառիկ թիւեր: Աշխատակցութիւններ ունին հայրենի մասաւորականի, գրողներ, գիտնականներ ու պատմաբաններ:

Ամենփոքր (Հայաստանի Հեռագրական Գործակալութիւնը) եւ զոհեր 60 ամեակի նախօրեակէն սկսեալ սփռաւ հայ մամուլին կը հայթայթէ հարուստ նիւթ, որոնք կ'օգտագործուին արդէն հայ թերթերու կողմէ:

(Temp. mkn 6, 4)

ԳԱԶԵՐԻ ԶԱՅ ԵՐԻՏԱՍՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ
ԻՐ ԿԱՐԳԻՆ ՈԳԵԿՈՆԵՑ ՄԵԾ ԵՂԵՈՆԻ ԵՕ-ԱՄԵԱԿԸ

Հովանավորութեամբ և ներկայութեամբ թանկ և սիրելի զաւակներու՝ Ս. Ներսիսի Մ. Վրդ. Բաղդասարի, Կրկնի, 11 Մայիս 1975, Կ. Ե. ժամը 8.30ին, Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի նշանաւոր տարեգրքի Մարմինը, Հեղինակաւոր Նուագարանի Ազգ. Վարժարանի Գրադարանները, Սրահին մէջ, ճոխ յայտագիրով հանդիսութեամբ մը ոգեկոչեց Մեծ Եղեռնի վաթսուամեակը:

Հոգիով հայեր անգամ մը ևս եկած էին իրենց ներայութեամբ յարգելու՝ Մեծ Եղեռնի զոհերուն յիշատակը, միաժամանակ քաջաբերելու մեր նոր սերունդին այն անգամները, որոնք ազգային գոյակցութեամբ տոգորւած, միասնական և համագործակցական աշխատանքի լծուած են խանգարողութեամբ:

Եղբայրական պետական քայլերի նուագածութենէն ետք, Օր. Սիրան Կրկնիսեան բացման խօսքը կատարեց և բացատրեց հանդիսութեան իմաստն ու նպատակը:

Ապա Կենդանի պատկերէն ետք, յաջորդաբար և բաւական յայտնի եղբայրներ ունեցան Օր. Վիվիան Ոսկեան (Դաշնամուր), Պր. Վարուժան Գաղանձեան (արտաստեղծութիւն՝ Խ. Արմանի վերջը Հայաստանին), Պր. Վազգէն Բրուսեան (Մեղեդիք), Վարդապետ Կարախոսեանի մենակա-

տարութի՝ Օր. Թերեզ Ֆուա (մենակար) Օր. Մարո Սաղաթեան (մենակար, նուագակցութեամբ Պր. Արա Շ. մեղեդի), ապա խօսք՝ յանուն երիտասարդութեան, Պր. Վարուժան Վալթապետեանի կողմէ:

Դադարէն ետք, յայտագրի ընթացքին իրենց յաջող մասնակցութիւնը բերին Պր. Անտոն Փափազեան (Դաշնամուր), Օր. Ժիգէլ Նալպետեան (արտաստեղծութիւն՝ Էջմ Շողի), պատանի Արմէն Մաղումեան (Դաշնամուր), խմբերգ՝ Երիտ. Մարմին երգչախումբի կողմէ, զեկապարտեմամբ՝ Մօ. Եղ. Յակոբեանի և Դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Տիգրան Շամիրամ Դարմասեանի:

Վերջին խմբերգէն առաջ Պր. Պերճ Գոգորեան արտաստեղծեց ժառանգութեան Աւետիքի դէմ Ակոյա քերթութիւնը:

Հուսկ ուրիշ Տեղադրանք Հայր Սուրբը նախ իր խրատական ըրաւ հայ երիտասարդութեան և ապա Կոնգրեսի շնորհիւ փակեց սոյն հանդիսութիւնը:

Վստան ենք, որ այս առաջին և յաջող ձեռնարկէն խանգարողութեամբ, մեր գիտակցի և գործունեայ երիտասարդութիւնը, սիրով և հողով պիտի շարունակէ ձեռք ձեռքի աշխատիլ՝ յօ ուստ հայապապանման նուիրական գործին:

Զ. Գ.

4000000000 L
(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

— Գիտե՞ս թէ նշանուած եմ...

... Երանի, երանի ըսած չըլլայի... գիտե՞ք ինչ ըրաւ... ապտակե՞ց... ո՛չ... ամուսինը բերաւ որ զիս ծեծէ... ո՛չ... դաշտին մէջ զիս խայտառակե՞ց... ո՛չ... հապա... ըսէք... գտէք...

... Մէկ շունչով Նորայի տունը վազեց...

Հաւաքեց Նորան, հայրը, մայրը եւ...

— Ա՛յ իմինս է...

(Ասա՛ր ես եմ), Նորայի հայրը՝

— Պանայազ... (Ինծի նայէ):

(Նորայի հայրը երբ ի ըսաւ կ'ելլէ, Թրքերէն կը պոռայ...)

Յրանսուհին, պանայազը գերմաներէն կարծեց, աղաղակեց՝

— Իմինս է...

... Իմ վիճակս... դուք տեսա՞՞ք Ֆուլթայի տ մէջ, որ փոխանակ զնդակին զարնելու, ամբողջ ուսուցիչ հասակը զիմացիին ոտքին ոսկորին կը զարնէ, դիմացիին ոտքը օդը հանելով զնդակին տեղ...

... Այդ դիմացինը՝ ես եմ...

այ... այ... այ...

Նորայի հայրը՝

— Պանայազ... (Ինծի նայէ):

Յրանսուհին՝

— Մի խօսի՛ր գերմաներէն...

— Կը՛զզ... (աղբիկ):

— Assez de gaz...

Յրանսուհին դարձաւ Յրանայի լայն գետը ու պարպեց ինչ որ կար մէջը (L'amour, l'amour chante, tu m'aimes?):

— Իմինս է, իմինս է...

Սէ լը միէն... Սէ լը միէն...

(Գետի անունը չկարծէք, ոչ ալ չփաթէք Սէնին հետ Սէ լը միէնը...):

Նորա, շատ մարդու փրանսերէնով (Ֆրանսական՝ Գոնսիւլը ստորագրած է իր վկայագիրը), շատ զուտ Ֆրանսերէնով յայտարարեց՝

— Թէ նշանածս կ'առնէք, ո՛հ, առէք, այդ զիս չի բարկացընէր...

— Մեղսի... մեղսի... մեղսի...

— Ինչ որ զիս կը զարմացընէ այն է՝ որ ծեղի պէս մէկու մը ինկած է...

Յրանսուհին յանկարծ դարձաւ աւելի Պանայազ քան Նորայի հօր Պանայազները...

Կոտորտուած բաներու ծայներ առի...

... Նշանտուգաւ ալ մէջը...

... Եւ ես զարծայ ֆուլթայի դաշտին...

Ամէն կիրակի մրցում ունիմ, դաշտը, հազարաւորներու առաջ...

Ամէն Շաբաթ գիշեր, մըրցում ունիմ, իմ դաշտիս մէջ... երկու հոգի, եւ և եւ, և ինչ աւելի խաղ, ան և ես, ինչ անոյշ կօլեր, ան և ես:

Չկայ աշխարհի վրայ աւելի խնթնալիք քան չաւ աղաղակել (կամ մրմռալ)...

— 4000000000 L...

ԳԱՐՈՅՐ ՄԱՍԻԿԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

«ՕՊԵՐԺ ՏԷ ՓԻՐԱՄԻՏ»Ի ՄԷՋ

ՇԱԲԱԹ, 7 ՅՈՒՆԻՍ 1975, Կ. Ե. ԺԱՄԸ 9.30ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ԵՐԻՏԱՍՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԺՈՒ ՅԱՅՏՈՒԹԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԷՍԻՐԱՏԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐՈՎ ԻՐ ԲԱԺԻՆԸ ՊԻՏԻ ԲԵՐԷ

ՀԱԼԵՊԱՀԱՅ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ԵՐԻՏԱՍՍԱՐԴՈՒՀԻ

ՕՐ. ԵՐԱՆ ՔԵԶԵՃԵԱՆ

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ «ՕՊԵՐՃ»ԻՆ ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԸ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՌՈՏ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՐԺԷՔԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ

ՄՈՒՏՔ Ե. Դ. 200, ՀԱՇԸ՝ ԸՍՏ ՆԱԽԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Տոմսեր և սեղան ապահովելու համար դիմել Հայկական Ընթերցասրահ, ամէն երեկոյ ժամը 8-10, բացի Կիրակի օրերէն: Կարելի է նաեւ հեռաձայնել 934908, 59706, 933296 և 55173 թիւերուն

ՀԱՅԿԱԿԻՆ

Ողբ. Արմենուհի Արթինեանի մահուն կսկծալի առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին՝ Սիրանէյէն կը նուիրեն:

Տղար
Տէր և Տիկ. Գարեգին Գայրամեան 5
Մարտիկ Սօլ 5
Նուար Սողոմոնեան 5
Ժորժ Գայրամեան 5

Ողբ. Զուարթ Ճալալեանի դառնակիւծ մահուն տի ուր առթիւ վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Կարօ Վալթապետեան կը նուիրեն 200 Ե. Դ.:

ՄԱՐԱՏՈՒՆԵՐԻՆ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՅԿԱՆՈՎ)

Նկարչական ցուցահանդէսին գտած փայլուն յաջողութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Գրիգոր և Էլիզ Գարթամեան կը նուիրեն:

Արևիկ 1000
Հայ Գեղ. Միութեան 500
Աղքատախնամին 500
Այծեմիկիին 500
Հայ Կարմիր Քաշին 500
Գալուստեանի ճաշի սեղանին 500
Նուարեանի ճաշի սեղանին 500
Յուսաբերին 500
Ջահակիրին 500

(Ստանալ Արևիկէն)

Իր շատ սիրելի ամուսնոյն՝ ողբ. Գեորգ Գալուստեանի մահուն քառասունքին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին, Այրի Տիկին Ալիս Գալուստեան կը նուիրէ:

Եկեղեցոյ Գալուստեան 200
Աղքատախնամին (Գահրէ) 200
Այծեմիկի շահագուստեան Տան 200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին 200
Նուարեանի ճաշի սեղանին 200
Էլիզ Իւթին 200
Հայկական Ընթերցասրահին 200
Հ. Գ. Միութեան 100
Կոկանեան սրահին 100
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուարին 100

(Հելիոպոլիս)

Յուսաբերին 100
Արևիկ 100
Ջահակիրին 100

Նոյն տիւր առթիւ, Մար-

կոսեան եղբայր շրա՛ղ, Նուար և Հայկ և Համբարձում կը նուիրեն:

Եկեղեցոյ Գալուստեան 300
Գահրէի Աղքատախնամին 300
Այծեմիկի շահագուստեան Տան 300
Հայ Կարմիր Քաշին 300
Յուսաբերին 100
Արևիկ 100
Ջահակիրին 100

Նոյն տիւր առթիւ, Տէր և

Տիկին Զարեհ Ալթունեան (Մ.Ն.), Տէր և Տիկին Զաւէն Ալթունեան (Գալուստեան), կը նուիրեն:

Եկեղեցոյ Գալուստեան 200
Գահրէի Աղքատախնամին 200
Այծեմիկի շահագուստեան Տան 200
Հայ Կարմիր Քաշին 200
Յուսաբերին 100
Արևիկ 100
Ջահակիրին 100

(Բոլոր նուիրատուութիւնները

ստանալ Արևիկէն)

Հ.Ս.Ը.Մ.ՆՈՒՊԱՐ - ԱՂԵՔԱՆԴՐԻԱ

Պատրաստուեցէ՛ք Տարեկան Պարահանդէսին եւ Համահայկական Մրցաշարին

25. 26 եւ 27 ՅՈՒՆԻՍ 1975

Կը խնդրուի չխաչանել

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Սովե զինուորներ եւ սպաներ ուխտեցին կռուիլ միջին վերջին զինուորը՝ Սթալինի ամեն մէկ փողոցն ու տունը վերածուեցաւ ամրոցի, եւեթ ամիս անդադար, իսկ մեր եւ ակաճներ պայքարեցաւ քաղաքին մէջ, ինքեզ գործ հրացաններ եւ արագահար լաճներ բնաւ չդադրեցան կրակելէ: Օրեր եղան, որ մեր գործերին մէկ օրուան մէջ բեմամի 20-25 յարձակումներ եւ մղեցին: 1943ի Փետրուարի 2ին, զօրեղ պայքարի ետք, բեմամի բանակին մնացորդացը անձնատու եղաւ: Վրկայի մեծ հակառակակողմը վերջացաւ Լ. Թեմամիին ուր հիմնաւորակ եղած եւ սովե բանակը սկսաւ բեմամի գործադանդներ սովե հողամասերէն դուրս գել: Հայրեանք Մեծ Պատերազմին եւ Համաշխարհային Բ. Պատերազմին բնաւ քաղք արմատական փոփոխութիւն կրեց:

1944ին սովեական ամբողջ հողամասը ազատագրուեցաւ Ֆալստերէն:

Կարմիր բանակը սովեական սահմանը անցաւ եւ ազատագրեց Ռումանիան, Բուլղարիան, Պոլկարեան, Սուվուլիւիան, Ֆիլիպինեան, Նորվեգիան, Հունգարիան, Չեխոսլովակիան եւ Աւստրիան, որոնք գերմաներէն կողմէ ասպատակուած էին:

Պեղիքի ճանաչելի պարտեզի մը մէջ, սովե հերոսներ յախեցնական փուլով կը հանգչին ճեղքէն: Բարձր պատանդանքի մը, որուն վրայ կանգնեցաւ Եսովե զինուորի մը պրոպեգանդայաւոր ձանք, մէկ ձեռքի բռնած՝ սուրը, միջ միւս ձեռքով գործողալիք գրկած է փաթ մանուկ մը: Աղջնակը իր զուլիւր լիպսան հակած է իր ազատարար զօրեղ ուսին:

Այսեղ, Ֆալստ Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ, սովե զինուորներ եկան Սերայի ժողովուրդները ազատագրելու՝ արեւոյ Ֆալստի արեւութեան:

Ե. ԲԱՇԱՅԵՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Զուարթ Ճալալեանի դառնակիւծ մահուն առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն:

Տէր և Տիկ. Արամ Մովսէսեան 100

Ջաւէն Գայրամեան 100

Հ.Ս.Ը.Մ.ՆՈՒՊԱՐ (ԱՂԵՔԱ)

Ողբ. Անդրանիկ Գալուստեանի կսկծալի մահուն քառասունքին առթիւ կը նուիրեն:

Գ. Ն. և Ե. Դաւիթեան եղբ. 200

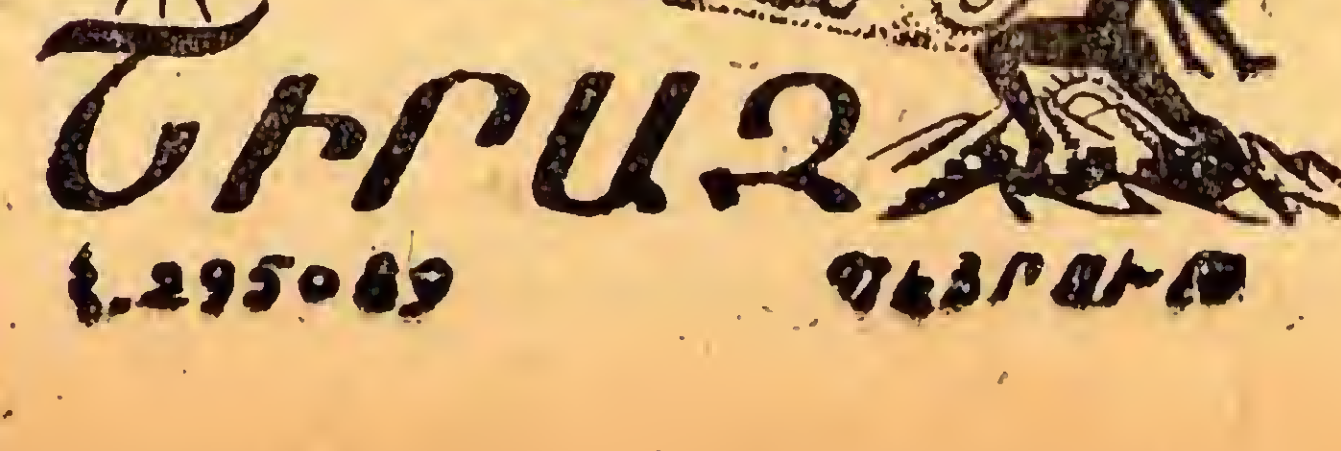
Տէր և Տիկին Կարապետ Տէր Արթինեան 200

Գր. Վրէժ Սէֆերեան 200

Տէր և Տիկ. Հայկազ Տէտեան 200

Ողբ. Վարդան Մուշեղեանի մահուն առթիւ նուիրատուութիւնները:

Տէր և Տիկին Կարապետ Տէր Արթինեան կը նուիրեն 300 Ե. Դ.:

Հ.Ս.Ը.Մ.ՆՈՒՊԱՐ 278

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱՐԴԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԼԵՄԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

مرتب ۱۱۱۱ بالقاهرة ج ۲۰۰۰ ت ۱۳۰۱۵

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سوريان (بالايدان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 8000

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Ֆինանսանատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 578 — ՀԻՆԳԵԱԹԻ 29 ՄԱՅԻՍ 1975

ՀԱՏԸ ՁԵՆՈՒԹԷ 4 ԵԳ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم ۵۷۸ — الخميس ۲۹ مايو ۱۹۷۵

ԵՂԵՌՆԻ 60 ԱՄԵԱԿԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջանախիւր»-ի)

Թէպէտ Վիեննայի համայնքը կը ներկայացնէ շատ փոքր թիւ մը, բայց նման ուրիշ մեծ հայ գաղութներու, կրցաւ լուսաւորել ձեռքով ոգեկոչել յիշատակը մեր նահատակներուն:

Համայնքիս մէջ կազմուեցաւ Ապրիլեան Եղեռնի 60 ամեակի յանձնախումբ մը՝ Եղեռնուոյ վարչութեան, Բարեգործական Միութեան, Հայ Միջպագային Ֆիլմարուեստի Միութեան, Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութեան անդամներէ, ինչպէս նաև հայազէտ Տիկին Էլիզապէթ Բառուէրէ, որ վերջին տարիներուն Աւստրիոյ բոլոր լուսագիրներուն մէջ հայ ազգի հայ մշակութի և հայ դատի շուրջ յորդանաններ կը գրէ:

Որոշուեցաւ՝
— Աւստրիոյ Կարմիր Նաչիի արիւն նուիրել:

— Աւստրիոյ Մարդասիրական Ընկերութեան (ԲԱՄԻԹԱՍ) 20.000 շիլլինկ նուիրել:

Կանգնել յուշարձան մը՝ Եղեռնուոյ բաղկի մէջ:

— Ս. Գառնարու մը՝ Միութեան Հայերու կողմէ, Աւստրիոյ ժողովրդին մէջ տարածելու մէջ:

— Կոմիտասեան համերգ՝ Երգչուհի Օր Անժել Կարապետեանի կողմէ:

— Սգահանգէս՝ մեծ սրահի մէջ:

Գլխաւոր գործունէութիւնը ստանձնած էին՝ Տիկին Էլիզապէթ Բառուէր, որ Աւստրիոյ թիւթերու պիտի տար յօդուածներ, ֆիլմարուեստի Միութեան ատենապետ՝ Ռեդիսթ Գր. Ա. Օհանջանեան, որ նկարահանուածներ պիտի ընէր Աւստրիական Հեռուստատեսութիւն համար, և Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութիւնը:

60 ամեակի յուշակատարումի շարքը սկսաւ 19 Ապրիլին, Տիկ. Բառուէրի մէկ յօդուածով՝ «Մոռուեցաւ Յիշատակութիւնը» խորագրով, որ լոյս տեսաւ Աւստրիոյ Յայթուէկ Թերթին մէջ, և որ խորագին գնահատուեցաւ:

Կիրակի, 20 Ապրիլ, առաւօտեան, Հայ Առաքելական Ս. Հովսէփի մէկ եկեղեցւոյ մէջ տաղուեցան Ս. Գառնարու, տեղւոյ Աւստրիոյ Հոգւ. Տ. Միքայիլ Մ. Վրդ. Գրիգորեանի կողմէ: Յետ պատարագի, հայեր և օտարներ հաւաքուեցան մեր Մշակութային Միութեան մէջ, ուր լսեցինք ձայնապնդի քերթի մէջ, որ խորագին գնահատուեցաւ:

Կիրակի, 20 Ապրիլ, առաւօտեան, Հայ Առաքելական Ս. Հովսէփի մէկ եկեղեցւոյ մէջ տաղուեցան Ս. Գառնարու, տեղւոյ Աւստրիոյ Հոգւ. Տ. Միքայիլ Մ. Վրդ. Գրիգորեանի կողմէ: Յետ պատարագի, հայեր և օտարներ հաւաքուեցան մեր Մշակութային Միութեան մէջ, ուր լսեցինք ձայնապնդի քերթի մէջ, որ խորագին գնահատուեցաւ:

Ազատութեան հայ քաջ մարտիկներ Մի քոչկէ մեր ազգը մնայ անհեռ, Պաղպառ քաղաքի ոսկի կանգնէ՝ Մեր հայ երկիր յետ պահանջի՝ Որբ գաւազներին իր մօր յանձնէ:

Գոյ մեր կանայք, հայ մայրիկներ Մեր ազգի եւ մեր գեղադիր բոլոր Մեր հայ լեզուն չմոռացնէ՝ Մեր պապական օջախի միջոցով պահէ:

Մեր սուրբ հաւատք անմահ մնայ՝ Որ մեծ ազգը մեր անխախտ դառնայ:

Նոյն օրը կէսօրէ ետք, Միութեան Միաբանութեան ընդհ. Արքանայր՝ Գրիգ. Տ. Գրիգորիս Վրդ Մանեան, հանդիսաւոր ձայնաւոր պատարագ մատուցեց քաղաքի խորհրդակցականներէն Ս. Գետտոյի մէջ, Լսեցինք Միութեան Երգչուհիները՝ զեկալարութեամբ Հայր Միքայիլ Ագաթի, և որ կազմուած էր վիեննացի և հայ երգչուհիներէ, յատկապէս Տիկին Էլիզա Գալաշեանէ, Յր. Այդա Բաղդասարեանէ և Օր. Անժել Կարապետեանէ: Հոգեհանգստեան պաշտօնը կատարեց տեղւոյ հայ հոգեւոր հովիւը:

Երկուշաբթի, 21 Ապրիլ, առաւօտեան, պատուիրակութիւն մը՝ կազմուած Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութեան կողմէ, զնաց Սարգսիւրական Ընկերութեան կեդրոնը (ԲԱՄԻԹԱՍ) ու Մոնսիէր Ունկարի յանձնէր 20.000 շիլլինկ չէք մը, ի յիշատակ նահատակներուն և ի նպատակ պատերազմի ազատեաններուն: Աւստրիոյ հեռուստատեսութիւնը նկարահանուած ըրաւ:

Երեկոյեան տեղի ունեցաւ Օր. Անժել Կարապետեանի կողմէ, նուիրուած Կոմիտաս Վարդապետին, Փալէ Փալթի Մշակութային կեդրոնի (ՊԵՐՓԵՆ) սրահին մէջ: Ան իր առաջ ձայնով մեղմէկ ժամ առաջնորդեց Կոմիտասի շարքերին մէջ: Գնահատելի էր Օր. Անժել Կարապետեանի զեկեղեկ զարգացումը. ան թարգմանած էր գերմաներէն լեզուի՝ Կոմիտաս Վրդի ստեղծագործութիւններէն:

Զրեքշաբթի, 23 Ապրիլ, Հայ ուսանողներն ու երիտասարդներ փութացին Աւստրիական Կարմիր Նաչ, նուիրելու անոր ի յիշատակ Ապրիլեան Եղեռնի զոհներուն: Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութեան թիւթեր, իր մօտ 75 անդամ և անդամուհիներուն ուղղած էր կոչ մը, որուն մէջ կը շեշտէր իւրաքանչիւր հայու անխախտ պատրաստութիւնը՝ հանդէպ հայուն: Եկան շատեր... նոյնիսկ Երիտասարդներ, Նկարահանուածներ իւրաքանչիւր Օհանջանեան՝ հեռուստատեսութիւնը համար: Կարմիր Նաչի պաշտօնատեղւոյ մէջ, հայրենասէր Գր. (Նաչ. տես էջ 2)

ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՆՇՈՒՄԸ՝ ՍՓԻՒՌԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

ՄԻԱՅ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Մեծն Պոսթոնի և շրջակայքի հայութեան համար, Մեծ Եղեռնի վաթսուամեակի յօդուածի տօնակատարութիւններուն մեծագոյնը - աննախընթացն ու անմոռանալին - սեղի ունեցաւ ժողովրդային խաղաղ ցոյցին վաղորդային՝ Ապրիլ

13, Կիրակի օր, կէսօրէ ետք, ժամը 2.45ին, Պոսթոնի Սթեթլըր Հիլթըն մեծ պանդոկին Վերնտ Պոլլուս մանուկ ընդարձակ և շքեղազարդ սրահին մէջ, որ ամբողջութեամբ լցուած էր Մեծ Եղեռնի յիշատակը յարգող և ազգային միասնականութիւնը

գնահատող բազմահարկը ազգասէր հայերով:

Հանդիսութիւնը սկսաւ ամերիկեան ազգային երգին և ազգամշտուն «Տալուրիկի» կատարումով՝ Արմէն Կիրակի Լիդմէ և զոր ժողովուրդը ունկնդրեց յոռակայս:

Առաջին հերթին խօսք առաւ յոյնեամերիկեան մեծագոյն մշակութային միութեան՝ Ահեփաի ներկայացուցիչը՝ Գր. Փիթըր Սթէյմըս, որ գտաւ սիրուն սիրտ թափանցող բառերը՝ յոյն ժողովուրդին յարգալից համակրական զգացումները արտայայտող՝ հայոց և Հայ դատին հանդէպ. ան միաժամանակ ուժեղ բառերով դատաւարտեց թուրքերուն հին ու նոր հարստահարութիւնները, կոչ ընելով ամերիկեան կառավարութեան՝ արդար կեցուածք որդեգրել թուրքերի դէմ:

Հանդիսութիւնը ունէր գեղարուեստական ընտիր բաժին, որ գործադրուեցաւ յաջողութեամբ:

Այս հանդիսաւոր առիթով, որորում էր որ երեք կուսակցութեանց ներկայացուցիչները արտայայտուէին: Այսպէս, Հ.Յ. Դաշնակցութեան կողմէ, այդ կազմակերպութեան Ամերիկայի շրջանային վարիչ քարտուղարը՝ Տորթ. Գէորգ Տօնապետեան կարգաւոր պատրաստած խնամակալ խօսքը, որով որդեկանայ այս առթիւ թափուած միացեալ ճիգերը, գնահատեց երիտասարդութեան մասնակցութիւնը այդ ճիգերուն և ի միջի այլոց քաւաւ: «Ազգերը մարդկութեան կը բերեն այն, ինչ որ կը յատկանշէ զիրենք. թուրք պատմութիւնը զարգերու վկայարան մըն է, Այնուհետեւ, Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան կողմէ, Ամերիկայի Շրջ. Վարչութեան ատենապետ ընկեր Սրսէն Շերեքեան կարգաւոր պատրաստած երկարաշունչ խօսքը, մանրամասնեցաւ պատմական տուեալներով և թրքական բարբարոսութիւնները դատաւարտող եղբակացութեամբ:

Իմամկավար Ազատական Կուսակցութեան կողմէ խօսեցաւ, «Գայարի խմբագրապետ Տորթ. Նուպար Գէրգէրեան, որ շեշտեց Մեծ Եղեռնի բացառիկ կարեւորութիւնը՝ հայ ժողովուրդին համար. «պա՛վեր սուս միջ-կուսակցական համաձայնութեամբ գոյացած ազգային միասնականութեան ուժին և զայն յսկիւ ժացնելու անհրաժեշտութեան բարոսորդ գեյը՝ ասկէ (Նաչ. տես էջ 3)

ՀԵՌԱԳԻՐ ՄԵԾ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՍԻԶԱԶԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Մեծ Եղեռնի Ոգեկոչման Համազգային Կեդրոնական Մարմինը, Ապրիլի 24ին, յատուկ հեռագրերով յղեց մեծ տեղութեանց և Միջազգային մարմիններուն, պահանջելով ցեղասպանին դատաւարտումը և հատուցում հայ ժողովուրդին: Այսպիսի հեռագրերը զրկուեցան յատկապէս Սպ. Պորհուրդի մնայուն 5 անդամներուն, Ս. Միութիւն, Ս. Նահանգներ, Մ. Բրիտանիա, Ֆրանսիա և Թուրքիոյ:

սա և ժող. Զինուորաւոր, ինչպէս նաև Սպ. Պապին, Մարդկային Իրաւանց Յանձնախումբին, Եւրոպական Պորհուրդին, Ամերիկեան Ազգերու Կազմակերպութեան, Առաքելական Լիկային, Ամերիկեան Միութեան Կազմակերպութեան, Հարաւ Ասիական Ազգերու Կազմակերպութեան, Եկեղեցիներու Համաշխ. Պորհուրդին, Հիւսիսեւրոպ. Համաշխ. Պորհուրդին և Իրաւագէտներու Միջազգային Յանձնախումբին:

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՈԱԾԻՏ ՍՈՒՂԻ ԵՆՈՅԹԸ

24 Ապրիլ 1975, Հինգշաբթի, կէսօրէ առաջ ժամը 11ին, Վարչապետ Սուր Կառավարական Տան իր գլխաւորակցի մէջ ընդունեց Մեծ Եղեռնի 60 ամեակի Ոգեկոչման Լիբանանի Համազգային Մարմնի պատուիրակութիւնը:

Այս առթիւ Վարչապետին ներկայացուեցաւ յուշագիր ու անոր կցեալ բացատրական նամակ:

Այժմ կը ներկայացնենք Լիբանանի Վարչապետին այս առթիւ ունեցած ելոյթը:

Այսօրուան խորհուրդը մեզի համար ալ նուիրական է, եւ մեր սրտին մօտ է մեր պահանջը, քանի որ մեզ ալ նախապէս ըրեցինք խղճութիւնները եւ վայրագութիւնները:

Եւ զորհալի եմ այն զգացումներուն համար, զորս յայտնած եմ մեր Յուսկիցի կողմէ նամակին մէջ: Եւ զանոնք ուղղուած կը նկատուին միայն իմ անձին իբր վարչապետ, այլ ամբողջ կառավարութեան եւ Լիբանանին, որ մեր ալ է այսօր:

Իբրեւ հպատակներ երկի Օսմանեան Կայսրութեան, մեզի հերթը կը ընկնէ միեւնոյն հակառակորդին, Յուսկի եւ որ օսմանեան յիշատակութիւնները ձայնալիզուէին իրենց բրնձիւր, այլապէս օսմանեան պետութիւնը կը զոհարարէր այլ ուղիով լեյաւալ, և ասկէ կը օսուէր նոյնիսկ քուրդ ժողովուրդը: Բռնագաղթէ ի վեր, նոյնիսկ Պոլսոյ մէջ, մեծ զարգացում չենք նկատեր այսօր:

Մեր ցանկութիւնն է, որ միեւնոյն Մայիս 6ը, երկից Եւրոպական կայսրութիւնը հանդարտ կ'ըլլայ, եւ մեզի հնարաւորութիւն կ'ունենանք արժանապաշտ կերպով նշելու զայդ բարեկամները: Եւ այսօր 10 ոչ միայն իբրեւ վարչապետ, այլ նաեւ իբր պարզ քաղաքացի ինքի ինքեւ բաժին-պարտականութիւնը կ'առնուի այս առիթով:

Բոլոր ժողովուրդներուն ժամերը կը պահանջուէն - արդարեւ եւ մասնաւորաբար պաղտախնդիրներու - որ աշխարհ զգայ եւ հասկնայ ինչ ինչ յանցագործութիւն, որ կընայ զերմ մեզ համապատասխան պատիժ:

Լիբանանի պարտականութիւնն է զօրավիզ Կազմել մեր դատին, Ձեր պատմութիւնը ինքեւ կը խնդրէ բաժնի մը զոր հաւաքաբար եւ պարտական է ինքեւ կերպով կատարելու:

Եւ իմ կողմէ պատրաստ եմ վերցնելու իմ բաժնիս, եւ իմ կարգիս պիտի խօսիմ Ն. Վ. Նախագահին եւ նախարարներուն, յաւակալիս Ա. Եւրոպ. Գործոց նախարարին, որպէսզի անհրաժեշտ եղեւ կը պահանջուի մեզի այս առիթով:

280

ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՆՇՈՒՄԸ ՍՓԻՒՌԻ ԼԱՅ ԼԱՄԱՅՆՔՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

(Շարունակություն Ա. Էջ 4)

Ետք ազգովին Հայ Դատ հետապնդելու առնչությամբ:

Այս առթիվ քանկրեմենի Մըր-Քոմիթի-ի յուշատախտակ մը և ծերակուտական էտուրքտ Բենեդիկտի աշտանակ մը նըւրիւ-ւեցան, երկուքն ալ պատրաստուած արուեստագէտ աստղ-ծագործ Կարապետ Նաճարեանի կողմէ: ՊՊ. Մըր-Քոմիթի և Բենեդիկտի, ինչպէս նաեւ յիշատակութեան արժանի քանկրեմենի թամբս Մըր Երըլ Կրտսեր, Հայ Դատի ջերմ պաշտպաններ եղած են միշտ:

Օրուան զխաւոր ատենալսօրը՝ Փետրվարի 10-ին լսարանէն փոքր Վարդան Գրիգորեան կատարեց հիմնադրութեան թիւն մը, հարուստ պատմական տուեալներով, որոնք զօշափայլեցին ժննդի թիւերը, համալսարանական շարժման և Իթիքիտի իրերայաջորդ քաղաքականութիւնները: Այնուհետեւ, ան տուաւ թրքական ցեղասպանութեան բազմաթիւ փաստեր, որոնց շարայարումը և մանաւանդ զոհոնք ներկայացնելու իւրայատուկ ձեւ խորապէս տրւաւ:

Փ Ա Ր Ի Զ

Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ, ժամը 3:30-ին, Փարիզի Ս. Գովհաննու Մկրտիչ եկեղեցին սկսեալ Վաթսունամեակի ոգեկոչումը: Մատուցուեցաւ Ս. Գատարագ՝ Նահատակներու յիշատակին: Ներկայ էին քոյր եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ. Գերպ. Գերլուկը ներկայացնէր Փարիզի Արքեպիսկոպոսը, (Լալ-դինալ Մարթի, Ֆրանսայի յունաց Արքեպիսկոպոսը և Տիեզերական Գատարարի ներկայացուցիչը մեթոդիստ Մեյն-թիս, որուն կ'ընկերանար ընդհ. փոխանորդ Գերպ. Ժերմի, Անկիթեան եկեղեցւոյ կողմէ հայր Թոմէ Կրիսէլլերը, Ռուսմանիոյ Օրթոտէքս Եկեղեցւոյ՝ Գերպ. Թէֆիլ Իոնէսթը, Մոսկուայի ռուս Օրթոտէքս Եկեղեցւոյ՝ Փարիզի առաջնորդ Գերպ. Ժորժի ներկայացուցիչը, յոյն Կաթողիկէ Մելքիթ Եկեղեցւոյ Էկզարք, Գերպ. Նասրալահ, մարտիկ Եկեղեցւոյ Էկզարք Գերպ. Մաալուֆ, հայ Կաթողիկէ եկեղեցւոյ կողմէ Յարութիւն Վրդ. Չափկեան, Հայ Աւետ. Եկեղեցւոյ վերապատուելի Գարեգին Սիւլեան:

Բաւաճայն պատարագէն ետք (որուն իր մասնակցութիւնը բերաւ նաեւ Լիբանանէն հիւրաբար Փարիզ գտնուող երգչուհի Ար-փիլին՝ Փեհլիվանեան), քորոզեց Սերովբէ Արքեպ. Մանուկեան նախ հայերէնով, ապա՝ ֆրանսերէնով: Թիւրքիէ ետք, թէ 1915 Ապրիլ 24ին 20րդ դարու առաջին ցեղասպանութեան նախաքայլը կատարեցին թուրքերը, անդրադառնալով ետք նաեւ գործադրուած անկարագրելի խոզոտութեանց, Սերովբէ Արքեպ. շեշտեց թէ աշխարհի մէջ խաղաղութիւնը ամբողջական ու մնալուն չի կրնար դառնալ մինչեւ այն ատեն՝ որ կան անիրաւուած ժողովուրդներ:

Կրօնական արարողութիւնէն ետք, ժողովուրդը ուղղուեցաւ Շան Գ'էլիզէ, ուր արդէն հազարաւոր հայեր, գրեթէ բոլորը երիտասարդներ, խռնուած զբաղանքին: Կազմուեցաւ շքեղ թափօր մը, գլխաւորութեամբ Հայ Նախկին Ռազմիկներու կազմակերպութեան անդամներուն, որոնք ֆրանսական եռագոյն դրօշակով յառաջացան մինչեւ Յաղթական Կամար: Երիտասարդները բաշխուին մեծ պատաստաներ կարգաձեռն օրուան խորհուրդը նշող, հարիւրաւոր ուրիշներ կը ցրուէին ցեղասպանութիւնը յիշեցնող թուցիկներ:

Զինուորական նուագախումբը կը նուագէր ոգեբերական, ծաղկածուկի գետեղուէն ետք, արծաթեղեցաւ Անձանթ Զինուորի Յուշարձանին բոցը:

Երեկոյեան ժամը 9ին, Փըլէյէլ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ 60 ամեակի Ոգեկոչումը: Ժամը 8ին սկսեալ ժողովուրդը կու գար լեցնել 2500 հոգինոց այս սրահը, ուր առաջին անգամ ըլլալով ներկայ եղաւ նաեւ խորհրդային դեսպանատն Ա. Զարուհար Զ. Լիւրիան:

Շոփէնի մահերգին փոխարէն սրահէն ներս սփռուեցաւ Շառլ Ազնաւորի վերջին երգը՝ «Անճի Եկեղեցւոյ»:

Հանդէսին բացումը կատարեց Սերովբէ Արքեպ. Մանուկեան: Ան ի մէջի այլոց մաղթեց որ 60 ամեակը դառնայ գիտակից կեանքի մը կոչը, մեր դատը տանելու միացեալ ուժերով:

Ապա Աւետ. Եկեղեցւոյ կողմէ խօսեցաւ վեր. Գ. Սիւլեան:

Հայերէնով բառախօսեց Զարեհ Մութաֆեան, որ ծանրացաւ հայ ժողովուրդի խաւաղասէր նկարագրին վրայ և հարց տուաւ թէ ինչու ջարդուած է այդ ժողովուրդը:

Ֆրանսերէնով խօսք առաւ երեսփոխան - քաղաքական ժողովի Ֆրանչեսքի: Հինգշաբթի օրուան իր ելոյթին, ան անգամ մը ևս ցոյց տուաւ իր կեցուածքը՝ Հայ Դատի նկատմամբ: Զարեհեան հակիրճ պատմականը ընելէ ետք, շեշտեց թէ կարելի չէ ժխտել կամ ուրանալ ինչ որ պատմական ճշմարտութիւն է: Ան յիշեց նաեւ, թէ որոշած է յուշարձան մը բարձրացնել տալ Արփորվիլ՝ ի յարգանս Ապրիլ-եան Նահատակներուն:

Ֆրանչեսքիի ճառէն ետք, դարձեալ ֆրանսերէնով խօսք առաւ Ռուբէն Միլիթ:

Զառեռու բաժին մը, որուն կը մասնակցէին Դպրոցասէր Տիկնանց և Սամուէլ Սուլուս:

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ ԵՂԵՌՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ

(Մասնաւոր քորակցութիւն «Ջանհիթ»-ի)

Գուկարիոյ լեռնան Մշակութային միութեան կեդր. վարչութիւնը, այս տարի եղեռնի 60 ամեակին առիթով, երկրին 15 քաղաքներու մէջ իր մասնաճիւղերուն գրաւոր հրահանգած էր՝ մեր մէկուկէս միլիոն զոհերուն յիշատակը յարգելու համար հանդիսութիւններ կազմակերպել:

Ռուսէի լեռնան մասնաճիւղն ալ իր կարգին ոգեկոչեց եղեռնի 60 ամեակը, Երեքշաբթի, 22 Ապրիլ 1975, իր սեփական ակումբին մէջ: Կոծ բազմութեան մը ներկայութեան, որոնց մէջ կը գտնուէին նաեւ՝ Տէր Զօրի անապատներէն վերապրողներ: Ատենապետ Վահրամ Յովսէփեան հանդիսութիւնը բացաւ յայտարարելէ ետք հրաւիրեց ներկաները, որ մէկ վայրկեանի յոռնկայս լռութեամբ յարգեն զսրբու առաջին ցեղասպանութեան զոհերուն յիշատակը:

Ապա խօսք առաւ, Սոֆիալէն ժամանած, միութեան Կեդր. վարչութեան նախագահը՝ Գ.

Գարրէլեանը, որ մօտ մէկ ժամ տուած իր բանախօսութեան մէջ, անդրադարձաւ նաեւ ցեղասպանութեան օրերուն հայ դիմադրական ուժերուն հերոսական պայքարներուն՝ Տարօնի, Վանի, Շատախի, Սասունի, Շապին Դաւրահոսարի, Հաճընի, Զէյթունի, Այնթապի, Մուսա Տաղի և այլ վայրերու մէջ: Ընելէ ետք ցեղասպանութեան ամփոփ պատմականը, ան իր խօսքերը վերջացուց, յիշատակելով՝ Արարատի ստորոտին ծնունդ առած և ծաղկող Սովետական Հայաստանը, ուր անվտանգ կ'ապրի և կը բարգաւաճի մեր ժողովուրդը:

Ռուսմանիոյ և Գուկարիոյ Հայոց Առաջնորդ Գերպ. Տ. Տիւրան Ս. Եղա-ի մասնաւոր շքեղաբարականին ընդառնելով, Ապրիլի 27ին, Կիրակի, բոլոր հայ թմերու եկեղեցիներուն մէջ տ'ղ' ունեցաւ պատարագ և հոգեհանգիստ, խուներամ հաւատացեալներու ներկայութեան, և ամենուրեք արտասանուեցան քարոզներ:

ՎԵՀ. ՎԱԶԳԷՆ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՍՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Գուկարահայութիւնը անհամբեր կը սպասէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին այցելութեանը, որ պիտի սկսի 16 Մայիսին: Վեհափառ Ռուսմանիա իր այցելութեան աւարտին, պիտի ժամանէ Սոֆիա: Վեհին այցելութիւնը պիտի տեւէ մինչև Մայիսի 28ը:

Կիրակի, 25 Մայիս 1975, Վազգէն Ա. հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ և քարոզէ Փլովտիւի մէջ, ուր կ'ապրին շուրջ 6000 հայեր: Այս առիթով Գուկարիոյ բազմաթիւ քաղաքներէ ու խոտակեցութիւններ կազմակերպուած են դէպի Փլովտիւ:

Ռուսէին ալ 50 հոգի մեծ օթովիւսով կը մեկնին դէպի Փլովտիւ:

Վազգէն Ա. Կաթողիկոս Սոֆիա կ'այցելէ 16-19 Մայիս, ապա 20-22 Մայիսին՝ Վառնա, Իււ

յետոյ Փլովտիւ՝ 23-25 Մայիս 1975: Վերադառնալով Սոֆիա 26 Մայիսին, Վեհափառ կը մնայ այնտեղ մինչև 28 Մայիս ու ապա կը մեկնի Մոսկուա:

ՅԱԿՈԲ ՍԻՆԷԼԱՆ
Թուրք, 12 Մայիս 1975

«Զ».- Համաձայն մեզի հասած տեղեկութեանց, Վազգէն Ա. Մոսկուայի պիտի մեկնի Լոնտոն, ուր օժուր պիտի կատարէ հայկական ճեղքները:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Յուլիան 12ին պիտի ժամանէ Փարիզ ուրիշ օրեր մը ետք պիտի մեկնի Սուրաբիւ, այնտեղ բացումը կատարելու համար: Ընդ որդի դպրեմանցին: Այս առիթով ներկայ պիտի գտնուի նաեւ Գ. Այնթապեան, որ 600 000 տղարի նուիրատուութեամբ մը մասնակցած է նոր դպրեմանի օրնութեան:

Եան վարժարաններու աշակերտութեան միացեալ երգչախումբը: Արտասանեցին՝ Ա. Գալիթեան, Ռ. Արքանման, Ռ. Անտոնեան, Ոգեկոչումի այս բանդիսութեան չորս երգերով մասնակցեցաւ նաեւ Տիկնէն Ա. Փեհլիվանեան:

Հանդիսութեան փակման խօսքը արտասանեց Հայ Կաթողիկէ եկեղեցիէն Հայր Թ. Պըզտիկեան:

Դարձեալ Փարիզի մէջ, Կիրակի, 27 Ապրիլին տեղի ունեցաւ Ս. Պատարագ և հոգեհանգիստ (որուն մասնակցեցաւ Ա. Փեհլիվանեան), Փարիզի Նոթր Դամ եկեղեցիին մէջ: Գատարագեց Զ. Նիկողոս Մ. Վ. Բէհեայեան, իսկ ֆրանսերէնով քարոզեց Հայր Ռիթէ: 1915ի Ապրիլեան Նահատակներու յիշատակին՝ Կաթողիկէ եկեղեցւոյ կողմէ տեղի ունեցող այս հոգեհանգիստին ներկայ եղան աւելի քան տասը հազար հոգի:

ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ՍՄՐՍԵՅԼԻ ՄԷՋ

Մարտի 11 մէջ 5000 հայեր տպաւորիչ թափօրով մը և եօթը ցուցատախտակներով յաւելցին Փեհլէ պողոտային մէջ:

Ֆրանսական մամուլը ընդհանրապէս հակիրճ տողերով անդրադարձած է եղեռնի 60-ամեակի ոգեկոչումին, ԻԻՄՍՆԻԹԻ. իր Ապրիլ 24ի թիւով, հրատարակած է ազգ. մը Ապրիլեան Ցեղասպանութեան մասին: (Շար. օրս էջ 4)

ԲԱԶՄԱՎԱՍՏԱԿ ՌԻՍՈՒՑՈՒՅԻ-ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ ՈՂԲ. ԶԱՐՈՒՅԻ ՍԵՖԵՐԵԱՆԻ ՅԻԾԱՏԱԿԻՆ

Անցեալ 28 Մարտ 1975, Աղեփանդահայութիւնը անակրեկալօրէն կուսցուց իր վաստակաւոր ուսուցչուհիներէն՝ Օր Զարուհի Սեֆերեանը:

Ողբացեալը, իր հեղ և համես բնաւորութեամբ բաց մանուկն հայ դպրոցին և հայ աւակերտներուն՝ իր ամբողջական ներդրումին համար, բոլորից կողմէ յարգում հայուհի մըն էր:

ՈՂԲ. ԶԱՐՈՒՅԻ ՍԵՖԵՐԵԱՆ

Այս օրերուն հազուագիշտ երեւոյթ է հաստատել՝ հոգիով և սրտով հայ դպրութեան լիւր քրիստոնէական գոյութիւնը և ողբացեալը եղաւ այն տակաւորութեան, որով անսակարկ ծառայեցին հայ մանուկի դաստիարակութեան:

Սակայն ինչպէս միշտ, ներքեալ ծառայողներուն մեծ պակասը և մանաւանդ արժեքը՝ մարդիկ կը նմանեին երբ արդէն ուր է, աս ուր է, ու կը զգանք քիչ այդպիսիներու հանդէպ Երբ ոչ ճիշդակեան, զոհե բարոյական վարձատրութիւն մը պարտաւ պատահեալ երեւոյթի կենդանութեան, որպէս յարգանքի և երախտագիտական արտայայտութիւն:

Ողբ Օր. Զարուհի Սեֆերեան

այդպիսիներու օտարին բացառութիւն մը չեղաւ, ու հոյնիկ իր հանգստեան կողուելուն առիթով, մոռացութեան տուեցաւ (չբնութիւն համար զլացուեցաւ իրեն նման յարգանքի աւայայտութիւն մը):

Ողբացեալ ուսուցչուհիին ծրագած էր Պաշտօնակ, 1908ին: Տարեկան օտարեկանին (1925) Պաշտօնակեան եկեղեցական վարժարանէն կը վկայուէր գերազանցիկ աստիճանով և եոյն վարժարանին օճեկներեան առաջնորդի վրայ, երբ օտար, կը պատգամարեւոյթ վարժարանին մէջ, միջին եգիպտոս իր հաստատութիւնը՝ 1928ին:

Աղեփանդիոյ Պողոսեան Աղ. Վա ժամանի հոգաբարձութիւնը, եոյն տարին (8 Սեպտ. 1928) զինքն պատգամեց կը կոչէ, որպէս ուսուցիչ զանազան նիւթերու, Ուղբ Զարուհի Սեֆերեան, մօտաւոր դար, մի չի իր հանգստեան կոչուիլը (31 Օգոստոս 1971), անսպառ ոգիով և անսակարկ նուիրումով հայ ուսուցչութիւնը իր պատգամութիւնը լիւր կը կատարէ, սիրով և բոլորէն՝ աւակերտ, պատգամակից, օճեկ, հոգաբարձու:

Ողբ. Զարուհի Սեֆերեանի անկեցեալը այժմ կը ննջեն Աղեփանդիոյ Շարպիի Աղ. գերեզմանատան մէջ, հանգիստ և անխորտակ:

Իր բազմաճառի երախտաւորները, երկու պիտի յիշեն զինքն և անոր յիշատակը յաւերճ կենդանի պիտի պահեն իրենց հոգիներէն ներս:

Ողբ. Զարուհի Սեֆերեանի անուր արժանաւորապէս և անընդհատ ծառայութեան արձանագրութեամբ պիտի մնայ՝ Աղեփանդիոյ Պողոսեան Աղ. վարժարանի օտարեկոյրեանց մէջ:

Յարգանք և պատիւ հայ օրպար դաստիարակչութիւն յիշատակին:

Ս Պ.

ՋԱՆԱԿԻՐ

ՅԶԳԱՅԻՆ ՊՐԻՆԻՍ ԵՎ ԵՐԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ

29
ՄԱՅԻՍ
1975

ԱՊՐԻԼ 24-Ը ԵՒ ԼԻՔԱՆԱՆԻ ՄԱՍՈՒԼԸ

Ապրիլի 24-ի և 25-ի օրերուն, օրուան խորհուրդին և գործադրու-
ած միջոցառումներուն շուրջը զը-
րեց Լիքանանի արարական, ֆրան-
սատառ և անգլիատառ մամուլը:
Ապրիլի 24-ի օրը մասնաւոր աղբու-
րարձաններ կային ՏՖԻՍՊԻՍ-
բառ, ԱՍԳՆԻՍԻՍ և Լիքանանի
Հայ օրաթերթերուն մէջ: Ու-
շագրաւ էին ՏՖԻՍՊԻՍ Բառնի
մէջ Անիթա Իվանով և Դամաս-
կոսի թեմի առաջնորդ Հոգւ. Տ.
Ոսկան Մ. Վրդ. Գալիփաթեանի
երկարաշունչ գրութիւնները, ինչ-
պէս նաեւ ԱՍԳՆԻՍ օրաթերթին

մէջ Մոհամէտ Իթանիի ստորագրած
«Լիքանանի կողմէն» գրութեան
ու Պր. Պարոյր Երեցեանի երկա-
րաշունչ յօդուածը:
Ապրիլի 24-ին, լայն տեղ տը-
ած էին արարատառ ԱՍԳՆԻՍ-
հարկեր, ԱՍ Սահման, ԱՍ Ժա-
րթեհ, ԱՍ Ամալ, ԱՍ Անուար,
ԱՍ Պայրաֆ, ԱՍ Նահաթ, եւ
ԱՍ Հայաթ: օրաթերթերը, առ-
գլխաւոր ՏՖԻՍ (Ելի Սրաբ) և
ֆրանսատառ «Լ'Օրիան» - «Լը
ժուռ» օրաթերթերը, որոնք իրենց
յօդուածները նկարագրողա՞ծ էին
վաւերագրական և այժմէական
լուսանկարներով:

ՄԵԾ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄԸ

Հարկւր տարի առաջ, Վիկ-
տոր Հիւզօ հարց տուաւ, թէ՞
«ո՞վ այս օրերուն կը հանդիպի
քոմիւնիստներու» բառին, և ո՞վ
գիտէ թէ ինչ կը նշանակէ այդ:
«Բոմբարձիքները թա-
փառական բացառիկ և ստորին
համայնք մըն էին և որ լաւ
մանկցուած էին 17րդ դարուն,
մոռցուած՝ 18րդ դարուն և բո-
լորովին անծանօթ՝ 19րդ դա-
րուն: Անոնք յիշատակ մը թո-
ղած են Սպանիոյ և Մեծն Բրի-
տանիոյ ոճրային օրինակի մէջ:
Երբ մարդ փնտռուի կա-
տարէ՞ր բրիտանական օրէնագի-
տական օրէնքներու մոտ ջառ-
սին մէջ, կը հանգիստի այս հրէ-
շային բնիկներին հետքերուն,
միշտ այնպէս, ինչպէս մէկը՝ նա-
խաստեղծ անտառներու մէջ
վայրենիի մը ոտքի հետքեր կը
գտնէ:

«Բոմբարձիքները սպանա-
կան բաղադրուի բառ մըն է, որ
կը նշանակէ «մանուկներու ա-
ռեւանգում և վաճառք»: Բոմբա-
շիֆաները մանուկներու վաճառ-
քով կը զբաղէին, կը գնէին և
կը ծախէին գանոնք:

— Անոնք ի՞նչ քանակ են այս
մանուկներով.
— Անոնցմով ահաբեկում
գործած են: Բայց ի՞նչու:

20ԴԴ ԴԱՐՈՒ

«ԲՈՄԲԱՐԶԻՔՆԵՐ»

Այստեղ, պատմութիւնը
կ'ընդմիջէ մեծ ֆրանսացիին և
փոփոխութիւններ կը կատարէ:
«20րդ դարը իր ուրախ փոփո-
խութիւնները ունի: Անոնք կը կոչ-
ւին «Բոմբարձիքներ»: Ասիկա
ամերիկեան ծագումով անգլիա-
նի ռեզիմէն է:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ...

Նախագահ Ուուարօ Ուիլսոն
կ'ըսէ -
— Ուր կամ կանուխ Թուր-
քիա պիտի հանուի դատաստանի
առջև և ա՛ն հայիւ պիտի տայ իր
արարքներուն համար: և այն ա-
տեն հաշիւ պիտի պահանջուի իրմէ
իրենց տէրերուն վերադարձել
անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր
թաւանդած իրիւր...
Բայց Ուիլսոնը չ'ըսէր, թէ՞
«կանոնաւոր քաղաքացի»
կամ... օր է... և ուր յայտնի
տարի կամ դար է...
Բ) Դատախազները ի՞նչ պիտի
ընեն, եթէ Թուրքիա հաշիւը տալ

կան բառ մըն է, որ կը նշանակէ՝
«Երեսայ գողնալ. փրկագին ու-
նենալու համար»:

«Բոմբարձիքները գոտա ա-
մերիկեան ոճի մըն է, եւ աւելի
ծանր ոճի մը՝ քան սպանու-
թիւնը, աւագակոթիւնը կամ
խարդախութիւնը: Այս ոճի
նահանգային իշխանութեանց ի-
րաւասութիւններն ա՛ն դին
կ'անցնի: Առեւանգուածներուն
հետ կապ ունեցող պարագաները
կը քննուին Դաշնակցային գրա-
սենեակին կողմէ:

Միացեալ Նահանգները օ-
րերս կը գործեն դարուս մեծա-
գոյն առեւանգումները (Բոմբար-
ձիքներ), եւ անոնք այս բանը կ'ը-
նեն ամբողջ աշխարհին առջև
և այն ամերիկացիներուն աչքին
առջև՝ որոնք այս դարու սկիզբ-
ներուն ցնցուած էին առեւանգու-
մով՝ առասպելական օդաչու
Շառլ Լինտլէթի որդւոյն, ա-
մերիկացիներու՝ որոնք դեռ նոր
ինքնիշխան գտան, լրագրու-
թեան ընդերքէն՝ Հիւրթթի աղջկան
առեւանգումին առթիւ ունեցած
ցնցումն:

Օրերս, նոյն Հիւրթթի լրա-
գրները կը ջանան բացատրել և
արդարացնել առեւանգումը՝ 2000
վիշթիւնային մանուկներուն, ո-
րոնք գէպի Միացեալ Նահանգներ
կը փոխադրուին, զինուորական
օդատորմիկի փոխադրամիջոց-
ներով:

Սպիտակ Տունը այս Բիւ-
նափիթիւնները կ'որակէ որպէս
«Գիտաբարական առաքելութիւն»
և իբր փրկագին, «նքրկայա-
ցուցչական Տուն» (Բոնկրէս)
կը խնդրէ 200 միլիոն տոլար:

ՊՈՐՈՍ ՔՈՐՈՂԵՒ

Ն. Մ. Գ.

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

«ՕՊԵՐԻՏ ՏԷ ՓԻՐԱՄԻՏ»Ի ՄԷՋ

ՇԱԲԱԹ, 7 ՅՈՒՆԻՍ 1975, Կ. Ե. ԺԱՄԸ 9:30ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԺՈՒ ՅԱՅՏՈՂԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԷՍԿԱՏԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐՈՎ ԻՐ ԲԱԺԻՆԸ ՊԻՏԻ ԲԵՐԷ

ՀԱԼԷՊԱԶԱՅ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻ

ՕՐ. ԵՐԱՆ ՔԷԶԷՃԵԱՆ

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ «ՕՊԵՐԱ»ԻՆ ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԲԸ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՌՕՏ
ՎԻՃԱԿԱԶԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲՈԼՈՐ ՏՈՍՍԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ՇԱՀԻՆ ԱՐԺԷՔԱԿՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐ

1er Prix: un billet Le Caire-Paris -

Le Caire par AIR FRANCE

ՄՈՒՏՔ Ե. Դ. 200, ձԱՇԸ՝ ԸՍՏ ՆԱԽԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Տոմսեր և սեղան ապահովելու համար դիմել Հայկական Ընթերցարան, ամէն երեկոյ ժամը
8-10, բացի Կիրակի օրերէն: Կարելի է նաեւ հեռաձայնել 934908, 59706, 938296 և 55173 Թիւերուն:

ՆՈՒՐԱՆՈՒԹԵԱՆ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Պր. Վաղինակ Մարտիրոս
եան, իր շատ սիրելի կողակցին՝
ողբ. Մաքրուհի Մարտիրոսեանի
մահուան 4րդ տարեկիցին առթիւ
և անոր քաղցը յիշատակին կը
նուիրէ:
Եկեղեցւոյ Պայծառութեան 400
Աղքատախնամին 300
Այծեմիկիին 300
Գալուստեանի ճաշի սեղանին 300
Կարմիր խաչին 300
Աւրեւին 200
Ջահակիին 200

(Ստանալ Տոքթ. Արեգ
Օհանէսեանէ)

Տէր և Տիկին Արտաշ Վարձ-
պետ և Պր. Վահան Վարձպետ,
աղջիկ Թոնիկով կը բաղաւոր-
ւելուն բալբաստիկ տոթով կը
նուիրեն:
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպար (Աղքաւ) 400
Տիգրան Երկաթին 200
Արեւին 200
Ջահակիին 200

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

Ողբ. Օր. Անահիտ Սիմոն
Խաչատուրեանի մահուան կսկծա-
լի առթիւ վասն ցաւակցութեան,
Տէր և Տիկին Նուպար Կէրիկեան
կը նուիրեն 100 Ե. Դ.:
Ողբ. Տիկին Զուարթ Ճղալ-
եանի դառնակսկի մահուան տը-
խուր առթիւ վասն ցաւակցու-
թեան, Տէր և Տիկին Նուպար Կէ-
րիկեան կը նուիրեն 100 Ե. Դ.:

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ (ԱՂԵՔՍ.)

Տէր և Տիկին Արտաշ Վարձ-
պետի և մեծ մեծ հօր՝ Վահան
Վարձպետի աղջիկ Թոնիկով մը
բաղաւորուելուն ուրախ առի-
թով կը նուիրեն:
Պր. Ն. և Ե. Դաւիթեան եղբ. 200
Պր. Վրէժ Սէֆէրեան 200

ՈԳԵԿՈՑՈՒՄ ՍԱՐՔԵՅԼԻ ՄԷՋ

(Շաբ. Գ. Էջէն)

Նոյն թիւով և նոյն էջին վրայ
լոյս տեսած է յօդուած մը, որ
կը դատապարտուէր Հայկական
ցեղասպանութիւնը:
Յրանաական պատկերաս-
փիւթի Գ. կայանը, Հինգշաբթի
Ապրիլ 24-ի երեկոյեան, ժամը
10:30 իր լուրերու բաժնին մէջ,
ցոյց տուած է բրիտասարդնե-
րու տողանցքին նկարներ և հա-
կի, 6 կերպով անդրադարձած
նաեւ ցեղասպանութեան և անոր
հետեւանքներուն:

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ, ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ

Ուրբաթ, 30 Մայիս 1975, Կ. Ե. Ժամը 10:16

ԱՍԱՌՆԱՅԻՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ԲԱՑՈՒՍ

ՕՓԸՆ - ՊԻՏԻՔԷ

Մարդարանին պարտէզին մէջ

Հայկական եղանակներու ունկնդրութիւն

Համադամ ճաշեր՝ պատրաստուած Տիկնանց Յանձնախում-
բին կողմէ:

Հ.Մ.Ը.Մ. ՆՈՒՊԱՐ - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Պատրաստուեցէ՛ք Տարեկան Պարահան-
դէսին եւ Համահայկական Մրցաւարժին

25. 26 ԵՒ 27 ՅՈՒՆԻՍ 1975

Կը խնդրուի չխաչանել

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ...

Ամերիկացի հանգստեան կոչ-
ւած դեր-ժողովալ Գոլալի Զես-
թըր, ուղեւորով ստուգապատում
կերպով պատգամել, թէ՞

— Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը
Թուրքիոյ մասին...

1922/23 թուականէ Թուրքիա
և տեղւոյն վրայ ուսումնասիրել
է կացութիւնը... Լորձաշուրթն
և մեղրածորան խօսքերով փառա-
բանելէ յետոյ Թրքական առաքի-
նութիւնները, երբ մարքը կու գայ
Հայկական Հարցին, կը պատգամէ:

— Հայերը տեղահանութեան
և տարուեցան Սուրիոյ ամեն
գեղեցիկ և բարեբեր մասերը...
Լիւանաքանկները առաջնորդութեան
Միջազգային, որուն կիլման այն-
քան հաճելի է, որքան Յուդիստի
և Գալիֆոնիոյ կիլման... Սինչ-
դեռ արտասահման հասած լուրը
այն էր, թէ հայերը եթէ ոչ ամ-
բողջութեամբ, գէթ մասամբ կո-
տորուած էին... Ժամանակ մը
եռք տեղահանութեան, անոնք
որոնք կը փափաքէին, վերադա-
նալ, բոլորն ալ ողջ և առողջ,
գիրքած և բարգաւաճ վիճակով:
Անգլիացի պատեւազմական զօր-
մը պատմեց ինչի, թէ քաղաք-
ները ինչպէս վերստին լեցու-
ած էին զարմանալիօրէն կենդանի
ուրուականներով:

(Բայց Զեսթըրը չ'ըսէր մեզի,
թէ՞

ա) Թուրքիոյ մէջ բնակու-
թեան շրջանին ինչեւ ալ սթանա-
ցեմ է այն շէնքերներուն, որոնց
արժանապատիւն ինչ փոքր չ'ը-
լուտ ծարեր...
282

բ) Բանի՞ գիւեր այդ հայ
ուրուականները իր մղձաւանջը
եղան...):

— Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը
Մեծն Զըրէի իր յուշերուն
մէջ կ'ըսէ...

— Լողանի դաշնագրին մէջ,
ուր արձանագրութեամբ վերջնական
խաղաղութիւնը՝ Թուրքիոյ և մեծ
պետութիւններուն միջև, պատ-
մութիւնը ի դուր պիտի փնտռէ
«Հայաստան» բառը:

(Բայց Զըրէի չ'է ճշգրիտ, թէ
այդ արարքին մէջ մեծ պետու-
թիւնները թէ Թուրքիան աւելի
յանցաւոր են...):

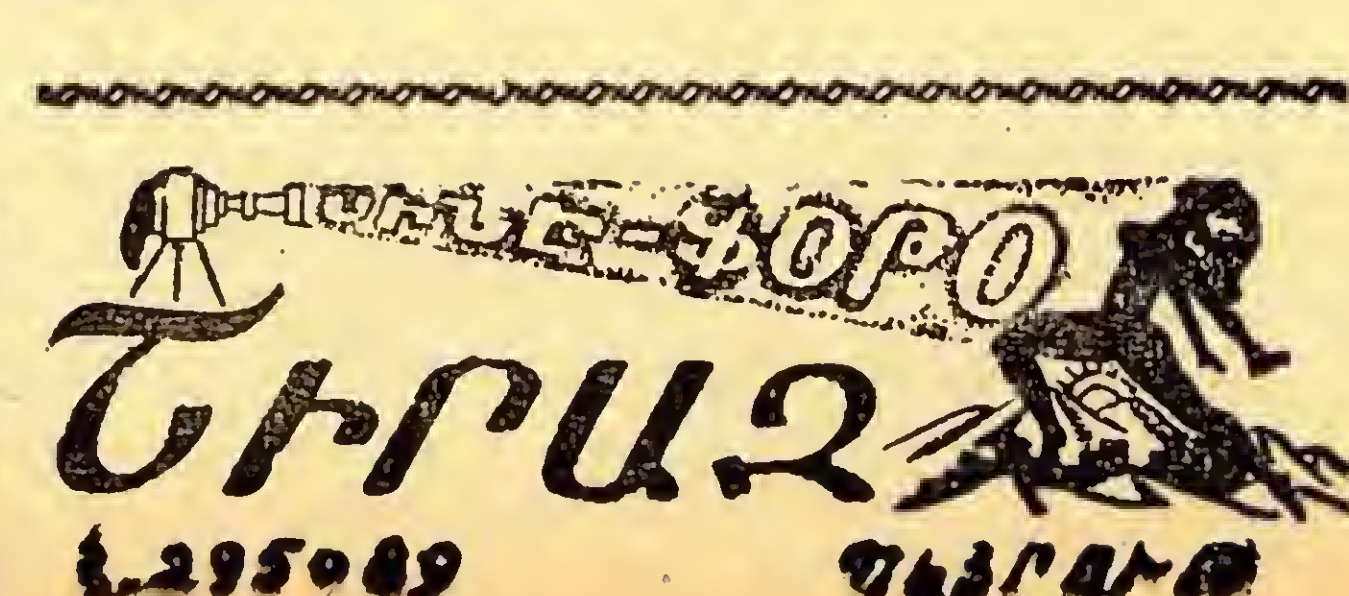
— Դահնապետ Թալէաթ ըսեր է
Գերմանիոյ Ռայխըրտսկի անդամ
Էրցպրիկէրին...
— Հայկական հարցը գոյու-
թիւն չունի, քանի որ հայեր գո-
յութիւն չունին այլևս:

(Բայց Թալէաթ չ'է ճշգրիտ, թէ
հայեր ո՞ր գոյութիւն չունին...):

— Նոյն Թալէաթը պատգամեր է.

— Միայն մէկ հատիկ հայ
պիտի ձգուի, ան ալ Թոնկարանի
համար...:

Բայց Թալէաթ չ'է ճշգրիտ՝ թէ
այդ մէկ հատիկ հայը ո՞ղջ պիտի
ըլլայ թէ զմոռուած...):

ՀԱՆՐԱՊԵՏ

ԱՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԸ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

مر ب ١١١١ بالقاهرة ٢٤٣ - ت ١٣٠٩١٥

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سيريديان (بالايد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tel. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտատպեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948թ.

Տպագրանակ 8000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 579 — ՀԻՆԳԵԱՐԹԻ 5 ՅՈՒՆԻՍ 1975

ՀԱՏԸ ՁԵՆՈՒԹԷ 4 ԵԳ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 35 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

١٩٧٥ — الخميس ٥ يونيو — ١٩٧٥

Մ. ՔԵՄԱԼԻ ԴԵՄ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԻԹԹԻՀԱՏԻ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐԸ ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

1924-1925թ. իրաւոր հետա-
նանք՝ ընթերցող սակաւութիւնը պատ-
ճառ դարձաւ, որ տնտեսական նեղ
դրութեան մատնուի թուրքիան։
Դժգոյութիւնը տակաւ կ'աճէր
Մուսթաֆա Քեմալի դէմ։ Գանձը
պարապ էր և պետական փոխա-
ռութիւնները կարելի չէր եղած
վճարել։

Յորտան և Անգլիան, որոնք
այնքան օգտակար հանդիսացած
էին Քեմալի զօրացման և տը-
թաթուրա հաստատելուն՝ երկրէն
ներս, դժգոյ էին նոյն ատեն՝ որ
իրենց առջև փակուած էր Եփա-
թիմիականութեան դաժման։ Գի-
տի չկրնային հոն հոսմ նիւթի գի-
նորը որոշել, իրենց ուզած ապ-
րանքը անարգել վաճառել, նոր
փապրիքներ և հանքեր իրենց հաշ-
ւոյն չհանգործել։ 1924-1925թ.
տնտեսական դրութիւնը աշխու-
ժութիւն տուաւ՝ Քեմալի ներքին
թէ արտաքին թշնամիներուն գո-
ծուհեութեանց։

Արդէն իսկ թուրք գաղտնի
ուստիկանութեան տեղեկարարները
Քեմալի կը մատնանէին, թէ իզ-
միլի շրջանին մէջ դաւադրու-
թիւն կը պատրաստուէր իր ան-
ձին դէմ։ Իթթիհատ վէ թերաքքը
կուսակցութիւնը գաղտնորէն վե-
րակազմած էր շրջաններու մէջ իր
բնիկները։ Ռաուֆ, Ռիֆաթ, Ալի
Ֆուատ, Քեալիմ Գարապիքի, Բուր-
նալ ալ ընդդիմադիր պետեր՝
համաձայնած էին տապալելու հա-
մար Քեմալի գործը։

Այս նոյն մարդիկը նախապէս
Սուլթանին կամ Սալիֆային չորսը
համարվածուած էին, նախ քաղա-
քական ընդդիմութիւն, ապա կը-
րօնական առաջադրանքներով հը-
րապարակ իշած էին, և այն մար-
դը՝ որուն չորսը համարվածուած
էին, ո՛չ Մոհամմէտ Ե. Սուլթանն
էր և ոչ ալ Ապտուլ Մեհմէտ Էր
Անիկա հայ ժողովուրդի ղեկունը
կազմակերպող Թալաթի, Նազմի
և Էնվերի գործակից՝ Իթթիհատի
տնտեսագէտ, Եփեսոսի հրեայ ծա-
ւիտ Գէն Էր։ Իթթիհատի գանձա-
պահ էր Մասնիդմի այս ատի-
ճանաւոր ներկայացուցիչը՝ որ
կապ ունէր Միջազգային ֆինանսի
ազդեցիկ արքաներուն հետ։ Ու-
ստիկանութեան բոլոր հետախու-
զութիւնները կը յանգէին իրեն՝
որպէս դաւադրութեան ղեկավար։
Դաւադրութեան ուղղին էր ան։

Հօգանի դաշնագրով Եփեսոս-
թիւնիւններու օղէյը յնչուած
էր և Քեմալ երբեք տրամադիր
չէր օտար ֆինանսի արքաներուն
առջև բանալ դռները նոր թուր-
քիոյ։

1926 Յուլիանի Ղազին որո-
շեց պաշտօնական այցելութիւն
տալ Իզմիր, նաւահանգիստի վե-

րակառուցման աշխատանքները
քննելու մտքով։

Բայց և այնպէս պատահե-
ցաւ, որ Ղարա Քեմալի (Իթթի-
հատական) վարձած մարդիկը, երբ
որոշեալ պահուն Քեմալ չհասաւ
Իզմիր, անձկեցան և անոնցմէ
մին գաղտնաբար մատնեց Ղարա
Քեմալի մահաւորձի ծրագիրը ու-
ստիկանութեան, որ իր հերթին ի-
մացուց Անգարա՝ Մուսթաֆա Քե-
մալին՝ որպէսզի համարյ չելլէ
դէպի Իզմիր՝ դաւադրութեան մը
հետքերը նշարուած ըլլալուն։

Բազմաթիւ ուսմբեր գտնը-
ւեցան դաւադիրներու վարձած
սենեակին մէջ։ Սխառ հարցաքնն-
նութիւն մը երեւան բերաւ դա-
ւադիրներու գաղտնի պատրաս-
տութեանց բոլոր որոշումները։
Գարգուեցաւ որ անոնք հրահանգ
ստացած էին Սայիտ Սուրբիտէն։
Այս վերջինը նոր մանրամասնու-
թիւններ տուաւ, երբ զինք հար-
ցաքննեցին։

Այս յայտնեց, որ Ռէֆաթ, Ս-
լի Ֆուատ (ձէպադ), Քեալիմ Գա-
րապիքի և Ասնան չորս փաշա-
ները մաս կը կազմէին դաւադի-
րութեան ղեկավարութեան և Ռաու-
ֆի Ե. Զաւիտի հետ որոշած էին
Քեմալը տապալել և իշխանու-
թիւնը ձեռք ձգել։

Քեմալ այս անգամ ոչ ոչեց
չխնայել ոչ ոքի և հրահանգէր
դաւադիրները յանձնել Անկա-
լութեան Դատարանին՝ իրաւա-
սութեան։

Իզմիրի գաւադրութեան մա-
նակիցներուն դատը տեղի ունե-
ցաւ երկու անգամով։ Նախ իզմի-
ր տարուեցան երկրորդական կէտ
ներկայացնողները, դատարանը
մահուան պատիժ սահմանեց ա-
նոնց մեծ մասին։

Իսկ դատին Բ. մասը տեղի
ունեցաւ Անգարայի մէջ, հրապա-
րակային բնոյթ կրեց և մամուլ
առատ նւթ զարձաւ։ Բոլոր ընդ-
դիմադիր պարագլուխները դա-
տապարտեալի խցիկները տեղա-
ւորուեցան, Ռաուֆին և Ռահմէին
գատ, որոնք յաջողած էին փա-
խուստ աւել և որոնք ի բացա-
կայութեան մահուան դատապար-
տուեցան գատարանին կողմէ։

Դատարանը կը կոչուէր ծա-
ղատ Ալի, որ կը յոխորտար յա-
ճախ, թէ ինք աւելի շատ թուրքի
գլուխ կերած է քան նիւիւրիները
մաքրագործող Մահմուտ Բ. Սուլ-
թանը։

Ամբաստանադիրը հարցա-
քննիչ գատաւորը հինգ ժամէն
կարգաց։

Հոն մանրամասն կը տուէր
Թուրքիոյ վերջին 20 տարիներուն
պատմութիւնը։ Հարցաքննիչ դա-
տարան յիշեցուց, թէ ինչպէս

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒՍԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԻ

Մարաշախտ Թիթոյի, Վարչապետ Քրայսիի և
Նախագահ Ֆորտի հետ

Եգիպտոսի նախագահը՝ Մու-
համէտ Անուար էլ Սատաթ, ան-
հալ Հինգշաբթի, 29 Մայիս 1975,
մեկնեցաւ Երուսաղէմ, ուր,
Գլխաւորապէս մէջ, հանդիպում
ունեցաւ Մարաշախտ Թիթոյի
հետ։ Այս հանդիպումին ընթաց-
քին քննարկուեցան Միջին Արե-
ւելքի կացութիւնը և Թունիսի ին-
քաղութեան խորհրդածողովին
զուամարման հարցն ու ոչ յան-
նառաւ երկիրներուն դերը՝ այդ
ժողովին հանդէպ։

Ուրբաթ, 30 Մայիս 1975,
նախագահ Անուար էլ Սատաթ
ժամանեց Վիեննա, երկու օրուան
պաշտօնական այցելութեան մը
համար։

Նախագահ իջևանեցաւ քա-
ղաքին շքեղ «Էմիլիա» պան-
զոնը, ուր ժամանակի հիւրըն-
կալուած էին Անգլիոյ թագաւորն
ու Թագուհին։

Էնվեր, Թալաթ, Զաւիտ և իրենց
մեղաւոր իթթիհատականները ոչ
օրինական եղանակով իշխանու-
թեան տիրացած էին, համաձայ-
նագիր մը ստորագրած էին Գեր-
մանիոյ հետ և Թուրքիան պատե-
րազմի մտնուցած՝ և որոնք զԷ-
լիաւոր նպատակն էր եղած Թուր-
քիոյ կործանումը։

Ապա հարցաքննիչ դատաւոր
Ալի տուաւ մանրամասնութիւն-
ներ, թէ ինչպէս վատօրէն այս
իթթիհատականները երկրէն դուրս
փախած էին զինադադարի ժամա-
նակ, մինչդեռ Ղազին մնացեր էր
Թուրքիոյ մէջ զիրքի վրայ՝
թշնամիին դէմ։

Ան իր ամբաստանադիրը ա-
ւարտեց շեշտելով, որ դաւադի-
րները (մեծ մասամբ իթթիհատա-
կան) ոչ մէկ բանի առջև կանգ
առած էին՝ երկրին վերելքին դէմ
խոչընդոտ հանելով և անա որո-
շած էին Քեմալի կեանքին ալ
վերջ տալ։

Հարցաքննիչ դատաւորը պե-
տը խոթեց Ռէֆաթը, Ալի Ֆուա-
տը և Քեալիմ Գարապիքիը։ Ան
յաջողեցաւ զանոնք վարկաբեկել
զինուորական շրջանակներու աշ-
քին։ Ան մանրամասնութիւններ
տուաւ անոնց անձնական վերաւոր
կողմերուն մասին և եղբակցուց,
որ իրենց նկատման նկարագրով՝ ա-
նոնք բնաւարարաբար իրենց երբեմ-
նի յարգած Ղազինի դէմ պիտի
դաւէին ուշ կամ կանուխ։

(Շար. տես էջ 3)

Եգիպտոսի նախագահը տե-
սակցեցաւ Աւստրիոյ նախագահին
հետ, ապա խորհրդակցական հան-
դիպում ունեցաւ վարչապետ Բը-
րաւյքիի հետ։ Ի պատիւ Անուար
էլ Սատաթի, մեծ ճաշկերոյթ
տրուեցաւ։

Շաբաթ, 31 Մայիս 1975, ե-
րեկոյեան, Անուար էլ Սատաթ
ընկերակցութեամբ վարչապետ
Քրայսիի, մեկնեցաւ Սալցպուրկ,
ուր յաջորդ օրը՝ 1 Յունիս 1975,
մեծ նշանակութիւն ունեցող հան-
դիպումներ ունեցաւ Ամերիկայի
Միացեալ Նահանգներու նախա-
գահ՝ Ճերալտ Ֆորտի հետ։

Այս հանդիպումներուն ըն-
թացքին քննարկուեցան Միջին
Արեւելքի մէջ խաղաղութիւնը վե-
րահաստատելու խնդիրները, ինչ-

պէս նաեւ Պաղեստինեան Հարցը,
նախագահ Անուար էլ Սա-
տաթ յստակ արտայայտուեցաւ
Միջին Արեւելքի մէջ խաղաղու-
թեան հաստատման համար իր որ-
դեգրած երեք սկզբունքներուն
մասին, որոնք են.

ա.՝ Շրջանի պետութեանց
և ժողովուրդներու անկախութեան
և ինքնիշխանութեան ապահո-
վումը։

բ.՝ Հօգեցու բռնադրաման
ապօրինութիւնը։

գ.՝ Պաղեստինի ժողովուր-
դին գոյութեանը և իրաւունքնե-
րուն ճանաչումը՝ բոլորին կողմէ։

Եգիպտոսի նախագահը պաշ-
տօնապէս Եգիպտոս հրաւիրեց՝
ԱՄՆի նախագահ Ճերալտ Ֆոր-
տը։

ՍՈՒԷՑԻ ԶՐԱՆՑՔԻՆ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ ԿՊՈՒՆԵՆԱՅ ԱՅՍՈՐ

Հինգշաբթի, 5 Յունիս 1975, Սուէզի ջրանցքը կը վերաբա-
ցուի մեծ հանդիսութիւններով, որոնց պիտի նախագահէ Մոհա-
մէտ Անուար էլ Սատաթ։ Բազմաթիւ օտար պետական ղեկավար-
ներ ներկայ պիտի գտնուին, ընդ որս Իրանի գահաժառանգը։

1967ի Իսրայէլեան նախադրածակուէն ի վեր փակուած կը
մնար համաշխարհային հաղորդակցութեանց այս կարեւոր ջրանցքը,
որ 6 Հոկտեմբերի յաղթանակէն ետք աղտաւորուեցաւ, ու երկար
ամիսներու զօժարին աշխատանքներէ ետք ի վճարի դրուեցաւ,
որպէսզի բոլոր ազգերու պատկանող նաւեր անցնին այս չափաց-
քէն, և տնտեսական ջահեր ապահովուն իրենց երկրներուն։

Միջազգային առևտուրի համար կարեւոր իրադարձ մըն է
Սուէզի ջրանցքին վերաբացումը, իսկ Եգիպտոսի ստատուքին
համար մեծ բարիք մը, քանի որ երկրին պիտի ապահովուի շուրջ
500 միլիոն տոլարի եկամուտ։

ԵՐԻՏՐԱՍԱՐԴ ԿՆՈՋ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ՝ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ ՊԻՏԻ ԿԱՅԱՆԱՅ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ Ա. ԿԻՍՈՒՆ

Երիտասարդ կնոջ նուիրուած
համաշխարհային ժողովի մասին
միջազգային խորհրդակցական ժո-
ղովը տեղի ունեցաւ Սոսիոյայի
մէջ 3 և 4 Ապրիլին։

Ընդունաւ Ս Միութեան
Երիտ. Կազմակերպութեանց կ'մի-
սին, բոլոր աշխարհամասերէ և
32 երկրներէ եկած էին քաղա-
քական գաղափար ուղղութեանց
պատկանող 35 սփայնեալ երիտա-
սարդակաւ կազմակերպիչներ
6 երկրայացուցիցներ, ինչպէս նաեւ
ուրբ միջազգային երիտասարդա-
կան և ուսանողական կազմակեր-
պութիւններ, ընդ որս Դեմոկրատ
Երիտասարդական Համաշխարհային

Դաւանակցութիւնը, Ուսանողներու
Միջազգային Միութիւնը, Ափրիկ-
եան Երիտ. Շարժումը և Երուսա-
ղան Ազգ. Երիտ. Կամիսիներու Խոր-
հուրդը։

Տեղի ունեցան կարծիքներու
փոխանակութիւններ, յայտարարի-
քներու ցանկ ժողովի մը հաւանա-
կան մասնակցներու մասին։

ՄԱԿԻ 28րդ Ընդհ. ժողովը
1975-տարին հոչակից Միջազգային
Կանանց Տարի։ Այս որոշումը կ'ար-
տադրուի միջազգային ջանքերու
աշխարհացանկ փափաքի առ ի
լուծում մը այնպիսի տարեւոր հաւ-
ցեցում, ինչպիսիք են այր և կնոջ
(Շար. տես էջ 4)

ԱՐԱՔՍ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

285

5
ՅՈՒՆԻՍ
1975

ԶՈՒԱՐԹ ԷԶԵՐ՝ ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԵՆ

Երգանկայից ասան ու մեծ ազգասեր Խրիմեան Հայրիկ, իր բազում բարեմասնութիւններուն առթիւ յիշատակուի մը: Գիտէր իր խառնակահայրը կասկածաբար ողորդուող մը համեմատել: Բարի եղածին չափ կը կերպով պատասխանէր ալ զիտէր: Մեր նպատակն է այսօր Հայրիկը զիտել իր սրտի ու պատասխանելու մէկը:

Վեհափառ Հայրիկ Կալիցիին պաշտօնը երթալով գալիս մը մորթը կը տեսնէր զայն ինչպէս ալ կը սկսի գոգել զայն:

— Խնդրեմ, Վեհափառ տէր, ընդունեցէ՛ր այս գայի մորթը իրենէն, կ'ըսէր Կալիցիին:

— Շա, զառն Աստուծոյ, ինչ ընեմ գալիս մորթը, կ'ըսէր Հայրիկ ժպտալով:

Վեհափառ Հայրիկ իմացեր էր՝ որ իր եղբորորդին՝ Ստեփան, Խրիմեանի էր աղջկան մը:

Բանի մը օրեր յետոյ Վեհափառը երբ աղջկան տանը առնէր կ'անցնէր տեսնուի զայն՝ որ դրան առջեւ նստեր դաս կը պատրաստէր: Առանց այլեւայլի դարձաւ աղջկան և հարցուց:

— Աղջիկ, իմացայ որ Խն-

ընեմ քեզ կը սիրէ եղբոր, ճիշդ է, դու ալ կը սիրէս զինքը: Ինչպիսիք աղայ մըն է Խորենը:

— Աղջիկը կէս մը յոնքերը պատասխանէր:

— Ներե՛ք Սրբազան, բայց կողին մէկն է ան, բնաւ չեմ սիրեր...:

Հայրիկ իր սրտնեղութիւնը քննարկելու մը ետին թաքնելով տալով ըսաւ:

— Աղջիկ, անիկա կոչ է, եղ է: Կողմը դուռն է:

Օր մը Վեհափառ Հայրիկը կը հարցնէր աղջկի մը:

— Հայրդ ինչ կ'ընէ, Ղուկաս:

— Ձեզ կ'օրհնէ, Վեհափառ Տէր:

Վեհափառը ուսերը թիւն-օրէն թօթուելով, մանկունակ ծըպտով մը կ'ըսէ:

— Տէրտէր, վարդապետը, եպիսկոպոսը եւ կ'օրհնեմ, քու հայրդ ինչպէ՞ս կ'ընէ օրհնել...:

Կալիցիին անտանգով բայց տիրական շեշտով մը կը շարա-յարէ:

— Իմ հայրիկս ոչ թէ միայն կաթողիկոսը, այլ Աստուծոյ ալ կ'օրհնէ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԿՆՈՋ ՀԱՄԱԹԻՄԱՐՅԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

միջեւ իսկական հաւատարմութիւն, կիներուն ապանովել լայն մասնակցութիւն, իրենց երկիրներուն եւ ամբողջ մարդկութեան մէջ՝ օճեցական, բնկերային եւ մեակութային կեանքի մէջ:

Ս. Միութեան Միջոց. Կազմակերպութեան կոմիտէի նախագահը՝ Կեննասի Սանայի իր նախնի մէջ խօսելէ ետք՝ քի «Միջազգային Կանանց Տարուան Մարզկայան» քի նուազիւն ձգտումները սովորեալ երթուստի կանանց եւ ամբողջ Սովետական Միութեան սերունդին սրտի ինչ, օտարակեց. «Ժամանակակից» բնկերութեան մէջ կ'ընեն մեծ դեր կը խաղան արտադրութեան միջոցով, իրենց մասնակցութիւնը՝ խաղաղութեան եւ միջազգային ապանովութեան զօրեղացման գործին, յարանուօրէն կ'անին:

Խորհրդակցական ժողովին լայն ներկայացուցական բնոյթը ինքնին հաստատական է երթուստի կանանց հաղափական կազմակերպութիւններուն յարանուօրէն օգտութեանը՝ գործելու երթուստի կանանց հետ եւ զանգեմ յո գոյ հարցերով:

Հնդկական Միջոց. համաժողովի ներկայացուցիչ Սուրբա Սեն Կուրթա, որ ժողովին մասնակցեցեան մին եր, օրհնեց, որ այս Կանանց Միջազգային Տարուան կոչ կ'ուղղէ ամբողջութեամբ կ'օրհնեցեալ մեր մոլորակին երթուստի կանանց կողմէ ըլլալիք շահերը: Կրթութիւնը եւ արհեստակցական մարզումները պարտին իր հասանելի ըլլալ կանանց, Պետական մանկատներ եւ մանկապարտեզներ պէ՛տ է որ բացուին ամենուրեք, մայրերուն ի վիճակի դաճելու պիտանի մայրերը գործուն մասնակցութիւն ունենալու, իրենց բնական երկիրներուն՝ օճեցական, հաղափական եւ բնկերա-

յին կեանքին մէջ: Ընկերակցական երկիրները լաւ օրինակ կը բնան հանդիսանալ կանանց հաւատարմութեան պայմարին համար, օրհնեց Սեն Կուրթա: «Ընկերութեան Մեծ Յաղափարութեան» ասորին, Սովետական Միութեան մէջ ոչ մէկ խաղաղութիւն եղած է կանանց հանդէպ: Գաղափարական եւ օճեցական իրաւունքներու ոչ մէկ օտարութիւն կայ այս մարզը եւ կանանց միջեւ: Ըսաւ ան:

Խորհրդակցական ժողովին մասնակցեցեալ համաժայն կարծիք արտայայտեցին, քի՛ երթուստի կանանց յառաջիկայ Համաօխարային հաւաքը պիտի ըլլայ լայն ներկայացուցական եւ ազա հանգամանքով: Ժողովին գլխաւոր նիւթը պիտի ըլլայ. Միջոց. Կանայի՝ ժամանակակից բնկերութեան մէջ եւ իրենց մասնակցութիւնը՝ կանանց իրաւունքներուն, խաղաղութեան, ազգային անկախութեան, զարգացումի եւ բնկերային յառաջիկայութեան պայմարին:

Խորհրդակցական ժողովը բնորոշեց՝ երթուստի կանանց Համաօխարային ժողովը կայացնել Սովետական Միութեան մէջ, 1975 տարուայ Հոկտեմբերի առաջին կիսուն:

Ն. Մ. Գ.

Հ.Ս.Ը.Ս.ՆՈՒՊԱՐ - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Պատրաստուեցէ՛ք Տարեկան Պարահանդէսին եւ Համահայկական Մրցաշարին

25. 26 եւ 27 ՅՈՒՆԻՍ 1975

Կը խնդրուի չխաչածել

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

«ՕՊԵՐԺ ՏԷ ՓԻՐԱՄԻՏ»-Ի ՄԷՋ

ՇԱԲԱԹ, 7 ՅՈՒՆԻՍ 1975, Կ. Ե. ԺԱՄԸ 9:30ԷՆ ՆԿՍԵԱԼ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ԵՐԹՈՊԵԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԺՈՒ ՅԱՅՏԵՂԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԷՍԴՐԱՏԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐՈՎ ԻՐ ԲԱԺԻՆԸ ՊԻՏԻ ԲԵՐԷ

ՀԱԼԵՊԱՀԱՅ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻ

ՕՐ. ԵՐԱՆ ՔԵԶԵՃԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱԿՈՒԹԵԱՄԲ «ՍԵԻԱՆ» ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱՌՈՒՄԻՆ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԳՐ. ԼԵՒՈՆ ԵԿԱԻԵԱՆԻ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՈԹ «V.I.P.» ԽԱՆԴԱՎԱՌ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱՌՈՒՄԸ

ՊԱՐԵՂԱՆԱԿՆԵՐ ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԵ ՄԻՆՁԵՒ ԱՌԱՌՈՏ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԷՔԱԻՈՐ ՊԱՐԳԵՆԵՐ

1er Prix: un billet Le Caire-Paris - Le Caire par AIR FRANCE

ՄՈՒՏՔ Ե. Դ. 200, ՃԱՇԸ՝ ԸՍՏ ՆԱԽԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Տոմսեր և սեղան ապահովելու համար դիմել Հայկական Ընթերցասրահ, ամէն երեկոյ ժամը 8-10, բացի Կիրակի օրերէն: Կարելի է նաև հեռաձայնել 934908, 59706, 933296 և 55173 ԹԻՒՐԿԻԱ:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ողբացիալ Յովհաննէս Տեմիր-ճեանի (Գէորգ) մահուան տխուր առիթով, Տէր և Տիկին ընկեր Գրիգոր Գրիգորեան իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հանգուցեալին ծերունազարդ մօր, իր ընտանեկան պարագաներուն, և առ այդ կը նուիրեն. Լ. Ո. Արարատին 5 Անահայի 5

ՋԱՀԱԿԻՐԻՆ

Օր. Հերմիէ Գալանի ընդ Գր. Վահէ Վարդապետեանի աւանդութեան բարեբաւարի առիթով, փոխան Հնարհաւորական հեռագրի, Տէր և Տիկին Նուպար Բիւփէլեան (Նիւ Երթ) կը նուիրեն 300 Ե. Դ.:

Առ ի քաջալերութիւն թերթիս հայրենասէր և ազգասէր գործունէութեան, Տէր և Տիկին Նուպար Բիւփէլեան (Նիւ Երթ) կը նուիրեն 300 Ե. Դ.:

ՆՈՒՐԱՏՈՒՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տէր և Տիկին Նուպար Բիւփէլեան (Նիւ Երթ) Հնարհաւորութեամբ ստացած են սրահիս թերթին, պատի օրացույցը և առ ի քաջալերութիւն կը նուիրեն 300 Ե. Դ.:

Ս Ս Ա Ց Ո Ւ Ս

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նիւ Երթէն ընկեր ԵԶԵԻԿ ԳԵՂԵՐՅԱՆ կը նորոգէ իր բաժանորդագրութիւնը, նուիրելով 12 Տոլար:

ՊՈԼՈՍԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՔԱՐԱՆ - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԵՍ

Հովանաւորութեամբ

ԳԵՐԺ. Տ. ԶԱԻԷՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ

ՊՐ. ՎԱՀԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆԻ

Ասեմապե Պապ. Բաղաձական Ժողովի

Կիրակի, 8 Յունիս 1975, Կ. Ե. Ժամը 4.30ին

ՊՈԼՈՍԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՔԱՐԱՆ ԵՒ

ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ (ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ)

ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ

Հովանաւորութեամբ

ԳԵՐԺ. Տ. ԶԱԻԷՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ

ՊՐ. ՄԱՐՏԻԿ ԶԱՐԴԱՆԷԼԵԱՆԻ

Ասեմապե Պապ. Թեմական Ժողովի

Կիրակի, 15 Յունիս 1975, Կ. Ե. Ժամը 6ին

ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ «ԿՈՄՏԱՍ» ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Հ Ր Ա Ւ Ի Ր Ա Գ Ի Ր

Ը Ն Դ Հ Ա Ն Ո Ւ Ր Ժ Ո Ղ Ո Վ Ի

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Կեդրոնական Վարչական Ժողովը, այսու կը հրաւիրէ Միութեան բոլոր իրաւասու անդամները ներկայ գտնուելու՝ 62րդ Ընդհանուր Ժողովին, որ պիտի գումարուի Շաբաթ, 18 Հոկտեմբեր 1975, Կ. Ե. Ժամը 10ին, Առաջնորդարանի Կիւլլապի Կիւլլապեան Մեակութային Կեդրոնի «Գալուփեան» Մահին մէջ, 630 Սեփեմ Էփրեմ, Նիւ Երթ, Ն. Ե. ԱՄՆ. Ներկայ 62րդ Ընդհ. Ժողովին համար տրուած միակ հրաւիրագրին է: Կը խնդրենք հետեւաբար Միութեան յարգող իրաւասու անդամներին, որ անձաւախ Ժողովին ներկայ ըլլան վերոյիշեալ քուակահին եւ կամ ամենէն ուր՝ մինչեւ 23 Սեպտեմբեր 1975, իրենց փոխանորդները յանձնեն Հ. Բ. Ը Միութեան Ընդհանուր Տեղեկին, կամ զանոնք զրկեն հետեւեալ հասցէին. -

Armenian General Benevolent Union

Central Board of Directors

628 Second Avenue, New York, N. Y. 10016

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

1. — Ներկայացում եւ վաւերացում 1974 տարեգրանի ընդհանուր տեղեկագրի:
2. — Ներկայացում եւ վաւերացում 1974 տարեգրանի ընդհանուր հաշուետւութեան:
3. — Մասնակի բնորոշում Կեդրոնական Վարչական Ժողովի:
4. — Մասնակի բնորոշում Հաշուետեցի Թանգարանի:
5. — Առաջարկներ եւ թելադրութիւններ:
6. — Գնահատման բանաձեւեր:

Ի ԴԻՍԿ ԿԵՐ. ՎԱՐՁ. ԺՈՂՈՎԻ

Բ. Գ. ԿՐԵԿԵՐԻ

Ասեմապի

Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ասեմապի

6 Մայիս 1975, Նիւ Երթ, Ն. Ե. 286

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱԶՄԱՀԱՄՈՒՏ ՆՈՒՐԵԱԼԸ (ԲԺՇԿ ՊՈՂՈՍ ԶԱՍԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 80-ԱՍԵԱԿԻՆ Ի ՊԱՏԻԻ) ԽՕՄՔ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻ

Ա. ՍՈՒԼԱԽԱՆ

Երբ ես Փարիզ մեկնեցի, նախօրեակին այցի էի գնում իրեն՝ ասելու միայն բարոյի և յարակից՝ առողջության մաղթանքի իմ երկու խօսքը, բժշկը լսելով իմ ողջոյնի ծայրի անկողնում երեսով դարձաւ դէպի ինձ, ժպտաց բարի՝ բարի՝ ու բռնեց ձեռքս։ Ու երբ ես կարճատև շարադրեցի հրաժեշտի իմ խօսքը, նա ձեռքս ամուր պահած, մի անտարտառ լուծեց ինձ և աղբիւրակէն իր լէց ալքերիս մէջ ու մրմնջաց։

— Գնաւ բարով, Գեղ ջաւրի հանապարհ... Գուր բարով էլ կը վերադառնաս, Գիտեմ... բայց ինձ... այլևս չես տեսնիր... Դե, 1972 թ. Մարտի 25ին էր։ Եւ դժուարեւում էի պատել արցունքներս։ Մի իծարանի իմ անկեղծ, բայց շատ սովորական խօսքերն էլ, միայն իմ ասելով Տորթի, դուրսից առողջանալ։ Բնաւ մի յուսահատութիւն... կարծէք անիմաստ էլին հնչում իմ իսկ ականքներով։

Եւ երբ ես նոյն թուականի Յունիսի սկզբներին վերադառնում էի Ֆրանսիայից, բժիկ Շամլեանը լիար... Կատարելով էր իր եղբրական նախագուշակումն իր մասին։ Եւ նա, բժշկական գիտութեան այդ բազմամուտ զինուորը՝ պարտուել, պայքարի իր զենքերը ցած էր դրել դարանամուտ մահուան առաջ, և իմ Երեան ժամանելուց 20 օր առաջ՝ Մայիսի 16ին հրաժեշտ էր տուել աշխարհին։

Կան մարդիկ, որոնց ճանաչելու, հասկանալու համար յաճախ տարիներ չեն բաւականացնում։ Իմ ծանօթութիւնը բժիկ Շամլեանի հետ՝ մինչև իր ողբալի կորուստը, հազիւ ընդգրկելով մօտ երեք տարի։ Իսկ մենք մօտիկ և իրար հասկացող բարեկամներ դարձանք մեր ծանօթութեան առաջին իսկ ամիսներին։

Եկէ՛ք համառօտակի ծանօթանալ գիտութեան այս մարդու կեանքի մի քանի կարեւոր գծերի և անցած ուղիների հետ։ Բժիկ Պօղոս Շամլեանի ծննդավայրն է Թուրքիայի Իզմիր (Ջիւնուիա) քաղաքը, Գուրից յետոյ 2րդ մեծ լաւահանգիստը՝ նստած Միջերկրականի արևմտեան ափին։ Մինչև 1915թ. Թուրքերի կողմից Սեփիլի սանձազերծումը և գործադրումը, ապա, ի լրացումն այդ մեծագոյն ռեալիզմի, քեմալական արշաւանքը և Իզմիրի աղէտը՝ 1922 Սեպտեմբեր 1-10... Իզմիրը հանդիսացել է արեւմտահայ կուլտուրայի աչքի ընկնող օջախներից մէկը։

Բժիկ Շամլեանի ծննդեան թիւն է 1894։ Նա սովորել է ծննդավայրի Մեքսիկական վարժարանում, առաջին ուսուցիչներն ունենալով Նիդերլանդներ (Գիտութեան Գուրեանի փոքր եղբայրը՝ հետագայում՝ վարդապետ, ապա՝ պատրիարք) Մ. Մամուրեանին, Յակոբ Գուրգէնին և Երեքն էլ՝ մտաւարական անուանի դէմքեր։

Բացառիկ ընդունակութիւնների տէր Պօղոս Շամլեանին, իր ուսուցիչները ուղարկում են Պէրուի, որտեղ նա ընդունում է 1914ին աւարտում է ֆրանսիական բժիշկական հա-

մալարանը, ընտրելով մասնագիտութիւն՝ յատկապէս վիրաբուժութիւնը։ Նա փրկում է մեծ եղբուն Եսթրաղանից, սակայն իր ծնողները Իզմիրից արտաքուստ և մորթուում են Տէր Զօրի անապատներում։

Այս անգամ Պէրուի բժշկական համալսարանն է իրաւունքում իր սանին և նրան ուղարկում Փարիզ, որտեղ նա սովորում է առաւել հմտութիւն ձեռք բերում վիրաբուժական իր

մասնագիտութեան մէջ, Բժիշկ Շամլեանը, 1925ին, Փարիզից վերադառնում է Եգիպտոս և ընկնում շարունակում է աշխատել Գահիթէի ֆրանսիական մեծ հիւանդանոցում։

Մասնակցելով Սուտան մեկնող բժշկա-գիտական արշաւախմբին, բժիշկ Շամլեանը այդ երկրում երեք տարի աշխատելու պայքար է աշխտեղ ծառայում համահարկի դէմ, թէ՛ որպէս բժիշկ և թէ՛ վիրաբույժ։ Սուտանից վերադառնալուց մի ժամանակ յետոյ, Շամլեանը մեկնում է Արժանթինա և աշխատում Գուինոս-Մյուլի գիւղատեղի հիւանդանոցում։

1946ին, բժիշկ Շամլեանը իր կնոջ հետ Եգիպտոսից տե-

ղափոխւում է Հայաստան և սկսում է իր մասնագիտութեամբ աշխատել Երևանում, նախ՝ անւանի բժիշկ փրոֆեսօր Նոյեանի հետ։ 3րդ հիւանդանոցում, արժանանալով փրոֆեսօրի արժանիքներին և գրաւոր գրական բնութագրին։

Այնուհետեւ, իր հայրենիքը, նրա ժողովրդին մօտիկից հանաչելու ցանկութիւնը, թէ՛ մի այլ մղում Շամլեանին՝ այդ բացառիկ էրուտիցիայի տէր մարդուն թելադրում են շրջել և իր մասնագիտութեամբ աշխատել Զանգեզուրում-Գորիս, Սիսիան, Դսիան, ապա՝ Արթիկ, Կամու..., և, համաձայն իր աշխատած այդ վայրերից տրուած գնահատական - վկայութիւնների, արժանանալով ժողովրդի և հիմնարկների յարգանքին ու համակրանքին։

Հիմա իւրաքանչիւր բնիկ-ցող տեղին և տրամաբանական հետեւել հարցը կարող է առաջադրել։ Ինչու է այս բժիշկ-գիտնական մարդը շարունակաբար շրջել երկրից-երկիր, բաղադրեց-քաղաք։ Միշտ փոխել իր աշխատանքի վայրերը՝ և՛ արտասահմանում, և՛ Հայաստանում, սկսած երիտասարդական տարիներից մինչև իր լափահասութեան տարիները։ Ընդհուպ մինչև ծերութեան դռները։

Իմ միտքն էլ զբաղեցնող այս երեւոյթը ինձ էլ ստիպեց մի անգամ շատ փափականաւորէն անկարկել իրեն։

— Տորթի, ձեր այդ թափառմաներն ու տեղափոխումները ինձ յիշեցրին յոյն մեծ փիլիսոփայ Տիոքրիտի ինչպէս լաւատեղի... Արդեօք դուք էլ։

Բժիշկ համար կարծես քիչ անսպասելի իմ այս անկարկումը՝ նա ընդունեց մի տխուր ժրպիտով։

(Շաւ. Կ. էջ 4)

ԳԻՏԱԿԱՆ ԵԼԵԿՏՐԱՍԱԳՆԻՍԱՅԻՆ ԱԼԻՔՆԵՐԸ Կ'ԱՊԱԿԱՆԵՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

Վերջերս շատ մը գիտնականներ այն կարծիքը յայտնեցին թէ ռատիոյի և հեռուստատեսային կայաններու, ինչպէս ռատարի ելեկտրական սայլին ալիքները կ'աւաւանեն մթնոլորտը և բացասական ազդեցութիւն ունին մարդու վրայ։

Այսպէս, Իլինոյի Հայփեր Գոլդմէն գիտնական Ս. Քոլպլի սպիտակ առնէտներ դնելով հեռուստատեսութեան կայանի մը մօտ՝ որ իւրաքանչիւր քառասունութ իր վրայ երկու միլիվաթ զօրութեամբ ելեկտրամագնիսային ալիքներ կ'արձակէր, հաստատեց թէ կենդանիները զգալի փոփոխութիւններ ցոյց կու տան։ Օրինակ, այն առնէտները, որոնք աւելի երկար ժամանակ ենթարկուեցան ալիքներու ազդեցութեան, սկզբանաւ աւելի զօրաւոր տրամագրութեան փոփոխութիւններ յայտնարեցին քան ալիքներու

չենթարկուած սոնէտները։ Նորհրդային գիտնականներ հաստատեցին Քորպլի փորձերը, ըսելով թէ ելեկտրամագնիսային ալիքները կրնան աւելի մեծ եզրմէնք փոխանել։ Էնդիմենը կրնոր փորձելներն են, անհրաժեշտ՝ մարմնի մէջ նիւթափոխանակութեան համար Գորպլի փորձեր կատարեցին և կապիկներու վրայ, որոնք նոյն փոփոխութիւնները ցոյցարեցին՝ ալիքներու ազդեցութեան տակ։

Կենդանիներու վրայ ազդելու համար բաւական եղած է մէկ քառասունութ իր վրայ մէկ միլիվաթ, սակայն մեծ կայաններու մօտ ելեկտրամագնիսային ալիքներու ուժը կը գերազանցէ արդէն մէկ քառասունութ իր վրայ, իսկ ռատարի կայաններուն մօտ յայտնարեւած են հարիւր միլիվաթ ուժով ալիքներ։

Գ. ՍԱՐԱՅԵԱՆ

ԱՆՈՒԱՆԻ ԵՐԳՉՈՒՅԻ ԱԼԻՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹՆԵՐԸ ՊՈՒԼԱՎՈՐՈՅ ՄԷՋ

(Մասնաւոր քրթակցութիւն «Ջանապետ»)

Սոֆիայի Պուլկար Օֆերայի կեդրոնի տնօրէնութիւնը, այս աւարի ալ մասնաւոր հրաւեր ուղղած էր իւրաքանչիւր փոքր տնօրէնութեան միջոցաւ, անուանի և համալսարան երգչուհի հայազգի Ալիս Մանուկեանին, որ ելոյթներ ունենայ Պուլկարայի մէջ։

Ընդառաջելով հրաւերին, Տիկին Ալիս Մանուկեան Սոֆիա մասնաւոր անցաւ Մայիսի 4ին, Կիրակի։

Անուանի երգչուհին ելոյթ ունեցաւ 6 Մայիս 1975, Ռուսի փերայի մեծ սրահին մէջ, ելոյթ ունեցաւ Վերսիլի Ռիկորթի փերային մէջ՝ Ճիւլիանի դերով։

Տիկին Մանուկեան իր բարձր արուեստով և կատարողական մեծ թելադրով հմայեց ամբողջութեամբ իր բաւարարող լինելու կանները, որոնք երկարատեւ ծափաւորութիւններով լի էին իր դաժանութիւնը յայտնեցին։

Տիկին Ալիս Մանուկեան Մայիսի 7ին մեկնեցաւ Փլովատ, այնտեղ ևս երկու անգամ հանդէս գալու հասարակութիւնը ոգեւորեցին։

Ռուսի, 12 Մայիս 1975

ՅԱԿՈԲ ԱՐԵՂԵԱՆ

ԱԹԱԹԻՐՔԻ ԴԵՄ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԻԹԹԻՅԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎԱԽԱՆԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

պատերազմէն դուրս գալէ ետք, երբ լուծեցին իրենց իշխանութիւնը և զայն պատմութեան յանձնեցին, լինելով ռմանք չմարսեցին այս անլուծելի և արտասահմանի և՛ զործունէութեան լըծելեցան զաղտնի կոմիտէի մը ձեռքին տակ, և՛ շփման մէջ մտան Թուրքիա գտնուող որոշ անձներու հետ և ուժ առած, Գեմալի յաղթանակէն ետք, ուղեցին կրկին մտնել Թուրքիա՝ դարձեալ միջամուկ ըլլալու համար կառավարութեան գործերուն։ Այս նպատակին հասնելու համար, անոնք հիմնած էին Կոմիտէական կազմակերպութիւններ, որոնցմէ յիշենք Իթթիհատականներու պարտնաւորման նախարար Լարա Գեմալի հիւսած ցանցը՝ Միլլի Գանիթարիէ և այլ անուններու տակ։ Ուսուցարարութիւնը բոլոր էին այդ կազմակերպութիւնները և զաղտնի կը գործէին։

Մալթայէն վտարադառնալէ ետք, ուր արստուած էին Անգլիացիներու կողմէ, Իթթիհատական Լարա Գեմալ իր արտակարգական պետ՝ գլուխը անցաւ Իթթիհատական Գալաթի, Միլլի Գեմալ և այլ ընկերութիւններուն, իր համախոհները գլուխը հաւաքեց և երկուքս պէտք այն սպառնալիքներով խորհրդէ, որ նպատակ ունի վերականգնել այդ ընկերութիւնները և փրկել անոնց դրամազուրկը։ Լարա Գեմալ գլխաւորողներէն էր Գեմալի դէմ մահափորձը։

Հանը Սամի, Գիւլիւթ Թալաւաթ պէյ, Նաիլ պէյ Գաթուսի մէջ զաղտնի ժողովներէ ետք աշխատեցան գործակալներ զրկել Թուրքիա, Իթթիհատ իրենց ընկերներուն հետ կապ հաստատեցին։ Սահմանամերձ շրջանները այցելեցին, համոզուած էին՝ որ Գեմալ կորսնցուցած է իր ժողովրդականութիւնը և ազդեցութիւնը երկրէն ներս, որ, ըստ իրենց, դէպի անընդհանրութիւն կ'երթար։

Լարա Գեմալ Պոլսոյ մէջ զինադադարի օրերուն տեսակցեցաւ Մ. Գեմալի սերկայացուցիչներուն հետ և պայման դրաւ՝ որ Միլլի շարժումը կարեւորութիւն տար Իթթիհատական շարժումին և Իթթիհատը կուտան հանդիսանար սնատուրի ազգայնական շարժումին։

Իզմիրի մէջ Լարա Գեմալ նոյն առաջարկները կրկնեց Մ. Գեմալի և արտօնութիւն խնդրեց անկէ, որ Անգարա գոյ և աշխատի։ Լարա Թելադրեց որ Լարա Գեմալ և իր Իթթիհատական ընկերները՝ որպէս պարզ անհատներ գործեն, մինչ Լարա Գեմալ կը պահանջէր որ և՛ որ ընտրութիւն ըլլայ և իր մարդիկը անդամակցին Կեդրոնին։ Ան և իր ընկերները ամէն գնով կ'աշխատէին վերականգնել Իթթիհատը՝ տարբեր ծրագրով։

Ապա Իզմիրի մէջ Լարա Գեմալ Իթթիհատական իր ընկերներուն հետ զաղտնի ժողով գումարեց և անոնք պահանջեցին՝ իր գեկոյցը լսելէ ետք, որ ամէն գնով վերականգնել Իթթիհատը։ Ասոնց մէջ էր Իզմիրի մէջ կայանող հանուած Երեքի պէյ։

Ըստ փաստաթուղթի մը՝ որ փաստաբանը ձեռք ձգած էր, այսպէս կը բացատրուէր կառավարութիւնը՝ Իթթիհատի պարագլուխներուն կողմէ։

Անատուրի մէջ հետզհետէ կը ստուարանան մեր ուժերը, ուստի անհրաժեշտ է շուտով ծրագրել մը կազմել նախկին Իթթիհատականները միակէտի մը շուրջ համախմբելու համար։ Եթէ ցրուած մնանք, ելկերը զինուորական լէյտէնէնտը կը մնայ։ Կը հետեի թէ Իթթիհատ և նորակազմ Թեքաֆէ Գեդիկէ իրար կը լրացընէին։ Ծաւիտ պէյի տան մէջ զաղտնի ժողովներ սկսած էին գումարել։ Ծաւիտ արտասահմանի հետ սերտ կապերու մէջ էր։ Թեքաֆէ Գեդիկէ կուսակցութեան պարագլուխներն էին Լարա Գեմալ, Բաուֆ, Երեքի և Ալի ծուաւ (ձեպտոյ)։

Կազմուած էր նաև Զեմիլիէի Հանիէ զաղտնի կոմիտէն և նոյն նպատակով կազմուած էր նաև ուրիշ կոմիտէ մը արտասահմանի մէջ և երկուքը իրարու հետ կապ հաստատած էին։

Անգարայի դատաւարութեան ընթացքին պաշտօնէցաւ, որ ըստ Ծաւիտի, այդ բաւուց ծրագիրը մեակուած էր իր օսն մէջ գումարուած ժողովներու քրթակցի եւ թէ Իթթիհատի լուծումէն ետք կային մարդիկ, որ որոշած էին ամէն գնով Իթթիհատը վերականգնեցնել։ Տուներէ գրաւուած փաստաթուղթերը ցոյց կու տային, թէ Իթթիհատը ձեռնածալ չէր նստած և բազմաթիւ թեւերով ծածկաբար կը գործէր, ամէն ինչ մանրամասնօրէն հաշուելով և սպասելով պատեհ առիթին, մահացու հարուածը տալու և իշխանութեան տիրանալու համար։

Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

(Մնացեալը յաջորդ թիւով)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՄԻՆԻՍ. ՆԱՀԱՆԳԻՆԵՐ

ՎԻԳԵՆ ԹԱՅՃԵԱՆ ՄՐՑԱՆԻԺ ՀԱՍՏԱՏԵՑ

(Մասնաւոր քրեակցութիւն «Ջանակիր»)

Ամերիկեան մարզական լրագրութեան մէջ հազուադէպ է հանդիպել հայ ախոյեաններու: Այդ հազուադէպներէն մէկը հանդիսացաւ Հայկէպէն (Սուրբա) Ամերիկայ հաստատութիւնը՝ Ն. Ս. Ս. Վիգէն Թայմսը, որդին Նիւ Երկաթեայ Տէր և Տիկին Գառնիկ Թայմսի:

Վիգէն, Բոստընի Գոլֆ Կոլֆի (Colf) մրցութեան, երկու անգամ առաջնութեան տիրացաւ՝ 72 և 74 կէտերով: Իր մարզիչը ամերիկացի լրագրողներէն յայտարարած է, թէ մարզիչը (Բոյ) իր ասպարէզի ամբողջ շրջանին, ոչ մէկ մրցող տիրացած է այդ նշանաւոր 72 մրցանիւնը:

Վիգէն Թայմսի մասին մեծ գովեստով արտայայտուած են Նիւ Երկաթ Թայմսը, Էնթու Սթրիթ Փրէսը և այլ ամերիկեան թերթեր: Նիւ Երկաթ, 23 Մայիս 1975

«ԲԵՅՆԶ» ՄԵԼԱՆԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆՔԻՆ ԱՐԴԻՆՔՆԵՐԸ

Այլ Ամերիկայ հաստատութեան հաշուիչ մեքենաներու կեդրոնին մէջ, տեղի ունեցաւ հինգերորդ վիճակահանութիւնը՝ «ԲԵՅՆԶ» հաստատութեան կազմակերպած մեծ մրցանքին:

Վիճակահանութիւնը կատարուեցաւ յանձնախումբի մը հրահանգով: Որ կազմուած էր հաշուիչ մեքենաներու կեդրոնի տնօրէն Ալի Ղուկասով, «ԲԵՅՆԶ» մեխանի գործարանի սեփականատէր Տիգրան Յ. Պողոսեանի, Այլ Ամերիկայի ծանուցումներու տնօրէնութեան փոխ նախագահ Մահմադ Սամէյէ և Այլ Ամերիկայի ծանուցումներու գործակալութեան կողմէ՝ Պր Մակտի Սամաւան:

Այլ Ամերիկայի ուղղարկուած 213 հազար նամակներէն զատուեցան ճիշդ պատասխան պարունակող 15,318 նամակները, որոնք թուագրուեցան և ապա հաշուիչ մեքենայի միջոցաւ կատարուեցաւ վիճակահանութիւնը, որ տուաւ հետեւեալ արդիւնքները:

Ա. մրցանակը, 300 Ե. Մ., շահեցաւ Րէտա Մահմուտ, Աղբըսանդը (Թահէր Պէյ միջին, վարժարանի աշակերտ), երկրորդը՝ 100 Ե. Մ.՝ Սուլէյ, Ապտէլ Րահման Ապտէլ Ասէր (Հաուսմալ), երրորդը՝ 50 Ե. Մ.՝ Սուլէյ, Սալիլ Կահշան (Աղբըսանդը), չորրորդը՝ 50 Ե. Մ.՝ Սուլէյ, Ալա Ապտէլ Ազիզ (Մանսուրա), «Ահլի» ակումբը եւ ստացաւ 100 Ե. Մ.՝ Սուլէյ իբրեւ նուէր:

Հինգերորդին միջին քանակորդ մրցանակը շահողները պիտի ստանան «ԲԵՅՆԶ» հաստատութեան արտադրութիւններէն արժէքաւոր նուէրներ:

Մասերը հանդիսութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Այլ Ամերիկայի տան մէջ, Եւրոպայութեան Այլիլ և Թեքսասի վարչական խորհուրդներու անդամներուն և մարզական թղթակիցներուն: Այս հանդիսութեան ընթացքին տեղի պիտի ունենայ մրցանակաբաշխութիւնը:

«ԲԵՅՆԶ» մեխանի հաստատութիւնը կը շնորհաւորէ բախտաւորները և կը մաղթէ բոլոր մասնակցողներուն նորաւոր յաջողութիւններ՝ յառաջիկայ մրցանքներու ընթացքին:

ՈՂԲԱՑԵԱՆ ԱՍԱՏՈՒՐ Յ. ՄԱԿԱՐԵԱՆ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Այլ վերակազմած կամ բոլորովին նոր կազմած և Լիբանանի մէջ բազմաթիւ մասնակցութիւն:

Իբր հասարակական գործիչ՝ ան Եւրոպայի մարմիններու մէջ՝ Պալիւ, Յունաստան եւ Կիպրոս, պատասխանատու պատգամներ վարած է:

Իբր գրչի մարզ՝ հասարակական և Թուրքիոյ Թալիլի և Մակիդոնիոյ՝ հայ գաղութներու ընդհանրական գործը: Սղաւ և հիսուսագիրներէն եւ գլխաւոր ախտաւորներէն մին Եւրոպայի մէջ հրատարակուած «Արեւել» օրաթերթին, ինչպէս նաեւ տարբերակ ախտաւորներէն և սփռուած հայ բազմաթիւ քերթերու, կրթական, պատմական, մարզական եւ այլազան յոյժաւորութիւն ու քրեակցութիւններ:

Մարզման և բազմաթիւ Թեքսասի օտար բանաստեղծներ, որոնցմէ մաս մը Եւրոպայի մէջ օրաթերթերու եւ այլ բանաստեղծութիւններ:

Ողբ. Մակարեան գեղով զբաղեցաւ իր կեանքին միջին վերջին օրը: Կը բողոք բազմաթիւ հրատարակելի յօդուածներ եւ ուսումնասիրութիւններ՝ ազգային, մարզական եւ պատմական զանազան ճիւղերու շուրջ:

1981ին հանգստեան կոչուելէ ու ժամանակ մը Պէյրութ մնալէ ետք, ան անցած է Գանիի, ուրիշ 1971ին հաստատուած էր Ամերիկայ, իր հարազատներուն մօտ, նախ՝ Նիւ Երկաթ եւ մօտ Եւրոպայի մէջ Լոս Անճելիս, ուր վրայ հասաւ մահը:

Մեր խորունկ և զգածուած ցաւակցութիւնները իր դուստրներուն և սգակիր պարագաներուն:

Մարզման և բազմաթիւ Թեքսասի օտար բանաստեղծներ, որոնցմէ մաս մը Եւրոպայի մէջ օրաթերթերու եւ այլ բանաստեղծութիւններ:

Մարզման և բազմաթիւ Թեքսասի օտար բանաստեղծներ, որոնցմէ մաս մը Եւրոպայի մէջ օրաթերթերու եւ այլ բանաստեղծութիւններ:

ՋԱՆԱԿԻՐԻՆ

Տոբ. և Տիկին Հանրի Բե. անհան 100 Ե. Մ., կը նստին 00. Նորա Ալիքսանեանի ընդ. Պր. Վահէ Սեդրակեանի (Գեյրոս) նշանախօսութեան բարեբաւարիկ առթիւ՝ վասն ինդակցութեան:

ՆՈՒՐԱՏՈՒՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Վահան Զէ. Զէ. և Զաւակները՝ Հարի և Բաֆֆի, իրենց շատ սիրելի հօր և մեծ հօր՝ զբաղեցաւ Գրիգոր Զէ. Զէ. և Զաւակները՝ մահուան առաջին տարեկիցին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրեն:

Սեդրակեանի Գաղութներուն 200
Աղբըսանդը 200
Գաղութներուն Հարի և Զաւակները 200
Արեւել 200
Ջանակիրներ 200

(Ստանալ Գանիի)

Աղբըսանդը Առաջնորդարանէն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՐԱԾԻՆ

Սրահիս տարեկան ձեռնարկին առթիւ, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները:

Տէր և Տիկին
Հայկազուն Գիւրգէն 1000
Պր. Նիքոլայ Խաչատրի 1000
Պր. Արթուր Սարգսեան 500
Պր. Համո Կարսեան 200
Տէր և Տիկին Գեորգ Տէրգիւշեան 100
Պր. Կարո Ներսեան 100

Իրենց սիրեցեալ հօրաքոյ՝ Երիցունի Զապէլ Նալպանտեանի (Հայկա) մահուան կսկածախ առթիւ փոխան ցաւակցական հեռագիրի՝ Տէր և Տիկին Զաւէն Պալեան և Զաւակը Վահէ կը նուիրեն 200 Ե. Մ.:

Երիցունի Զապէլ Նալպանտեանի (Հայկա) մահուան ախուր առթիւ փոխան ցաւակցական հեռագիրի կը նուիրեն:

Տէր և Տիկին Գալեան 200
Տէր և Տիկին Սարգիս Պալեան 100
Տիկին Անոյ Պալեան և

Զաւակը Մարտիրոս 100
Ողբ. Պողոս Յակոբեանի մահուան ախուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Տէր և Տիկին Զաւէն Պալեան կը նուիրեն 100 Ե. Մ.:

Ս Ս Ս Ս Ս Ս Ս

«ԻՄԱՅԱՐԱՆ» պրակ Յրդ. Եր. Լիւրու Երեմի վարձուցանելի: Գործիւններ՝ 60 ամեակի Յուդայի ՄԱԿԻՆ, Վ. Թեքեան, Յովն Շիւրաք, Ս. Պարթեան, Վ. Տեքեան, Ա. Իսահակեան, Վ. Վարձուցանելի, Վ. Գալեան, Լ. Թեքեան, Կարո Վարձուցանելի եւ ուրիշներ:

ՇՆՈՐԱՆԱԼԻՔՆԵՐ

ՅՈՒՆԱՆԱԼԻՔՆԵՐ

— Ինչ էր կարծում, այստեղ արեւածագ է պատկերուած, թէ մայրամուտ:

— Մայրամուտ:

— Ինչից ենթադրեցիր:

— Հեղինակը ծանօթ է նա արեւածագից առաջ զարթնողը է:

ՈՒԺԵՆ ԶԵՆՔ

— Այս գիրքը լսում էի ձեր նուագը ու չէի կարողանում քրեւել:

— Է՛հ, ժամանակ էի ըստպանում:

ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ

— Ինչ արժէ ծուկ:

— Սղաւմները բաւ կոպէտ, ջարդանքներ՝ տասնհինգ:

— Որ այդպէս է, ինչ համար բաւն ծուկ ջարդէր:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՐԱԾ

ԳԱՏԻՐԷ

Շաբաթ, 21 Յունիս 1975, կ. Ե. Ժամը 8ին

ՉԲՕՍԱՊՏՈՅՏ ԴԵՊԻ

«Vue des Pyramides»

Գ Ա Չ Ի Ն Ո Ն

ՀԱՆԳՍԱՒԷՏ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՆԵՐՈՎ

ՀԱՃԵԼԻ ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ ԵՒ ՊԱՐ

Մեկնում էնթերցարանէն ժամը ճիշդ 8ին: Վերադառնալու առաւօտեան ժամը 1ին մինչև Հեղինակը:

Մասնակցութեան սակը կը պարունակէ

ԵՐԹԵԻԵԿ ԵՒ ՀԱՇ (ԷՍԲԱԼՈՓ ՓԱՆԷ ԵՒ ՄԱԲԱՐՈՆԻ)

ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ 75 Ե. Դ.

ՈՉ-ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ 85 Ե. Դ.

Արձանագրութեան համար դիմել Հայկական Ընթերցարան՝ ամէն երեկոյ ժամը 8.30-10 (Հեռ. 934908):

ՊՈԼՈՍԵԱՆ ՍԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ ԵՒ

ՄԵԼԲՈՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ (ԱՂԵՔԱՆԴՐԻՍ)

ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԻՍ

Հովանաւորութեամբ

ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱԽԷՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ

ՊՐ. ՄԱՐՏԻԿ ԶԱՐՊԶԱՆԷԼԵԱՆԻ

Ասեմապետ Պապ. Թեմական Ժողովի

Կիրակի, 15 Յունիս 1975, կ. Ե. Ժամը 6ին

ՄԵԼԲՈՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ «ԿՈՄԻՏԱՍ» ՍՐԱՇԻՆ ՄԷԶ

ԲԱԶՄԱՀՄՈՒՏ ՆՈՒԻՐԵԱԼԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

— Տիրինէսի լապտերը... Ապա՝ նոյնի ֆրանսերէնը, «Լալամբ օնու Տրոնէն», է՛հ, սիրելիս: Տիրինէսն ուր, ես՝ ուր: Ո՞վ գիտէ, Գուրգէ կայ որոշ նըմանութիւն իմ թափառումների, և մեծ փոխադրանքի վարքագծի միջեւ:

Իսկ իրեն մօտիկից հանաչողների եզրակացութիւնը... Բժիշկը հետապնդել է հիմնականում երկու նպատակ՝ ճանաչել, ուսումնասիրել նոր միջավայրեր. նոր մարդկանց. ապա՝ որոնել արդարացի մօտեցում և գնահատութիւն: Այս կամ այն անարդարացի երեւոյթի կամ վերաբերմունքի մասին իր անբաւականութիւնը, նա գործիք ներքէր դարձնում. այլ՝ պահում էր իր սրտում:

Թատկանչական և ուշադրութեան արժանի պիտի համարել այն, որ բժիշկ Շամելանը իր կեանքի զիջակումներով, բաւականաչափ փորձ և զգուշարկ ուղիների վրայ, ձեռք էր բերել լայն ծանօթութիւն՝ հայ ժողովրդի, ինչպէս նաեւ հին Յունաստանի և Հռոմի պատմութեան և փոխադրանքի զանազան ուղղութիւնների մասին: Գիտէր չորս եւրոպական և չորս արեւելեան լեզուներ:

Մեր հայեացքներով և համոզումներով ես և բժ Շամելանը կանգնած էինք տարբեր գծերի վրայ: Սակայն այդ հանգամանքը ընաւ չափազանց, որ մենք նոյն գաղափարական հարցերով իրար հետ խօսենք, կարծիքների ու տեսակետների փոխանակութիւն ունենանք շատ հանգիստ, վայելիչ ձևով: Չեմ իշխում որ ես երբեք թոյլ տուած լինեմ կրքոտ հակահարկութիւն պատկերացի այս անձնաւորութեան հետ: Տեսնում էի, որ իմ հանդիպումները իր մօտ, յատկապէս՝ վերջին մէկ, մէկէկէս տարին, որքան լնծ, նոյեքան

— Մարդ արարածը, աւսում էր մեր բժիշկը, բանի մը պէտք է հաւատայ, Թող երթայ հաւատայ: Զհաւատացողն այլ թող չհաւատայ (եւ ծպտում էի): Բիշ յետոյ մի նոր փոխադրանք:

— Ոչ մի բանի չհաւատալը, ըստ իս, ինքնին որեւէ հաւատ ունենալ է նշանակում... (Իսկ հաւատում ես քո չըհաւատալուն...)

Եզրակացութիւն, ի վերջոյ, մենք երկուսս էլ միտում էինք հաւատարիմ մեր տեսակետներին եւ համոզումներին:

(Վերջը յաջորդով)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԾԱԿԱԹԱԹԵՐԹ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՉԱԼԱԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 581—ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 19 ՅՈՒՆԻՍ 1975

ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԷ 4 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

جازاها كير
 جريدة أسبوعية
 ص ب ٢١١١ بالقاهرة ج ٢٤ - ت ٩١٥١٣
 مصلحة الامتياز : السيد عايد سيريان (بالايمان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caïro
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Հիմնական 1948ին

Տպարանի 8000

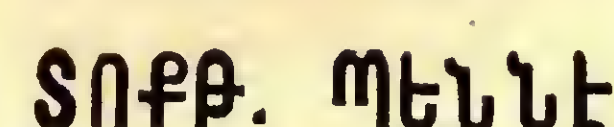
ԵԹԷ ՅԱԶՈՂԷՐ...

(ՔՍԱՆ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐՈՒ ԱՌԻԹՈՎ)

ՀԱՅԿ ԺԱՄԿՈԶԵԱՆ

1903ին՝ Առաջադիմելի երեսուն հազար հայեր զարդուեցան թուրք իշխանութեանց կողմէ զէնքստացած խոժանին՝ ծեփով: Իբր թէ՛ «կարգը պահպանելու» համար՝ հոն սիրութեան թուրք զինեալ խուճմանը՝ Ասորի՝ խուժանին պակաս թողած իր լըրուժին հասցուցին... Եւ ասիկա՛ ճիշդ վաղորդայինն այնքա՛թին, որ կոյուեցաւ Սահմանադրութեան հռչակում, Սեպտեմբրին, եղբայրու թիւն, հաւասարութիւն՝ նշանաբանով...

1910-ին, թուրք կառավարու-
թիւնը ձեռք անցուցած՝ լիթթի-
հատ վէ թերագգրո կուսակցու-
թեան ազգայնամտ լեռնիտաւարդ
Թուրքերը, մէկ կողմէն գաղտնի-
նաբար կ'որոշէին իւրացնել հայ
հասարակութիւնը, և միւս կող-
մէն «համերաշխութեան ու հա-
մագործակցութեան» թաւերա-
խաղը ընմադրելով՝ «մէկուսա-
կան աթոռներ կ'ընծայէին հայ
կուսակցութիւններուն, զանչ
ընացնելու համար...»

Այս խաղին զոհ գնաց դաշ-
նակցական կուսակցութիւնը
քաղի մը երեսփոխանական ս-
թոռներու և միւսերի պաշտօն-
ներու փոխարէն՝ դաշնակցեաց
Իթթիհատի հետ:

Այս խաղիկն չենթարկուեցաւ
Հնչական կուսակցութիւնը, բո-
յաւտկապէս՝ բանուորներու, երկ-
րագործներու և պաշտօնեա-
ներու ընկերային վճել/ի րա-
րելաման առաջադրութեան մը:
համաձայնութիւն կնքած էր
թուրք ժողովաբն կուսակցու-
թեան հետ, որ ազգայնամտ
կան կազմակերպութիւն մը էր,
դիմաբուրանակաճնութիւն և դիմա-

Թուրքութիւն երազող՝ Իթթի-
հատի նման:

Ասկէ կը հետեւցուի, որ 1887ին հիմնուած Հնչակեանութիւնը իսկութեան մէջ յեղափոխական կազմակերպութիւն մը չէր, այլ զուտ բարեկարգական է ինքնապաշտպանական: Հայ Յիշս փոխական դաշնակցութիւնը՝ անուանը իրաւունք տուաւ թուրքերուն ըսելու, որ «հայերը թուրքիոյ կառավարութեան տիրանալ կ'ուզեն»...

Հիշակեան կուսակցութեան ղեկավարներէն Փարսմա՛ դիւանագէտ ե հեռատես գործիչ մըն էր: Ան շատ լաւ կը ճանչնար վեց հալւը տարի ստրուկ դարձուած հայութիւնը: Ե գիտէր՝ թէ տակաւին հայեցր չեն կրնար յեղսփռելութիւն կատարել: Արդէն, Զէյթունի ե Սաւանի ի հայոց ըմբոստութիւնը՝ յեղափոխութեան փորձ չէր, այլ պարզ ինքնապաշտպանութիւն:

1913-ին, Սեխանիկի մէջ տեղի ունեցած իրենց մեծ համաագումարին, Իթթիհատական թուրք ազգայնամոլները վաւերացուցին իրենց հեղշոյին ծրագիրը, որ էր՝ բնաջնջել հայուն թիւը, երկրին դիմագիծը քոռորովին թրքական ցէնը, համար: Իթթիհատը՝ աւաբէկուններով և հայաժանրներով յէգրացացած Իթիւաֆը, և միատէրը դարձաւ թուրք կառավարուեալ:

Փառամազ՝ իրեն երախտա-
պարտ թուրքէ մը իմացաւ, որ
ըրիտասարդ թուրքերը որոշած
նն ընաճնչել հայաթիւր: Եղ-
այրաբար խորհուրդ կուտային
Փառամազին, որ իրեններն առ-
նելով հետեանայ կորկէին:

Արի գործիչ ֆարամազ, փո-
խանակ հեռանալու, աւելի
խրճուեցաւ այս հարցի նու-
թեան, և, Պատրիարքարանի մէջ
Յէ Հ. Յ. Դաշնակցութեան պա-
տասխանատուններու մօտ կա-
տարած իր դիմումներով ուզեց
իր համազգային ինքնապատշա-
տութեան մասին մտածուի:

Յաւալի է արծանագրուած
ոտնել պատմութեան էջերուն
էջ, որ Ազգային Վարչութեան
արեօրանդանները, Պատրիար-
ք ինքն ալ, տարակուսանքով
(Շար. տեւ էլ 3)

ՄԵԾՆ ՓԱՐԱՄԱԶ

Յաջորդ թիւով՝

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆԺԻՏԵԼԻ ԵՒ
ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ԵՂԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՄՈՒ

«... երբ վ. Ի. Լենինը
յարգանք կը մատուցանէ Քսան-
նեւուն եւ անոնց պատկանած
Կուսակցութեան»:

Ականատեսի Վկայութիւն-
ներ՝ Վեթերան Ընկեր Տօնապետ
Սիմոնեանէ :

ՎԵՀԱՓԱՌ ՎԱԶԳԵՆ ԱՌԱԶԻՆԻ
ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Պաշտօնական ընդունելու
թվւնեերից յետոյ որոնք ունեցաւ
Սուրբ Էջմիածնի Մար Սթոյ
պատուիրակութիւնը՝ Վեհափառ
Վազգէն Ս.ի գլխաւորութեամբ
Սոփիայում Մայիսի 21ին պատ-
ւիրակութեան անդամները, պուլ-
կար Ո ղղափառ Սեփեցիի Սուրբ
Սինատի բարձրաստիճան հոգեւո-
րականների ընկերակցութեամբ
մկնեցին Վառնա, ուր դիմաւոր-
ւեցին Վառնաի Մեթրոփոլիթի
կողմից, Յարպեի հիւրերը հան-
գըրեանեցին Զլաթնի Փասրցի
Սե ծոգու ամառանոցային ին-
թերնայինայի հիւրանոցում, ուր
եղան և հանդիպումները Յաջոր-
օրը, հրեկոյեան, Կաթողիկոս Վազ-
գէն Ա. և նրա շքախումբի ան-
դամները այցեկցին Վառնայի
հայրական եկեղեցին և մասնակ-
ցեցան տեղի ունեցած արարողու-
թեանը:

Երկու օրուայ ընթացքում
Հայաստանեայց Եկեղեցիի պատ-
հարակութիւնը հնարաւորութիւնը
ունեցաւ հանգստանալու Սե Ծո-
վի ախիւի, և ծանօթանալու տե-
սարժման վայրերու և սոցիալիս-
տական մեծ շինարարութեան հետ,
որը տեղի է ունենում Վառնայի
շրջանում: Պատուիրակութիւնը
այդեւեց Պալէիք քաղաքը, ծան-
օթացաւ Ալպիանա շնոր ամառու-
անոցի և եղաւ նախկին արքւե-
նայական պալատում:

Մայիս 24ին, Հայաստանեայց
Եկեղեցիի պատուիրակութիւնը

Ժեկենց Պաշտօն վանքը, ուր Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վարդէն Ա. Է. Ն. Ս. Գուկարիոյ Տ. Սաքսիմ Պատրիարքը առարկու-թիւն կատարեցին այս հնազանդ-եան վարդու, հանգուցեալ Ն. Ս. Բրիլի պատրիարքի յիշատակին:

Յառորդ օրը, Վեհափառը իր
չբախտվորով հասաւ Փռովտիւ,
ջերմօրէն ընդունուելով տեղայն
հոգեւորականներէից, Սովետական
հիւպատոս Արսիսիովիչից, Փռովտի
քաղաքացեալ Տիրան Բաբիկեան
իցից, Փռովտիւի հայկական եկեղե-
ցիի եւ ԾԵՊԱՆՆԻ վարչութեան
անդամներէից:

Նոյն օրը Կաթողիկոս վազգէն Ա.ի գլխավորած պատուիրակութիւնը այցելեց սովետական բանակի Ալեիոշայի յուշարձանը և պայքարում զոհուածների դամբարանը ու ծաղկեպսակներ զետեղեց: Պատուիրակութանը ուղեկցում էին Սուրբ Սինոտի բարձրագոյն հոգեօրակաշններ, Փլովտիի քաղաքապետ Տիրան Բարիկեան, Սովետական Միութեան Փլովտիի հիւպատոս Սրիսիփով, Ընկեր Տ. Բարիկեան բացատրութիւններ տուեց հիւրերին Փովտիի զարգացման վրաբերեալ, իսկ յետոյ քաղաքապետարանի հին և վերակառուցուած ընդունարանում, ի պատիւ հիւրերի և ընկերակցողներին, Տ. Բարիկեան տուեց քօթթէյլ:

Փոփոխութիւն հայկական եկեղեցիին մէջ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. և Նրա շքաւորի անդամները մեծ պատասափ կատարեցին, որի ընթացքին հաւաքանուեց երկու քույր եկեղեցիների և հայ և պուլկար ժողովուրդների բարեկամութիւնը, զբայւթիւնը և համագործակութիւնը՝ յօգուտ շխարհի խառնութեան ամրապնդման:

ի պատիւ պատուաւիրակու-
եանը, Փլովտ/ւի եկեղեցական
արչութիւնը (Քրիմոնցիումի)
բանեբում տուեց յատուկ ըն-
ունելութիւն, որին ներկայ է/ն
դատուելակութեան անդամները,
րանց ուղեկիցները՝ Ն.Ս.Ս.Մ.Գ-
իմիզիւն, որով Քեմար, Փլովտ/ւի
դպրաբայ՝ Ս.Բարիկեան, ՍՄՄ
լովտիւի հիւպատոս Արիսիով,
ուկարահայ թեմական խորհուր-
ի ատենապետ Օ. Սաւանեան,
Ե.Լեանի տեղւոյն մասնաճիւղի
սխաբան Կ. Քալուկեան և բազ-
մթիւ եկեղեցական հասարակա-
ւան, քաղաքական և մշակութա-
ն գործիչները:

ՔՄԸՆ ԱՆՄԱՀՆԵՐԸ

Դա ձեպ այս գիշեր յուերն անցեալն,
 Ուրաւուն է՛ր ազգիկն իմ դիրազգաց սրտին,
 Ու չեռու առջեւ անմահներն կեցած՝
 Քսան զոհերը ձողերէն կախուած . . . :

Պահ մը ակնարկս պի՛հ պի՛հ սեւեռուն,
Կը դիտեմ անոնց սիրե՛ր դիւցազուն,
Ուր ազատասե՛նք մարմնացումն հայուն,
Նշան ողջակէզ ազգութեան սիրոյն . . . :

Քսան զոհերուն անունը անմահ
Հայոց արժեքուն դրոշմուած մնայ .
Եւ դարէ ի դար դրոշմ հայկական,
Վեհ իսթակներով մնայ անսասան . . .

Եւ անոնց անմահ յուշարձան մի օր,
Պիտի կանգնի մեր մայր հողին վալ,
Հայ ճահատակաց անունը կ'ող,
Կո'ողը բիրեղ՝ նշան իբր ոյս

Գ. ՇԱՄՍԼԵԱՆ

(6ur: shu k, 2)

292

Ք Ս Ա Ն Ն Ե Ր Ը

ՓԱՐԱՄԱԶ (ՄԱՏԹԵՈՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ)
ԱՐԱՄ ԱԶԸԳՊԱՇԵԱՆ
ՏՈՔԹ. ԵՆՆԷ (ՊԵՏՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ)
ԳԵՂԱՄ ՎԱՆԻԿԵԱՆ (ՎԱՆԻԿ)
ՀՐԱՆԴ ԵՎԱԿԵԱՆ
ՈՒՌԲԷՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ՍՈՒՐԱՏ ԶԱՔԱՐԵԱՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՏԵՐ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ
ԹՈՎՄԱՍ Վ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕՓՈՒԶԵԱՆ (ԲԱՆՈՒՈՐ)
ՄԻՆԱՍ ՔԵՇԻՇԵԱՆ
ՅԱԿՈԲ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ
ԱԲՐԱՀԱՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
ՍՄԲԱՏ ԳԼԸՃԵԱՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ
ԱՐՄԵՆԱԿ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
ԵՐԵՄԻԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
ԳԱՌՆԻԿ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
ՊՕՂՈՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ
ՄԿՐՏԻԶ ԵՐԵՏԵԱՆ

ԵՐԻՇ ԵՄԱԶՈՂԵՐ...

(ՔՍԱՆ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐՈՒ ԱՌԻԹՈՎ)

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ու չէզոքութեամբ դիմաւորեցին Փարամազի յայտնութիւնը։ Դաշնակցութեան պետերը զրեթէ հեգնանքով ընդունեցան Փարամազի վարկերը։

Այնուհետեւ, Փարամազ ձեռնարկեց արագորէն կայացնելու Հնչակեան Համագումարը՝ Բոսթանցայի մէջ Դ. Կիւրի Բոսթանցայ ճամբարէն վրայ, Փարամազ Իթիքիմատի գաղտնի դաւը տեղեկացուց Զօրավար Անդրանիկին, որ այդ ջրջանին կը գտնուէր Պոլսկարիւս։

Անդրանիկ, կեղծ անցագրով կը փութայ Պոլիս։ Ազատամարտի ակումբին մէջ՝ կը տեսնուի դաշնակցական պետեր Էն հետ, կը պարզէ դաւին հարցը և կը յորդորէ միացնայ ճակատով պատրաստել հայութեան ինքնապաշտպանութիւնը։ Գործի Արմէն Գարօ (Փաստրմաճեան) կը ծիծաղի և կ'ըսէ Անդրանիկին, «Եթէ մէկ հատիկ հայու քիթն իսկ արիւնի, երբեք ժամէն կը գրաւենք Պոլսը...»։ Անդրանիկ ձեռնունայն կը դառնայ Վառնա-Ս. փրա։

ու Մուշի զրջանը, Գար. Կոզլեան՝ Տրապիզոն։ Ալէն քանք պիտի թափուէր, որ հայ և թուրք ազգամիջեան բախում տեղի չուննայ...

Ափսոս, սակայն։ Բոսթանցայի Համագումարին մէջ զրտներէ Երզնկայի Եսսեան անուն վիժուկ մը (Գահիրէի մէջ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕՓՈՒԶԵԱՆ

ուսուցիչ)՝ իբրեւ եղիպաւստոց պատգամաւոր։ Սկզբից Լիւլուգեան (վարժապանի տնտեսը) կը կասկածի Եսսեանի առատօրէն ծախսելուն համար, և, Եսսեանի ընկալանքին տիրուհի յոյն կնոջ հետ՝ կը տեղեկացնեն հընչակեան ղեկավարներ Մարտիրոս Պալաեանին և Կարապետ Գալաթեանին։ Աստիճ. կը ձեռքաւորեն Եսսեանը և ոստկանատուն կը տանին։ Հոն, Եսսեան, Պալաեանին ոտքը կ'իյնայ, երդում պատու. թէ ինք լրտես է... Եւ կը յաջողի անոնց ներումին արժանանալ։ (*) Ու անմիջապէս նաւ նստելով՝ կ'երթայ Պոլիս, Գորբ կառավարութեան տալու համար Բոսթանցայի ժողովին մասնակցողներուն անուններն ու հասցէները, և անուամբ որոշումները...

Հնչակեան պատգամաւորները, Պոլիսէն դէպի իրենց շրջանները չմեկնալ, կը ձերբակալուին։ 25 հոգի, որոնք երկարատեւ (տասը ամիսէն աւելի) բանտը պահուելէ և չարչարանքի առարկայ ըլլալէ ետք՝ 15 Յունիս 1915ին, Պալաեանի հրապարակին վրայ կախաղան կը բարձրացուին։ 20 հոգի, 5ը ազատ արձակելու վճիռով, կարճ բանտարկութենէ մը Լուսի։ Բոլորն ալ ընտիր մտաւորականներ և պատրաստուած մարդիկ։

Հայութեան և Հնչակեանութեան այս մեծ կորուստին յիշատակը ոգեկոչելու ժամանակ, չենք կրնար չհաստատել հետեւեալ ճշմարտութիւնները՝ ընդդէմ թրքական զրպարտութեանց։

ա) Թուրք ազգայնամուտներն հայաբնից բաղադրականութիւնը՝ հետեւեալը չէր հայ ինքնապաշտպանական կազմակերպութեանց գոյառումին և գոր.

ծունէութեան։ Թուրք իշխանատնները հայ բնակչութիւնը կը հալածէին կանուխէն, երբ հայրենասիրական միութիւններ գոյութիւն իսկ չունէին։

բ) Հնչակեան Կուսակցութիւնը իր սոցիալ-դեմոկրատական, այսինքն՝ ընկերակարական - ժողովրդավարական դաւանանքով, բարենորոգչական և ինքնապաշտպանական կազմակերպութիւն մըն էր, և երբեք ահաբեկչական։

գ) Փարամազի խումբը իրատես և առարկայական տեսողութիւն ունեցող իւր մըն էր, բաջաճանօթ հայ ժողովուրդի այդ շրջանի կարողութեանց և կարելիութիւններուն։ Ռոմանթիզմով և նախդ կամ կրաւորականութեամբ ապրող հայ տարրեր՝ չկրնար գնահատել Փարամազի շարժումը։

դ) Բոսթանցայի ժողովին որոշումը համապատասխան էր մարդկային բոլոր արժանաւորութեանց և զուտ ինքնապաշտպանական ձեռնարկ՝ ընդդէմ տեղաբնիկ խումբի մը՝ Իթիքիմատի... Եթէ չմատուցէին կախաղաններու վրայ մահացող 20 հերոսները, երբ չմահուէր Փարամազի սխալելի ծրագիրը եւ իրազեկուէր՝ այնօր տարբեր պիտի ըլլար Արեւմտեան Հայաստանի ճակատագիրը։

ՀԱՅԿ ԺԱՄԿՈՅԵԱՆ

Գահիրէ, 16 Յունիս 1975

(*) Մ. Խ. Յոգուածին այս մասը չի համապատասխանէ իրաւագնութեան, Արաբի երբ Եսսեան ոսթիկան՝ տուն կը օտրուի, այնեղ բողոք կը ներկայացնէ եւ

ԳԵՂԱՄ ՎԱՆԻԿԵԱՆ

արձանագրել կու տայ քէ այն պարագային երբ իր կեանքին վնաս մը հասցուի, այդ երկու ընկերները պատասխանատու են։ Եւ Բանի որ այդ օրերուն եգիպտոս օսմանեան ազդեցութեան ներքին կը գտնուէր Եսսեանի, բոլոր դեպքաւ Բանի իր ուզած միջամտութիւնները կատարելու նստեան ազատ կը ձգուի։ Մինչ այդ, կուսակցութիւնը յոռոտում կ'առնէր Եսսեանի երթարկը։ Ստեանը Այս նպատակով Յունաստանէն եգիպտոս կը ժամանէ Արեւելի Սերօ.

(Շար. տես. էջ 4)

Ա.ԹԱԹԻԻՐԻ ԴԵՄ ՄԱՀԱՓՈՐԶԸ ԵՒ ԻԹԹԻՋԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎԱՆՔԱՆԸ

(Շարունակութիւն նախորդ քիւնէ եւ վերջ)

Իզմիրէ մէջ դատուեցաւ նաեւ, 4 Յուլիսին, զօր. Գազըմ Գարապեքըր փաշան, որ Թէրաքըր Փէրդեր կուսակցութեան ղեկավարն էր եղած։ Իր ինքնապաշտպանութեան մէջ ան ըսաւ, թէ մեծ դեր ստանձնած է նոր յեղաշրջումին մէջ Դազիի կողքին, ցաւ յայտնեց որ Լօզանէն ետք իր հասցէին շատ գէշ բաներ գրած են թուրք թերթերը։ Ես ուզեցի որ իշխանութիւն և զինուորականութիւն զատուին իրարմէ... հրաժարեցաւ Հալք կուսակցութենէն...

Իզմիրի մէջ դատուեցաւ հայաստան Իւմայիլ ձանալար... Նրբեմնի Ազատութեան Տնօրէն և աւելի փափուկ պաշտօններ վարած, երեւութապէս Հալքեան՝ միշտ պահելով իր կապը Իթիքիմատի հետ, ապա դատուեցաւ Հիւսէյն Ալիի և Հաֆըզ Մէհմէտ... 2 իւնիս 1915ին։

Մահուան դատաւարտութեան մէջ էին Շիրքիւ, Արիֆ, Ռիւշիւ Փաշա, Հալիս Թուրկուտ, 2 իւնիս 1915ին, Հաֆըզ Մէհմէտ։ Տասը տարուան դատաւարտութեան Սապիթ, Պէրի Սամի, Ֆերուտին, Ֆիքրի, Միւնիւր Հիւսէյն, Գազըմ Գարապեքըր, Ռէֆէթ Ալի Ֆուատ, ձափէր Թալաթ, Մերսինցի ձափալ փաշա։

Երկրորդ դատաւարութիւնը Անգարայի մէջ տեղի ունեցաւ, Բիւլըր Ժալաթ Գազըմ Գարապեքըր հետ յարաբերութիւն ունեցող Թալաթ և Էնվերն էին, դաշնագրին հիմերն ալ խալիլ պատրաստած էր...

Ընդհանուր Դատախազը ըսաւ, թէ երկիրը պատերազմի մտցնողը միայն Մուլթանը կրնար ըլլալ օրէնքով։

Թալաթ մեծամասնութեան որոշումով է որ հրաժարեցաւ, որովհետեւ այլեւս անկարելի էր պատերազմը շարունակել, ըսաւ Բիւլըր Թալաթ, «Եթէ շարունակելու կ'օրէր, երկիրը աւերակի պիտի վերածուէր։ Մարտականութեան բախման զիշերը, Սայիտ Հալիմ փաշա Կիւրոնի անգամները հաւաքեց, ձեռնալ փաշան ղրկեց ոտու դեպքանին, ձաւիտ պէյն ալ Բիւրտանական դեսպանին և ջանաց գործին մէջէն յաջողութեամբ դուրս ելլել։

Միւլ Էնվեր փաշա կը պնդէր, թէ Սուրէյ Լազմաճակատը անխորտակելի է, շարք մը վերջ ճակատը ճեղքուեցաւ և յայտնի ելաւ, որ պատերազմը գէշ վարած էին։ Էնվեր սրտնեղութեան մէջ էր, իսկ Թալաթ մինչև սուրիական ճակատին ճեղքուելը յուսալից էր։ Ասկէ առաջ Թալաթ Պերլին ուղևորուեցաւ Գերմանիան հետ խորհրդակցելու Թալաթի մասին։

Էնվեր խալիլ հակառակեցաւ Թալաթի հրաժարականին, բայց իր քրտախառնութեան մէջ մնաց։ Տօքթ. Նազըմ, որ կրթական նախարար էր, մասնաւորաբար Պէտէտին Շաքիր, որ շատ ծայրայից էր, Թալաթի հրաժարականին հակառակ էին։ Երբ Իւշակցիներու հետ Մատրասի դաշինքը կնքուեցաւ, Իթիքիմատի Գոնկըն Խեհեալի անունը տուաւ Իթիքիմատին և Դարա Բեմալ Իթիքիմատի կարգ մը մեծամեծները համոզեց որ հեռանան Թուրքիայէն, Էնվերն և ձեռնալ փաշաները համոզեց և ձաւիտ ալ խալիլ պէյնը համած այնչեան, Դարա Բեմալ Խեհեալը որ պատեհ առիթի մպասն։ Գեալտտին Շաքիր եւ Տօքթ. Նազըմ ալ երթալ Կուզէին, իսկ Էնվեր կը խոչընդ Անատոլու անցնելու պահուցուի։

Աստի Բիւլըր Թալաթը վկայութիւններն են։ Ապա ան շարունակեց.

Իթիքիմատի դրամը Խեհեալի փոխանցուեցաւ, հարկեր բռն հազար ոսկիի չափ դրամ կար, մէկ մասը արաւսահման պիտի տրուէր կարօտ ընկերներու։ Թալաթ եւ Դարա Բեմալ անոր շատ հակառակեցան։

Դատաւոր.՝ Փալաթ, որովհետեւ չէր կրնար ճակատաբաց ներկայանալ ազգին, անոր դատարանին։ Կը վախնայր որ ժողովուրդը ձեզ կտոր կտոր կրնայ ընել։

Գլուխ թուրք կառավարութիւնը չէր ուզեր հաւատալ որ Բեմալիզմը կրնայ յաղթել։ Նուրի փաշա մեզմէ առաջ Կուլկաս եկած էր, Տալատեանի մէջ կը կուտէր Տէնքերին բանակներու հետ։ Շատ մը թուրք սպաներ ալ կային, եւ Բուրբանչիւր Կուս. կը ջանար զանոնք կարթն։ Կանչեցի Նուրի եւ խալիլ փաշաները, պարզեցի կացութիւնը, բան մը ընել կարելի չէր։ Անատոլուէն մեզմէ օգնութիւն կ'ուզէին, բայց Մուսալաթի (Ատրպէյճան) կառավարութիւնը տարօրինակ դիրք մը լուծած էր, բոլոր ջանքերն ապարդիւն մնացին։ Մինչ այդ Դեմալ Գարապեքըր փաշան յայտարարեց որ պոլսեցիներուն հետ յարաբերութեան մէջ մտնելը, մեծ ալ բարեկամութիւն հաստատեցինք Անատոլուի (Իւմալի) օգնելու համար։ Թիւրքս ալ սխալ ըրինք. խալիլ ապա Մոսկուա էր եւ կարգ մը շտիք ազատուեց. մաս մը ոսկերքում առաւ, պոլսեցիները ամբողջութեամբ տէր էին կացութեան, իսկ Թուրքեանանի մէջ թուրքեր, Թալաթներ, պոլսեցի կուսակցութիւնն ալ կազմելով կ'ուզէին գալ Թուրքիա։

Ատեն մը ետք Գարալի համաժողովը գումարուեցաւ, պոլսեցիները զանազան երկիրներէ ներկայացուցիչներ հրաւիրեցին, որոնց մէջ կը գտնուէր Դարապեքըր փաշայի կողմէ ղրկուած բռն հոգինոց պատուիրակութիւն մը։ Այս համաժողովին մէջ հարց դարձաւ կայսերապաշտ երկիրներու դէմ պայքարելու հարցը, սոցիալիստական յեղաշրջութիւններու վերաբերել խնդիրներ։

26 զմէ որոնք ներկայ էին՝ հարցումին.

— Գեալտտին Շաքիր, Էնվեր, Ազմի, խալիլ և ես, ըսաւ Բիւլըր Թալաթ, ապա շարունակեց.

— Էնվեր Բատէրի հետ ծանօթացած էր։ Համաժողովին մէջ կային զանազան երկիրներու պատկանող համայնավարներ և իսլամ երկիրներէ եկած ոչ-համայնավար ներկայացուցիչներ։ Իսլամ Յեղափոխական մարմիններու նպատակն էր՝ ընդհանուր յեղափոխութեան մը միջոցին, իսլամ երկիրները շարժում մէջ դնել և զանոնք ազատել։ Այս նպատակով կազմուեցաւ Թուրքիոյ Կոմիտէիստ Կուսակցութիւնը, որուն համաժողովի ընթացքին որոշեցաւ աշխատել Նեղուցներուն մէջ։ Մենք ալ առանձին կազմակերպուելով արգելք ուզեցինք ըլլալ համայնավար գաղափարականներու երկիր ներմուծումին։

(Շարունակութիւն տես էջ 4)

ԱՐԱՄ ԱԶԸԳՊԱՇԵԱՆ

Անդին, ամէն կողմէ հնչակեան պատգամաւորներ կը հասնին Բոսթանցա։ Կը գումարուի զարտի ժողով։ Երկար խորհրդակցութիւններէ ետք՝ կ'որոշուի պատրաստուիլ ինքնապաշտպանութեան։ Կը խորհին, որ զինեալ ղեկավարութիւն մը կ'զմակերպելը դժուար է և ժամանակի կը կարօտի։ Այս ուղղութեամբ արշաւանելով մէկտեղութեամբ կ'առնուի չղաչիլ Թուրք ժողովուրդին և անոր խոհեմ վարչիներուն, այլ՝ ոչնչացնել միայն Ա' ՅՆ՝ Իթիքիմատները, որոնք հրէշայի Ժրագիրին բուժարկած էին։ Եւ անոնք պարագլուխները - առաւելագոյնը բռն հատ էին... Եթէ հայոց բնաջնջումը ծրագրող և գործադրելու գործը ստանձնող մեծ մասամբ ատլոնմէ՝ Իթիքիմատական շէքերը սրբուէին, հայութեան անճիտման փաշնը ջուրը ինկած կ'ըլլար։

Արդարեւ, այս նպատակով, Սապահգիւլեան կը մեկնի Փոյր Հայք, Փարամազ և Մուրադ (Պոյաճեան) կ'իյնկիա եւ խորհրդ. Ազատ Ոստանիկը՝ Վանի

